

KOSZALIN
Centrum Pomorza

STRATEGIA ROZWOJU KOSZALINA #KOSZALIN2030

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

pod kierownictwem Zastępcy Prezydenta Miasta Koszalina Andrzeja Kierzka
w składzie:

Miller-Grzybowska Urszula – Dyrektor Wydziału Rozwoju i Współpracy Terytorialnej, Marta Pieczętkiewicz, Anna Sakala-Diakun, Tomasz Czuczak, Elżbieta Reinholz, Hanna Ellis, Bożena Bajdalska – Kurlanda, Klaudia Jaworska, Iwona Stepanow, Aneta Grodzka, Anna Józefowicz, Łukasz Adamczyk, Dorota Pawłowska, Sylwia Langner – Głuszek, Krzysztof Stobiecki, Renata Zmysłowska, Anna Żyła, Sylwia Szpak, Andrzej Stańczak, Małgorzata Głowacka, Anna Ginda, Michał Misiurny, Elżbieta Rudnicka, Anna Grabuszyńska – Hewelt, Marcin Żelabowski, Robert Grabowski, Tomasz Nowe, Joanna Piotrkowska – Ciechomska, Anna Śnieżko, Bogumiła Szczepanik, Katarzyna Wilczak – Socha, Agnieszka Kunz, Agnieszka Kamyno, Dorota Chałat – Radna Rady Miejskiej, Żaneta Kwapisz – Radna Rady Miejskiej, Leopold Ostrowski - Radny Rady Miejskiej, Marek Reinholz - Radny Rady Miejskiej, Błażej Papiernik - Radny Rady Miejskiej, Romuald Sobieralski, Piotr Huzar, Justyna Iwankiewicz.

WSPÓŁPRACA EKSPERCKA:

dr Patrycjusz Zarębski

Politechnika Koszalińska, Wydział Nauk Ekonomicznych

OPRACOWANIE I KOORDYNOWANIE PRAC:

Urszula Miller – Grzybowska – Dyrektor Wydziału Rozwoju i Współpracy Terytorialnej

Marta Pieczętkiewicz – inspektor ds. realizacji Strategii

Anna Sakala – Diakun – starszy specjalista ds. rozwoju miasta

Wydział Rozwoju i Współpracy Terytorialnej
Urząd Miejski w Koszalinie

Szanowni Państwo,

nie ma dwóch identycznych miast. Każde z nich ma swoją niepowtarzalną historię i równie ciekawą, choć nieznaną jeszcze przyszłość. Każde funkcjonuje na wielu płaszczyznach, z wieloma problemami i aspiracjami musi się mierzyć, wiele grup społecznych leży w obszarze jego oddziaływania. Każdy samorząd zdaje sobie z tego sprawę i każdy z nas szuka recepty na pokonanie przeszkód stojących na drodze rozwoju zarządzanej przez nas gminy. Dąży do tego, by miasto rozwijało się równomiernie w wielu dziedzinach: edukacji, nauce, kulturze, ochronie zdrowia, gospodarce, administracji...

Aby zapewnić miastu rozwój, należy wesprzeć się opracowaniami, które szczegółowo precyzują plany rozwojowe. Jednym z nich z pewnością jest Strategia Rozwoju Koszalina #Koszalin2030, którą trzymacie Państwo w ręku. To najważniejszy dokument określający, jak miasto będzie wyglądać i funkcjonować, jaką rolę ma pełnić za kolejnych 10 lat. Warto do niego zajrzeć i zastanowić się, czy w najbliższej historii Koszalina nie znajdziemy doskonałego miejsca dla siebie, dla własnej wizji rozwoju osobowości, biznesu czy rodziny. Dlatego zachęcam do lektury tego dokumentu, by świadomie patrzeć w przyszłość i być o krok do przodu przed innymi.

Słowa podziękowania kieruję do wszystkich, którzy przyczynili się do opracowania tak ważnego dla nas wszystkich dokumentu.

Piotr Jedliński
Prezydent Koszalina

Procedura opracowania Strategii Rozwoju Koszalina #Koszalin2030

Zgodnie z art. 10f ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, ustawodawca powierzył radzie gminy uprawnienie do określenia szczegółowego trybu sporządzenia projektu strategii rozwoju gminy. W tym celu rada gminy podejmuje odpowiednią uchwałę. Realizacja procedury kończy się podjęciem przez radę gminy uchwały o przyjęciu strategii do realizacji. Procedura opracowania strategii powinna tworzyć logiczny ciąg następujących po sobie zdarzeń, tak aby każda z przewidzianych czynności mogła być w pełni przeprowadzona¹. W opracowaniu Strategii Rozwoju Koszalina kierowano się przede wszystkim zapisami:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Dodatkowo w celu zachowania poprawności realizacji poszczególnych etapów wykorzystano najnowszy, wydany w 2021 roku, poradnik praktyczny dla gmin przygotowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, który zawiera szereg wskazówek jak przygotować zgodnie z nowymi przepisami i wytycznymi, zintegrowaną strategię rozwoju miasta. Należy również zaznaczyć, że na proces przygotowania strategii miała wpływ sytuacja pandemiczna w Polsce wywołana COVID-19. W związku z tym szereg prac prowadzono przy zachowaniu reżimu sanitarnego i wysokiego poziomu bezpieczeństwa. Wiązało się to z koniecznością ograniczenia do minimum kontaktów bezpośrednich zespołu, który pracował nad strategią, jak również bezpośrednich kontaktów z mieszkańcami. Pomocne natomiast, w organizacji licznych spotkań i konsultacji on-line były wykorzystywane w pracach nad strategią technologie cyfrowe i telekomunikacyjne. Pozwoliło to zrealizować odpowiednią liczbę spotkań i konsultacji, niezbędnych w procesie przygotowania strategii.

Prace nad aktualizacją *Strategii Rozwoju Koszalina* rozpoczęły się w 2019 r. i trwały do czerwca 2021 roku. Aktualizacja *Strategii Rozwoju Koszalina* przeprowadzona została samodzielnie, poprzez powołany przez Prezydenta Miasta Koszalina *Zespół zadaniowy ds. Strategii Rozwoju Koszalina*. W skład Zespołu weszli przedstawiciele komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego, miejskich jednostek organizacyjnych, Radni Rady Miejskiej oraz przedstawiciele ciał opiniotwórczo – doradczych. W ramach poszczególnych zadań wynikających z prac nad tym dokumentem Zespół nawiązał współpracę również z ekspertami zewnętrznymi.

Proces aktualizacji Strategii podzielony został na kilka etapów:

- przygotowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Wyciągnięcie wniosków dla Strategii;
- uchwała rady gminy, określająca szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu Strategii #Koszalin2030, w tym tryb konsultacji;
- opracowanie projektu Strategii Rozwoju Koszalina #koszalin2030;
- konsultacje projektu Strategii w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej państwowego gospodarstwa wodnego wody polskie;
- ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju;
- przedłożenie projektu strategii rozwoju gminy zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa;
- przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu strategii;
- przyjęcie strategii przez radę gminy w drodze uchwały.

---

¹ Strategia rozwoju gminy, poradnik praktyczny, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2021, s. 13.

W ramach prac planistycznych nad projektem strategii członkowie powołanego Zespołu podczas spotkań zajmowali się opracowaniem diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej Koszalina, przeprowadzili wspólnie z ekspertami zewnętrznymi analizę strategiczną, a także w procesie partycypacyjnym opracowali wizję i misję wraz z celami strategicznymi i kierunkami działań dla Koszalina na najbliższe lata. Pierwszy **etap organizacyjny** obejmował powołanie Zespołu zadaniowego ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina i określenie zasad jego funkcjonowania jak również przyjęcie harmonogramu prac nad aktualizacją SRK. Drugi etap aktualizacji to **etap diagnostyczny**. W ramach tego etapu Zespół dokonał oceny sytuacji społeczno-gospodarczej Koszalina, w wyniku której powstał dokument *Diagnoza społeczno-gospodarcza i przestrzenna Miasta Koszalina*. Diagnoza oparta została na analizie zastanych danych statystycznych oraz danych wewnętrznych Urzędu Miejskiego i miejskich jednostek organizacyjnych. Dane przeanalizowane zostały w okresie czasowym 2000 – 2020 (tam gdzie było to możliwe uwzględniono również rok 2021) tak aby ukazać zmiany zachodzące w poszczególnych obszarach funkcjonowania Miasta. Ponadto, w każdym z tych obszarów zidentyfikowane zostały kluczowe problemy oraz wyzwania. Dokument poddany został również ocenie eksperckiej.

Ważną częścią etapu diagnostycznego była identyfikacja kluczowych problemów i wyzwań oraz wskazanie pożądanego kierunku rozwoju Koszalina do 2030 roku. Na etapie diagnostycznym członkowie Zespołu dokonali także kompleksowej oceny realizacji obowiązującej Strategii. W ramach trzeciego etapu **analizy strategicznej** na podstawie wcześniej przeprowadzonych badań (diagnozy, badania wśród przedstawicieli lokalnych organizacji oraz oceny realizacji) Zespół zadaniowy ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina przygotował analizę silnych i słabych stron Koszalina oraz szans i zagrożeń oraz problemów rozwojowych miasta. Następnie na tej podstawie Zespół zdefiniował potencjały rozwojowe, wyzwania oraz wizję i misję Koszalina.

W dalszych pracach Zespół określił wyzwania rozwojowe i na ich podstawie sformułował cele strategiczne (4) oraz cele operacyjne wraz z kierunkami działań (16). Przy opracowywaniu celów operacyjnych i kierunków działań kierowano się zasadą, że każdy z nich powinien być określony w sposób SMART (ang. – mądry):

- specific – konkretny, określony, jasno zdefiniowany, dokładny,

- measurable – mierzalny, możliwy do wyrażenia w przyjętych jednostkach miary,
- attainable – osiągalny, możliwy do zrealizowania, niekiedy odczytywany jeszcze jako acceptable – akceptowalny (przez wielu współpracujących podmiotów) oraz ambitious – ambitny,
- realistic – realistyczny przy istniejących zasobach, a także relevant – istotny z punktu widzenia celów interwencji,
- time-bounded – zdefiniowany, określony w czasie, a także trackable – możliwy do śledzenia.

Szczególnie zwracano uwagę, aby cele były realistyczne do osiągnięcia przy istniejących zasobach Miasta, a także istotne z punktu widzenia celów interwencji, co pozwoliło na ograniczenie zbyt dużej liczby celów i wyznaczenie tych możliwych do spełnienia w przyjętym horyzoncie czasowym. Mając na uwadze powyższe w projekcie Strategii zaproponowana została struktura dwupoziomowa celów. Cele strategiczne wyznaczają kierunki rozwoju miasta dla urzeczywistnienia przyjętej wizji. Natomiast zaproponowane cele operacyjne wraz z kierunkami działań, stanowią rozwinięcie celów strategicznych, a ich realizacja warunkuje osiągnięcie celów strategicznych. Na przełomie sierpnia i września 2020 r. przeprowadzone zostały konsultacje *Diagnozy społeczno – gospodarczej miasta Koszalina* wraz ze skrótem.

Etap planowania strategicznego nie ogranicza się do wskazania celów strategicznych rozwoju, ale pokazuje także kierunki działań lub – tam gdzie to jest możliwe – konkretne działania oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Dlatego Zespół w kolejnym kroku, zaproponował nową koncepcję realizacji strategii opartą o zestaw wskaźników służących monitorowaniu postępów z realizacji celów oraz sektorowe programy rozwoju stanowiące instrument wdrażania Strategii. Na tym etapie określony został również system ewaluacji i aktualizacji SRK.

Podczas **etapu konsultacyjno – redakcyjnego** przygotowany został wstępny projekt *Strategii Rozwoju Koszalina #Koszalin2030*, który następnie poddany został szerokim konsultacjom społecznym. Konsultacje projektu *Strategii Rozwoju Koszalina* podzielono na 3 kategorie, tj. prowadzone w sposób bezpośredni – podczas spotkania konsultacyjnego; spotkań informacyjno – konsultacyjnych dla mieszkańców, pośredni - za pomocą strony internetowej www.koszalin.pl, poprzez popularyzację w social mediach – krótki spot informacyjny, publikację postów dot. konsultacji społecznych i głównych założeń Strategii #Koszalin2030 .

Pracom nad przygotowaniem strategii #Koszalin2030 towarzyszył specyficzny kontekst, na który złożyły się przede wszystkim pandemia COVID-19 oraz wynikający z niej kryzys społeczno-gospodarczy. Znaczenie powyższych procesów rozpatrywać należy z perspektywy ich wieloletnich konsekwencji dla polityki rozwoju Koszalina, w tym także dla wdrażania Strategii. Pandemia COVID-19 oraz wywołany przez nią kryzys stanowiły największe wyzwanie, z którym musiał zmierzyć się zespół opracowujący Strategię. Z perspektywy wdrażania strategii pandemia ma dwojaki rodzaj konsekwencji. Krótkoterminowe, które ujawniły się już w 2020 r. i wyrażały się koniecznością finansowania działań związanych z ograniczaniem skutków pandemii oraz długoterminowe, które w kolejnych latach będą widoczne w programowaniu oraz realizacji działań na rzecz odbudowy gospodarki. Niepewność dotycząca przebiegu pandemii COVID-19 i jej konsekwencji dla gospodarki i społeczeństwa doprowadziła do bardzo silnego wzrostu zróżnicowania prognoz i niepewności w zakresie planowania działań i pomiaru ich skuteczności. Dlatego wartości wskaźników przyjęte do oceny realizacji Strategii obarczone są ryzykiem i będą podlegać korektom w zależności od rozwoju sytuacji pandemicznej i stanu gospodarki.

WNIOSKI Z DIAGNOZY
UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE,
GOSPODARCZE I PRZESTRZENNE

Koszalin położony jest w północno - zachodniej części kraju, w województwie zachodniopomorskim w odległości ok. 11 km od wybrzeża Morza Bałtyckiego. Zlokalizowany jest na Pobrzeżu Koszalińskim, w dorzeczu rzeki Dzierżęcinki, nad jeziorami Lubiatowskim oraz Jamno. Najwyższym punktem Koszalina jest wznosząca się na wysokość 137 m n.p.m. Góra Chełmska. Koszalin zajmuje obszar 98,4 km², co stanowi ok. 0,43% powierzchni województwa zachodniopomorskiego. Łączna długość granic administracyjnych Koszalina w 2020 r. wynosiła 73 km.

Koszalin to miasto na prawach powiatu, posiada status samodzielnego powiatu grodzkiego. Bezpośrednio graniczy z sześcioma gminami powiatu koszalińskiego (ziemskiego), tj.: Mielno, Sianów, Będzino, Biesiekierz, Świeszyno, Manowo. Koszalin jest głównym ośrodkiem rozwijającego się od 2016 roku Koszalińsko – Kołobrzeszko – Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT KKBOF).

Koszalin jest drugim pod względem wielkości ośrodkiem gospodarczym, naukowym i kulturalno-wypoczynkowym województwa zachodniopomorskiego, skupiającym oprócz instytucji lokalnych, instytucje i urzędy o znaczeniu regionalnym. W Koszalinie funkcjonują ponadto muzea, teatry, filharmonia oraz liczne obiekty sportowe, w tym nowoczesny park wodny.

Na terenie Pomorza Środkowego Koszalin pełni ważną rolę ośrodka akademickiego, w którym kompleksową ofertę edukacyjną oferują dwie państwowe uczelnie wyższe: Politechnika Koszalińska oraz Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa.

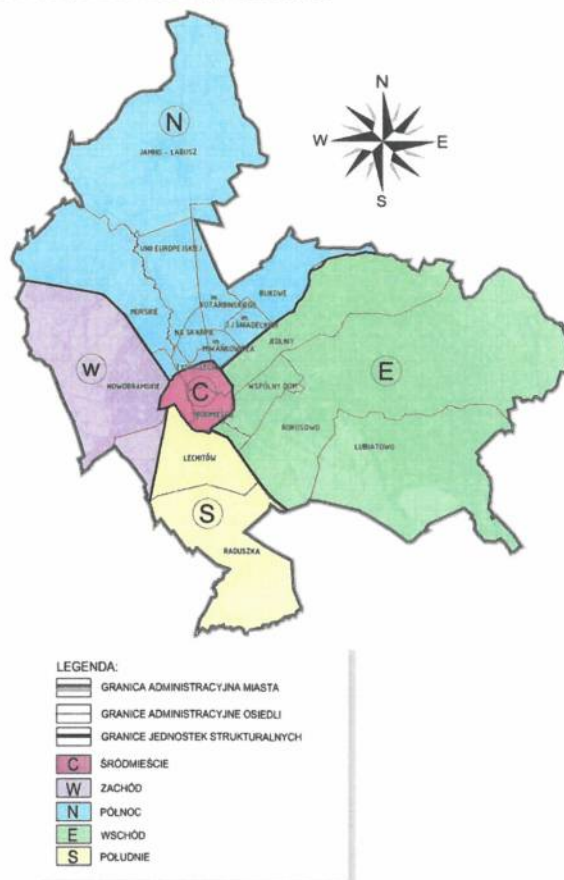
Koszalin jest ważnym ośrodkiem społeczno-gospodarczym na mapie Polski. Przez Miasto przebiega europejska trasa komunikacyjna E-28 (Berlin-Kaliningrad), droga krajowa S11 (łącząca Koszalin z południem kraju) oraz S6 (Szczecin-Trójmiasto). Koszalin oddalony jest o 160 km od Szczecina, 200 km od Gdańska oraz 245 km od Poznania.

Ład przestrzenny

Obszar miasta Koszalina podzielony jest na 6 jednostek strukturalnych, w tym 5 jednostek obszarowych: C-centrum, S-południe, W-zachód, N-północ, E-wschód i obszar komunikacyjny, w którego granicach znajduje się podstawowa sieć drogowa i tereny kolejowe. Koszalin podzielony

jest na 17 osiedli: Bukowe, Jedliny, im. Tadeusza Kotarbińskiego, Lechitów, Lubiatowo, Morskie, Na Skarpie, Nowobramskie, Raduszka, Rokosowo, im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich, Śródmieście, Tysiąclecia, Unii Europejskiej, im. Melchiora Wańkowicza, Wspólny Dom, Jamno-Łabusz (utworzone w 2010 r.).

Układ przestrzenny Koszalina

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Koszalina

Obowiązujące plany miejscowe obejmują 68,4% terenów wskazanych jako wymagające opracowania m.p.z.p., a zgodnie z ustaleniami „Studium” docelowo planuje się objąć miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego całe Miasto, z wyłączeniem użytków ekologicznych, kompleksów leśnych i użytków zielonych oraz terenów zamkniętych”.

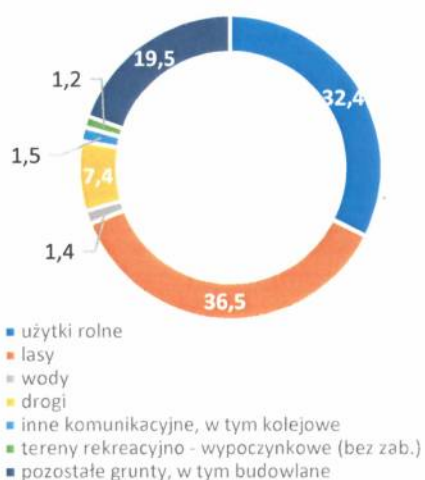
Stan planistyczny terenów w granicach miasta Koszalina

Tereny	Powierzchnia	
	ha	%
Niewymagające (las, tereny zamknięte) opracowania m.p.z.p.	3 694	37,6
Wymagające i posiadające opracowany m.p.z.p.	4 198	42,7
Wymagające, a nie posiadające, m.p.z.p.	1 942	19,8
Razem	9 834	100

Źródło: UM Koszalin, 2019 r.

Koszalin charakteryzuje się wysokim odsetkiem opracowanych planów miejscowych dla terenów inwestycyjnych (68,4%). Łącznie 1 942 ha terenów inwestycyjnych jeszcze nie posiada miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, co stanowi 19,8% terenów wymagających jego opracowania. Liczba ta zmalała o ponad 7% w stosunku do roku 2013, co ma związek z uchwalonymi w 2018 r. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego obszarów Jamno – Centrum i Jamno – Zachód, które objęły łącznie powierzchnią 654,22 ha.

Wykaz gruntów

Źródło: UM Koszalin, stan na 2019 r

Na terenie miasta Koszalina znajdują się tereny o różnym przeznaczeniu. Dominującą formą zagospodarowania terenu są lasy oraz użytki rolne.

Warunki przyrodnicze i ochrona środowiska

Na obszarze Koszalina występują zróżnicowane tereny zielone. Są to m.in. lasy państwowe i prywatne oraz zieleń miejska: las komunalny, zieleń przyuliczna oraz tereny 9 parków miejskich (w tym 4 wpisanych do rejestru zabytków), skwery i zieleńce (w tym 2 wpisane do rejestru zabytków). Tereny zielone zajmują niemal 40% powierzchni

Koszalina - przeważającą ich część stanowią grunty leśne okalające Miasto. Procentowy udział tych gruntów w powierzchni całkowitej jest większy niż średnia lesistość zarówno na terenie Polski, jak i województwa zachodniopomorskiego.

Na obszary prawnie chronione, stanowiące ok. 36% powierzchni Miasta, składają się: obszar chronionego krajobrazu „Koszaliński Pas Nadmorski”, w obrębie którego znajduje się obszar Natura 2000 - „Bukowy Las Górki”, 2 rezerwy przyrody: „Jezioro Lubiawskie im. prof. Wojciecha Górskiego” i „Bielica”, zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Wąwozy Grabowe” oraz 9 użytków ekologicznych.

Koszalin jest miastem relatywnie czystym. Wpływ na stan powietrza w Koszalinie mają zanieczyszczenia, których główną przyczyną jest emisja antropogeniczna, tj. związana z działalnością człowieka (pojazdy samochodowe, ogrzewanie mieszkań - indywidualne paleniska domowe, lokalne kotłownie), pochodząca z procesów energetycznego spalania paliw (dwie ciepłownie opalane węglem kamiennym) oraz przemysłowych procesów technologicznych.

Stan wód podziemnych Koszalina jest określany jako dobry.

Wody powierzchniowe natomiast, w skład których wchodzi część wody jeziora Lubiawskiego oraz wody rzeki Dzierżęcinki wg przyjętej klasyfikacji charakteryzują się złym stanem.

Głównym źródłem hałasu uciążliwego dla środowiska przyrodniczego i mieszkańców Koszalina jest komunikacja. Wśród terenów zagrożonych hałasem są: tereny wzdłuż dróg krajowych nr 6 i 11, dróg wojewódzkich nr 206 i nr 167 oraz głównych ciągów ulicznych między innymi: ul. Piłsudskiego, 4 Marca, Władysława IV, Monte Cassino, Franciszkańska. Klimat akustyczny Koszalina kształtuje również hałas kolejowy lub przemysłowy – aczkolwiek zagrożenie w Mieście jest niewielkie. Mapa akustyczna miasta Koszalina opracowana w 2017 roku wskazała, że udział terenów zagrożonych hałasem wynosi 1,18% powierzchni Miasta².

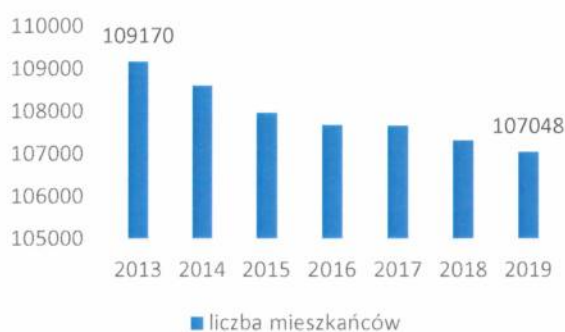
Uwarunkowanie demograficzne

Liczba mieszkańców Koszalina na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 107 048 osób, co oznacza, że Koszalin niezmiennie jest drugim pod względem

² Więcej nt. hałasu w Koszalinie przeczytasz na stronie internetowej: <http://www.mapaakustyczna.koszalin.pl/>

ludności ośrodkiem w województwie zachodniopomorskim. Mieszkańcy Koszalina w 2019 r. stanowili 6,3% ogólnej liczby mieszkańców województwa oraz 0,03% mieszkańców kraju. W populacji Miasta przeważają kobiety, które stanowią 52,9%. Współczynnik feminizacji, który wynosi 112 wpływa na liczbę zawieranych małżeństw oraz na liczbę rodzących się dzieci. W latach 2013-2019 liczba mieszkańców Koszalina nieznacznie, ale sukcesywnie malała. Spowodowane to było przede wszystkim ujemnym saldem migracji krajowych i zagranicznych oraz ujemnym przyrostem naturalnym.

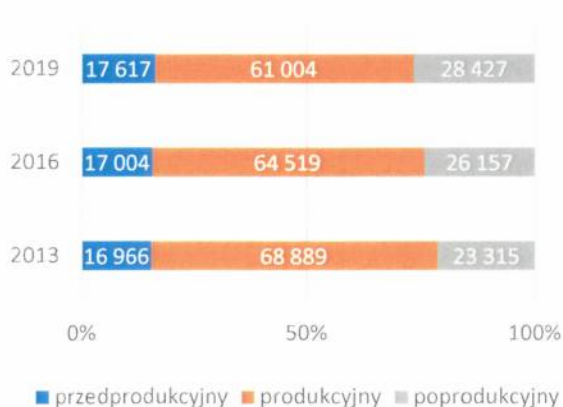
Liczba mieszkańców Koszalina w latach 2013-2019

Źródło: BDL, GUS.

W 2019 roku osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 57% populacji Koszalina. Zauważalny jest systematyczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Pozytywnym zjawiskiem jest równoczesny wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Struktura ludności Koszalina w latach 2013-2019 w Koszalinie

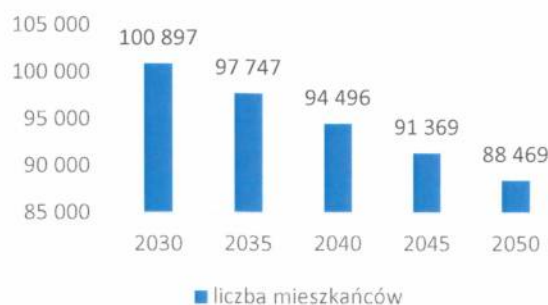
Źródło: BDL, GUS.

W Koszalinie ma miejsce postępujący proces starzenia się społeczeństwa, na który bezpośredni

wpływ mają przeciętny wzrost długości życia oraz stosunkowo niski poziom dzietności. W Mieście wzrósł średni wiek osiągnięty przez mieszkańców i w 2019 roku osiągnął on poziom 43,6 lat, dla porównania w woj. zachodniopomorskim wynosi 42,1 lata, w kraju 41,3 lata. Zmiany te intensyfikuje zwiększona emigracja szczególnie wśród osób młodych. Prognozy demograficzne wskazują, że trwanie życia będzie się nadal sukcesywnie wydłużało, zwiększając tym samym liczbę i odsetek osób starszych w ogólnej populacji Koszalina, podobny trend będzie występował w skali województwa, jak i kraju.

Ostatnia prognoza demograficzna Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2014 – 2050 wskazuje, że w Koszalinie, podobnie jak w innych polskich miastach, liczba ludności będzie się zmniejszała. Scenariusz zakłada, że przy obecnych trendach demograficznych, ogólna liczba mieszkańców Koszalina w 2030 roku wyniesie 100 897 mieszkańców, w roku 2035 - 97 747 os., a w 2050 roku osiągnie poziom 88 469 os. Przy utrzymaniu się trendu, Koszalin straci status miasta statysięcznego.

Prognozowana liczba mieszkańców Koszalina do 2050 roku

Źródło: BDL, GUS.

Prognoza Głównego Urzędu Statystycznego przewiduje ponadto dalsze negatywne zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców Koszalina związane ze starzeniem się społeczeństwa. W roku 2050 liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym spadnie przy jednoczesnym dalszym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Bezpieczeństwo

Nad szeroko rozumianym bezpieczeństwem mieszkańców Koszalina czuwają wyspecjalizowane jednostki policji, straży miejskiej, sanepidu, weterynarii oraz pogotowia ratunkowego. Na terenie Miasta funkcjonuje Zintegrowany System Ratowniczy, Komisja Bezpieczeństwa i Porządku dla Miasta Koszalina i Powiatu Koszalińskiego,

Rządowy Program Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”.

Przestępstwa w Koszalinie w latach 2013-2019

Źródło: BDL, GUS.

W latach 2013-2019 nastąpiła znaczna poprawa w zakresie bezpieczeństwa w Mieście. Zmniejszyła się o 30% ogólna liczba stwierdzonych przestępstw oraz wzrosła o 50% ich wykrywalność. Zmniejszyło się o 35% zagrożenie przestępczością kryminalną oraz wzrosło o 70% bezpieczeństwo na drogach.

Zdrowie i pomoc społeczna

Podobnie jak w innych miastach, również w Koszalinie ważną rolę w życiu społeczeństwa odgrywa pomoc społeczna. Jej zadaniem jest przede wszystkim zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem. W latach 2013-2019 pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie zostało objętych średnio rocznie 2 155 rodzin (3 812 osób). Tylko w 2019 roku objętych pomocą było 1 546 rodzin (2 504 osób), co stanowi 2,3% ogółu mieszkańców Koszalina. Od roku 2013 widoczny jest systematyczny spadek liczby rodzin objętych pomocą społeczną. W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy były ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Powody trudnej sytuacji życiowej najczęściej występujące w latach 2013-2019

Powód trudnej sytuacji życiowej	2013	2019
Ubóstwo	2 360	1 006
Długotrwała lub ciężka choroba	1 809	1 340
Niepełnosprawność	1 946	952
Bezrobocie	1 946	480

³ ostatnie dostępne dane wg NSP 2011.

Alkoholizm	219	165
Bezdomność	143	113
Potrzeba ochrony macierzyństwa	242	109
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	641	56
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	47	29
Narkomania	17	14

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie

Na terenie Miasta funkcjonują publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz indywidualne praktyki lekarskie finansowane z Narodowego Funduszu Zdrowia - w ramach zawartych kontraktów. Miasto Koszalin, w zakresie swoich kompetencji, finansuje działania z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Odrębnymi programowymi wydatkami, na rzecz poprawy zdrowia są działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Żłobki

W Koszalinie w 2019 roku żłobki publiczne i niepubliczne oferowały łącznie 1 485 miejsc dla dzieci w wieku do lat 3. Publiczną placówkę reprezentuje Żłobek Miejski składający się z 7 oddziałów, które w 2019 roku dysponowały 540 miejscami. W 2018 roku został oddany do użytku nowy oddział - „Żłobek Jaś i Małgosia”, który zwiększył o 100 liczbę miejsc dla dzieci. Dodatkowo w Rejestrze Żłobków i Klubów Dziecięcych prowadzonym przez Prezydenta Miasta Koszalina wpisanych jest 21 Niepublicznych Żłobków, które dysponują łącznie 945 miejscami opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych

Miasto opiera działania na rzecz osób niepełnosprawnych przede wszystkim na podstawie „Miejskiego programu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych na lata 2018-2022”, który został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej.

Według Narodowego Spisu Powszechnego, przeprowadzonego w 2011 roku³, osoby z niepełnosprawnościami stanowiły 12,4% (1358 osób) ogólnej liczby mieszkańców Koszalina. W

latach 2013-2019 wydano łącznie 11 721 orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Najwięcej wydanych zostało decyzji przyznających orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz stopniu lekkim.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2013-2019

Źródło: UM Koszalin

Ze zgromadzonych danych wynika, że wśród dzieci (do 16 r.ż.) najczęściej orzeczeń wydawanych jest z powodu całościowych zaburzeń rozwojowych (tj. Autyzm, Zespół Aspergera) zaś wśród dorosłych (powyżej 16 r.ż.) z powodu chorób upośledzenia narządu ruchu, chorób układu oddechowego i krążenia i in. Wraz z wiekiem wzrasta liczba osób otrzymujących orzeczenie. Najczęściej Koszalinianie otrzymują orzeczenie o stopniu niepełnosprawności pomiędzy 40 a 60 r.ż. 37,71% osób niepełnosprawnych posiadało wykształcenie średnie, a 18,54% pracowało.

Większość osób niepełnosprawnych to osoby bierne zawodowo. W latach 2013-2019 obserwuje się spadek zarówno osób niepełnosprawnych bezrobotnych - o 47%, jak i poszukujących pracy - o 76%.

Urząd Miejski i Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie udziela wsparcia osobom niepełnosprawnym i osobom sprawującym nad nimi opiekę poprzez Program PFRON. Najważniejsze zadania to: dofinansowanie do zakupu sprzętu elektronicznego, oprzyrządowania do samochodu, prawa jazdy, zakup wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.

W Koszalinie funkcjonują trzy Środowiskowe Domy Samopomocy na rzecz osób niepełnosprawnych. Prowadzone są one przez organizacje pozarządowe: Fundację na rzecz Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Nowe życie” w Koszalinie oraz Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Koszalinie (PSONI).

W zakresie rehabilitacji i integracji społecznej osób niepełnosprawnych w Koszalinie działają zarówno organizacje pozarządowe, jak i miejskie instytucje kultury, które współtworzą cykliczne już imprezy i wydarzenia. Istotną pomoc niosą organizacje pozarządowe, które podejmują szereg działań lub włączają się w ich organizację. W Koszalinie działają łącznie 24 organizacje pozarządowe, które podejmują działania na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Działania na rzecz seniorów

Od kilkunastu lat w kraju i na świecie obserwuje się wzrost udziału seniorów w społeczeństwie. Dzieje się tak ze względu na postępujący spadek przyrostu naturalnego oraz wydłużającą się średnią długość życia. Dane i prognozy demograficzne wskazują, że w najbliższych dziesięcioleciach w Polsce proces ten będzie przebiegał szybciej niż w społeczeństwach Europy Zachodniej. Dotyczy to również Koszalina i niesie za sobą szereg wyzwań w zakresie prowadzenia polityki senioralnej.

Liczba osób w wieku 60+ w Koszalinie w latach 2013-2019

Źródło: BDL, GUS.

Efektem działań jakie podjęto w Koszalinie było opracowanie i wdrożenie ukierunkowanej polityki senioralnej zawartej w **Miejskim Programie na rzecz osób starszych na lata 2018-2022**. Program przewidziano na pięć lat, przy założeniu, że tylko działania kompleksowe i odpowiednio długookresowe mają szansę przynieść trwałe efekty poprawy sytuacji koszalińskich seniorów. Misją Programu jest stworzenie lokalnego systemu wsparcia osób starszych we wszystkich sferach ich życia dostosowanego do uwarunkowań ekonomicznych i społecznych miasta. Obecnie w Koszalinie funkcjonuje szereg inicjatyw podejmujących działania na rzecz osób starszych. Są to:

Koszalińska Rada Seniorów

Została powołana przez Radę Miejską w 2014 roku. Do jej głównych zadań należy m.in. współpraca z organami Miasta przy rozstrzyganiu spraw istotnych dla osób starszych, podejmowanie działań na rzecz integracji osób starszych ze społecznością lokalną, umacnianie więzi międzypokoleniowych, przełamywanie stereotypów na temat starości oraz budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych.

Dzienny Dom Pogodna Jesień „Senior +”

Inicjatywa skierowana do osób w wieku powyżej 60 roku życia, mających zmniejszoną sprawność fizyczną i trudności w organizacji życia codziennego, które z powodu choroby, niepełnosprawności wymagają częściowej opieki innych osób. W ramach pomocy oferowane są zajęcia usprawniające ruchowo, zajęcia rekreacyjne, kulturalne, zajęcia edukacyjne, a także zapewnienie dostępu do kultury i rekreacji, wspieranie w rozwiązywaniu indywidualnych problemów uczestników.

Dzienny Dom Pomocy „Złoty Wiek”

Miejsce powstało z myślą o seniorach w wieku 60+. Placówka zapewnia samotnym osobom, często o ograniczonej sprawności psychofizycznej różnorodne formy spędzania wolnego czasu oraz dostęp do kultury i czynny udział w spotkaniach integracyjnych, w tym wyjścia do muzeum, kina i teatru, spotkania z ciekawymi ludźmi zasłużonymi dla miasta i kultury, korzystanie z prasy oraz zbiorów biblioteki.

Usługi opiekuńcze dla osób starszych

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnianie kontaktów z otoczeniem. Osobom obłożnie chorym o największym stopniu dysfunkcji organizmu, całkowicie niezdolnym do samodzielnej egzystencji zapewniana jest opieka trzy razy w ciągu dnia, a także w dni wolne od pracy, niedziele i święta.

Teleopieka dla osób starszych

Mogą z niej skorzystać wszyscy mieszkańcy Koszalina, którzy ukończyli 75 lat. Teleopieka umożliwia funkcjonowanie osobom, które ze względu na wiek oraz stan zdrowia wymagają stałego monitoringu i pomocy innych. Zapewnia bezpieczeństwo i wsparcie osób samotnych pozostających w domu. Usługa polega na sprawowaniu opieki przez centrum monitoringu prowadzone przez 24h 7 dni w tygodniu,

przyjmowaniu zgłoszeń SOS od podopiecznych za pomocą czerwonego przycisku lub telefonu.

Program „Koszalińska Karta Seniora”

Został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w 2016 roku. Skierowany jest do mieszkańców Koszalina, którzy ukończyli 60 lat. Celem programu jest m.in. zwiększenie dostępu do usług publicznych poprawiających jakość życia seniorów oraz podniesienie ich aktywności i sprawności. Do udziału w Programie mogą przystąpić podmioty, które w ramach prowadzonej przez siebie działalności i realizowanych usług wyrażą wolę stosowania ulg na rzecz seniorów.

Koszalińska Koperta życia

Wprowadzona w 2017 r. inicjatywa skierowana jest do osób starszych i samotnych, szczególnie przewlekle chorych, które ukończyły 75 rok życia i są mieszkańcami Koszalina. Polega na umieszczeniu w specjalnie przygotowanych kopertach najważniejszych informacji o osobie potrzebującej pomocy, m.in. jej stanie zdrowia, przyjmowanych lekach, alergiach na leki, kontaktach do najbliższych. Zapisane informacje umieszczane są na wewnętrznej stronie drzwi wejściowych mieszkania. Program pomaga służbom ratowniczym pozyskanie szybkiej i wiarygodnej informacji o osobie potrzebującej pomocy.

Koszaliński program „Lek dla Seniora”

Program stworzony w celu pomocy w finansowaniu leków dla seniorów, którzy są przewlekle chorzy i znajdują się w trudnej sytuacji finansowej.

Polityka senioralna powinna przede wszystkim ograniczać wykluczenie społeczne tej grupy wiekowej poprzez stworzenie nowej oferty dostosowanej do ich potrzeb. Powinna proponować i wdrażać rozwiązania, które ułatwiają funkcjonowanie osób starszych w społeczeństwie, a także osób z ich najbliższego otoczenia - rodzin i opiekunów.

Spółeczeństwo informacyjne

Spółeczeństwem informacyjnym określa się społeczeństwo, w którym informacja traktowana jest jako szczególne dobro niematerialne, równoważne lub cenniejsze nawet od dóbr materialnych. Obecnie obserwuje się dynamiczny rozwój usług związanych z 3P czyli przesyłaniem, przetwarzaniem oraz przechowywaniem informacji. Spółeczeństwo informacyjne odnosi się do technicznych narzędzi komunikacji, magazynowania i przekształcania informacji.

W Koszalinie dzięki wykorzystaniu własnej infrastruktury telekomunikacyjnej stało się możliwe kupowanie dostępu do sieci Internet od operatorów telekomunikacyjnych i doprowadzenie sygnału do podłączonych jednostek. Inwestycje w infrastrukturę teletechniczną i telekomunikacyjną pozwoliły na świadczenie usługi dostępu do Internetu w sposób możliwie niezawodny. Ponadto uruchomiony został dostęp publiczny do szerokopasmowego Internetu. Stworzono sieć łączącą administrację, szkoły, przedszkola, żłobki, spółki miejskie i komunalne, biblioteki i rady osiedli. Została ona zaprojektowana tak, aby umożliwić łatwą rozbudowę w celu obsługi kolejnych beneficjentów oraz infrastruktury miasta inteligentnego. Na chwilę obecną długość sieci wynosi 90 km.

W oparciu o wykonaną infrastrukturę teletechniczną i teleinformatyczną rozwijane i udoskonalane są szeroko rozumiane usługi i systemy. Stworzony został system wizyjnego monitoringu miasta, wykorzystywany przez policję i straż miejską.

Zrealizowano również szereg systemów upraszczających i podnoszących jakość wymiany informacji pomiędzy urzędami, placówkami dydaktycznymi, nauczycielami, rodzicami, uczniami oraz mieszkańcami:

- Elektroniczny System Zarządzania Oświatą,
- System dla Koszalińskiej Biblioteki Publicznej,
- System dla bibliotek Szkolnych,
- Portal Edukacyjny Koszalin, Portal informacji Przestrzennej SIPMK (System Informacji Przestrzennej Miasta Koszalina),
- System Elektronicznego Obiegu Dokumentów.

Nauka i edukacja

W roku szkolnym 2019/2020 Miasto Koszalin odpowiedzialne było za prowadzenie 20 przedszkoli, 16 szkół podstawowych, 4 liceów ogólnokształcących, 14 techników, 6 szkół branżowych I stopnia, 2 placówek szkolnictwa specjalnego, poradni psychologiczno-pedagogicznej, bursy międzyszkolnej, internatu, Pałacu Młodzieży, Centrum Kształcenia Ustawicznego (z różnymi typami szkół i form pozaszkolnych dla dorosłych).

Na terenie Miasta funkcjonuje Publiczne Technikum Informatyczne „Computer College”, jest to jedyna działająca szkoła publiczna, prowadzona przez osobę fizyczną. Ponadto Miasto

Koszalin, w roku szkolnym 2019/2020, dotuje 55 niepublicznych jednostek oświatowych. Ogółem w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin kształcą się 13 388 uczniów. Średnie wyniki szkół podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin, były wyższe od średnich wyników województwa, okręgu i kraju we wszystkich częściach egzaminu ósmoklasisty.

Uczniowie Koszalina w latach 2013-2020

Placówki	Liczba uczniów w roku szkolnym	
	13/14	19/20
Szkoły podstawowe	5 257	7 745
Gimnazja/oddziały gimnazjalne	2 864	0
Licea ogólnokształcące	2 316	2 555
Technika	1 912	2 358
Zasadnicze szkoły zawodowe	737	0
Szkoły branżowe I stopnia	0	730
Razem uczniowie	13 086	13 388

Źródło: UM Koszalin.

Wskaźnik zdawalności egzaminu dojrzałości absolwentów koszalińskich liceów i techników kształtował się we wszystkich latach na poziomie wyższym od średniej krajowej i okręgu. Biorąc pod uwagę 2019 rok - procent osób, które zdały maturę w szkołach młodzieżowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin wyniósł ponad 92,51 % i był wyższy od średniej krajowej (80,50%) i średniej województwa (77%).

Szkolnictwo wyższe

Koszalin jest ważnym ośrodkiem akademickim w regionie Pomorza Środkowego. Na terenie Miasta działają dwie wyższe uczelnie publiczne: Politechnika Koszalińska oraz Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koszalinie. Funkcjonuje również uczelnia niepubliczna, Koszalińska Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych. W mieście znajdują się także filie zamiejscowe wyższych uczelni z innych miast oraz punkt wykładowy uczelni zewnętrznej. Na terenie Koszalina działają także Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej oraz dwie szkoły

kształcące oficerów i podoficerów dla potrzeb wojska i straży granicznej tj.: Centrum Szkolenia Sił Powietrznych im. Romualda Traugutta oraz Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej.

Politechnika Koszalińska jest jedyną publiczną uczelnią techniczną na Pomorzu Środkowym i w województwie zachodniopomorskim oraz jedną z największych instytucji Koszalina. Oddziałuje na cały region i przyczynia się do jego rozwoju. Dzięki zróżnicowanym tematycznie programom nauczania przygotowuje kadry na potrzeby regionalnej gospodarki i rynku pracy. Politechnika prowadzi również szereg badań naukowych i wdrożeniowych na potrzeby gospodarki oraz współpracuje z różnymi instytucjami i przedsiębiorcami z regionu, kraju a także otoczenia międzynarodowego.

Politechnika Koszalińska kształci studentów od ponad 50 lat i posiada ponad 50 tysięcy absolwentów. Studenci pochodzą głównie z Koszalina i terenu województwa zachodniopomorskiego, ale również z kraju i z zagranicy (Białorusi, Maroka, Portugalii). Uczelnia rozwija się dynamicznie, o czym świadczy bogata oferta edukacyjna, która zawiera 24 kierunki kształcenia na 120 specjalnościach - kierunkach technicznych, humanistycznych, ekonomicznych i artystycznych, na studiach pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia. Politechnika prowadzi czteroletnie studia doktoranckie, które odbywają się w nowej jednostce uczelni – Szkole Doktorskiej. Uczelnia umożliwia także naukę na Uniwersytecie Trzeciego Wieku oraz na Koszalińskim Uniwersytecie Dzieci i Młodzieży, a także w nowej filii w Szczecinku.

Od 2009 roku w Koszalinie funkcjonuje Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa. Uczelnia kształci na studiach I i II stopnia w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. W systemie dziennym PWSZ oferuje studia na 8 kierunkach w 3 Instytutach (Kultury Fizycznej i Zdrowia, Spraw Społecznych oraz Pielęgniarstwa i Ratownictwa Medycznego). Na studiach niestacjonarnych - studia pomostowe na kierunku pielęgniarstwo, pedagogika, bezpieczeństwo narodowe oraz wychowanie fizyczne. W ofercie szkoła ma również studia podyplomowe, Studium Języków Obcych oraz kursy dokształcające z zakresu wychowania fizycznego, nauk o zdrowiu, pedagogiki i języków obcych. Od 2014 roku w ofercie uczelni funkcjonuje także Uniwersytet Trzeciego Wieku.

W 2005 w Koszalinie działalność rozpoczęła Koszalińska Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych. Uczelnia oferuje studia na kierunku pedagogika (I i II stopnia) w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym oraz studia podyplomowe, kursy i szkolenia.

W Mieście funkcjonuje także filia zamiejscowa Gdańskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej, która oferuje naukę na dwóch wydziałach (Wydziale Humanistycznym i Wydziale Administracji) w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. W ofercie znajdują się studia pierwszego i drugiego stopnia. W Koszalinie znajduje się również punkt wykładowy Uniwersytetu Szczecińskiego, który prowadzi przede wszystkim studia podyplomowe.

Liczba studentów szkół wyższych podregionu koszalińskiego w latach 2013-2019

Źródło: BDL, GUS

W latach 2013-2019 oferta edukacyjna dla podregionu koszalińskiego utrzymywała się na zbliżonym poziomie, natomiast liczba studentów zmniejszyła się o ponad 57%. Spadek liczby studentów to głównie skutek niżu demograficznego. Jednakże niż demograficzny to niejedyna przyczyna malejącej liczby studentów. Mieszkańcy coraz częściej wybierają inne niż akademicka ścieżki kształcenia. Jak wskazuje raport GUS „Kształcenie dorosłych”, rośnie liczba osób wybierających naukę pozaformalną i nieformalną, czyli kursy, warsztaty, prywatne lekcje czy doszkalanie w miejscu pracy.

Kultura

Koszalin zapewnia warunki do rozwoju wszystkich dziedzin kultury oraz powszechny dostęp do jej dóbr. W roku 2019 Miasto przeznaczyło na ten cel ponad 27 mln złotych. Głównymi partnerami w tworzeniu, upowszechnianiu i rozwijaniu kultury w Mieście są instytucje, organizacje pozarządowe, twórcy i artyści indywidualni, szkoły artystyczne, wyższe uczelnie, Pałac Młodzieży w Koszalinie,

kluby osiedlowe spółdzielni mieszkaniowych oraz inne podmioty działające w tej sferze. Na polu prywatnej działalności kulturalnej wyróżnić można Teatr Variete Muza oraz Event Center G.38 oraz od 2020 roku teatr muzyczny ADRIA. W mieście funkcjonuje 5 instytucji kultury: Bałtycki Teatr Dramatyczny im. Juliusza Słowackiego, Centrum Kultury 105 w Koszalinie, Filharmonia Koszalińska im. Stanisława Moniuszki, Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela i Muzeum w Koszalinie.

Koszalin monitoruje kulturalne potrzeby mieszkańców, między innymi dlatego w roku 2016, na zlecenie Urzędu Miejskiego, Fundacja Res Publica z Warszawy opracowała diagnozę stanu polityki kulturalnej Koszalina, dając przyczynek do opracowania pierwszej edycji Programu Rozwoju Kultury "Koszalin 2018/2028".

W 2016 odbył się I Koszaliński Kongres Kultury, który stał się miejscem integracji przedstawicieli środowiska artystycznego oraz platformą do wyrażania pomysłów, spostrzeżeń i obaw dotyczących szeroko rozumianej sfery kultury w mieście. W 2018 roku miała miejsce II edycja Kongresu. Od 2005 roku funkcjonuje Rada Kultury przy Prezydencie Miasta, z inicjatywy której powstał Bezpłatny Informator Społeczno-Kulturalny „Miesiąc w Koszalinie”, obecnie funkcjonujący pn. Koszaliński Grafiki Kultury oraz rocznik Almanach Kultury Koszalińskiej. Członkowie Rady aktywnie współpracują z Miastem podczas realizacji kluczowych założeń Programu Rozwoju Kultury.

Działalność instytucji kultury

Bałtycki Teatr Dramatyczny im. Juliusza Słowackiego ma znaczący wpływ na życie kulturalne Miasta. Wystawia utwory dramatyczne, klasyczne i współczesne z repertuaru narodowego i światowego, a także bajki dla dzieci, spektakle muzyczne oraz widowiska kabaretowe. Upowszechnia sztukę, promuje aktorów, reżyserów, scenografów, kompozytorów, choreografów. Instytucja zachęca publiczność do obcowania ze sztuką nie tylko własnymi propozycjami artystycznymi - powodzeniem cieszą się gościnne występy aktorów z innych teatrów. Również koszaliński zespół odnosi wiele sukcesów, prezentując swoje dokonania na innych scenach teatralnych.

Centrum Kultury 105 w Koszalinie stanowi centrum upowszechniania kultury i amatorskiej twórczości artystycznej. Jest ważnym ośrodkiem życia

kulturalnego w Mieście. Szerokie pole działania instytucji obejmuje realizację i prezentację projektów artystycznych, pracę warsztatową oraz działania w zakresie edukacji i upowszechniania kultury.

Filharmonia Koszalińska im. Stanisława Moniuszki jest instytucją, której działalność obejmuje kultywowanie i rozwijanie dziedzictwa muzycznego kultury narodowej i światowej. Odbywa się to poprzez organizację i wykonywanie własnych koncertów symfonicznych i koncertów kameralnych oraz udostępnianie sali koncertowej innym podmiotom. Realizując swoje podstawowe zadania statutowe instytucja organizuje również cykl bezpłatnych, letnich koncertów dla mieszkańców Miasta oraz turystów na Rynku Staromiejskim pod nazwą Kamerynki.

Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela jest najważniejszym w Mieście podmiotem gromadzącym książki, prasę i zbiory specjalne. Jako ważny ośrodek życia literackiego i kulturalnego skutecznie promuje i rozwija czytelnictwo. Instytucja dysponuje bazą lokalową, w skład której wchodzi Biblioteka Główna przy placu Polonii 1 oraz 10 filii.

Muzeum w Koszalinie gromadzi, konserwuje i udostępnia dobra kultury oraz materiały dokumentacyjne z zakresu archeologii, etnografii, historii miasta i Pomorza, sztuki dawnej i współczesnej. Od 2009 r. znajduje się w Państwowym Rejestrze Muzeów. Organizuje wystawy stałe, czasowe i objazdowe, prowadzi archeologiczne prace wykopaliskowe oraz badania i ekspedycje naukowe, posiada bogate zbiory archeologiczne (głównie zabytki z terenu Pomorza od neolitu po średniowiecze), a także zbiory historyczne, dokumentujące dzieje Koszalina i okolic od czasów najdawniejszych po współczesność, numizmaty, medale, zbiór ekslibrisów polskich i obcych. Od 2019 roku część działań Muzeum (warsztaty, seminaria, imprezy kulturalne, Jarmarki Jamneńskie) wraz ze stałą wystawą o historii i kulturze dawnego Jamna przeniesiona została do nowo otwartej Zagrody Jamneńskiej.

Cykliczne imprezy kulturalne organizowane w mieście to:

- Koszaliński Festiwal Debiutów Filmowych „Młodzi i Film”;
- Europejski Festiwal Filmowy „Integracja Ty i Ja”;

- Międzynarodowy Festiwal Organowy;
- Letni Festiwal Kabaretu „Kabareton”;
- „Hanza Jazz Festiwal”;
- Festiwal Rockowy „Generacja”;
- Międzynarodowy Festiwal Zespołowej Muzyki Akordeonowej;
- Festiwal Pieśni Religijnej „Cantate Domino” im. Jana Pawła II;
- Międzynarodowy Plener Malarski „Czas i miejsce dla sztuki” w Osiekach;
- Ogólnopolski Festiwal Piosenki Aktorskiej „Reflektor”;
- Koszalińskie Konfrontacje Młodych „m-teatr”;
- Koszalińskie Ogólnopolskie Dni Monodramu – Debiuty „Strzała Północy”.

Sukcesy w koszalińskiej kulturze

Lata 2014 – 2019 to okres licznych sukcesów koszalińskiej kultury. Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela została Liderem 25-lecia – w kategorii „Kultura”. Nagroda przyznana przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dotyczyła działań, które szczególnie przyczyniły się do rozwoju systemu wsparcia osób z niepełnosprawnością w Polsce. 12. edycja Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja Ty i Ja została laureatem Nagród Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej w kategorii „Krajowe wydarzenie filmowe”. Podczas III Forum „Made in Koszalin”, w kategorii „Kultura i design Made in Koszalin” nagrodzony został Koszaliński Kongres Kultury.

Koszalin zajął drugie miejsce w Rankingu Kreatorów Rozwoju Kultury Miejskiej opublikowanym w 2017 roku. W ramach konkursu nagradzane są miasta, w których twórcy i animatorzy kultury mają najlepsze warunki do rozwoju.

Nowo otwarta Zagroda Jamneńska została podwójnie doceniona – pierwszy raz w 2019 roku otrzymała certyfikat Najlepszy Produkt Turystyczny Pomorza Zachodniego 2019 roku, następnie w 2020 r., otrzymując tytuł Zachodniopomorskiego Wydarzenia Muzealnego roku 2019 w kategorii „Działalność wystawiennicza”.

Wydany przez Muzeum w Koszalinie katalog „Kolekcja Osiecka Muzeum w Koszalinie” został nagrodzony w konkursie „Zachodniopomorskie Wydarzenie Muzealne roku 2018”. Koszalińską kulturę na arenie ogólnopolskiej reprezentują m.in.: pianista Kamil Piotrowicz (nominowany do Fryderyków 2017), dyrygentka Marzena Diakun (laureatka Paszportu Polityki 2016) i skrzypaczka

Agata Szymczewska (zwycięzcy XIII Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego).

Sport i rekreacja

Mieszkańcy Koszalina coraz chętniej uprawiają sporty i prowadzą zdrowy tryb życia, co widać na ulicach, siłowniach i w klubach sportowych. Kultura fizyczna zajmuje coraz mocniejszą pozycję w szeroko rozumianym systemie wartości indywidualnych i społecznych, służąc wszechstronnemu rozwojowi człowieka, w tym przede wszystkim w zachowaniu zdrowia i sprawności psychofizycznej, rozwijaniu nawyków i prozdrowotnych postaw oraz wartościowemu zagospodarowaniu czasu wolnego. Mieszkańcy mają do dyspozycji łącznie 176 obiektów sportowych różnego przeznaczenia, w tym boiska, baseny, siłownie, korty tenisowe i wiele innych obiektów i urządzeń zamontowanych na świeżym powietrzu. W ostatnim okresie w Koszalinie powstała sieć ścieżek rowerowych, z których chętnie korzystają różne grupy wiekowe. W 2020 roku zarówno koszalinianie, jak i odwiedzający turyści mogli korzystać łącznie z 93 km ścieżek i tras rowerowych.

Liczba obiektów sportowych w Koszalinie

Rodzaj obiektu/rok	Rok	
	2013	2019
Stadiony	4	4
Boiska	93	98
Hale sportowe	9	9
Sale gimnastyczne	39	40
Korty tenisowe otwarte	10	9
Korty tenisowe kryte	5	5
Pływalnie kryte	1	2
Strzelnice	1	2
Lodowiska	1	1
Skateparki	2	3
Boiska do sportów plażowych	-	3
Razem:	165	176

Źródło: UM Koszalin

W Koszalinie organizowane były cykliczne imprezy sportowe, m.in.:

- Międzynarodowy Bieg Wenedów;
- Ogólnopolski Festiwal Minikoszykówki;
- Bieg Maraton / Półmaraton „Nocna Ściema”;
- Międzynarodowy Turniej Tenisa Ziemi ITF Men’s Futures;

- Międzynarodowy Festiwal Szachowy – Memoriał im. Józefa Kochana;
- Rozgrywki ligowe ekstraklasy koszykówki mężczyzn piłki ręcznej kobiet oraz lig centralnych koszykówki i piłki ręcznej mężczyzn;
- Regaty żeglarskie.

Organizacje pozarządowe

W Koszalinie pod koniec 2019 roku zarejestrowanych było 506 organizacji (stowarzyszenia i ich oddziały, fundacje, kluby sportowe oraz uczniowskie kluby sportowe), nad którymi był sprawowany nadzór przez Miasto. Systematyczny wzrost liczby organizacji pozarządowych jest wynikiem wzrostu świadomości społecznej oraz zaufania w społeczeństwie. Wpływ na ten stan ma też szereg regulacji prawnych pogłębiających i ułatwiających współpracę administracji z sektorem pozarządowym, jak również możliwość pozyskiwania z zewnętrznych źródeł środków finansowych na realizację celów statutowych, których organizacje pozarządowe nie mogłyby realizować z własnych środków.

Kierunki współpracy i formy zlecenia zadań publicznym organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom działającym na terenie Koszalina, prowadzącym działalność pożytku publicznego określa właściwy na dany rok „Program współpracy Miasta Koszalina z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Zadania realizowane przez organizacje stanowią ciekawą i ważną ofertę dla mieszkańców Miasta, szczególnie w zakresie imprez kulturalnych i sportowych. Duża grupa mieszkańców, do której skierowane są te działania to dzieci i młodzież. Stowarzyszenia ochrony zdrowia i osób niepełnosprawnych prowadzą działania zarówno na rzecz mieszkańców, jak i na rzecz swoich członków, skupionych w organizacjach. Włączanie się organizacji w realizację zadań pożytku publicznego jest uzupełnieniem działalności jednostek kultury i pomocy społecznej.

Rynek pracy

W 2019 roku stopa bezrobocia w Koszalinie wyniosła 4,3% i była niższa o 0,8 pp. w stosunku do stopy bezrobocia w Polsce, i niższa o 2,4 pp. w stosunku do stopy w województwie zachodniopomorskim. W latach 2013-2019 stopniowo malała stopa bezrobocia w Koszalinie a

liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o blisko 63%.

Bezrobocie w Koszalinie w latach 2013-2019

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych PUP w Koszalinie

W strukturze bezrobotnych, dużą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne, ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w roku 2019 wyniósł 48%. Najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2019 roku posiadało wykształcenie gimnazjalne i niższe. W Koszalinie na skutek spadku bezrobocia na rynku pracy obserwuje się wysokie zapotrzebowanie na zawody deficytowe.

Jednocześnie występuje wysokie bezrobocie wśród osób w wieku 35-44 (w 2019 r. 25%), rośnie również liczba bezrobotnych z wyższym wykształceniem (w 2019 r. 18,6%). Niepokojącym zjawiskiem jest także wysokie bezrobocie wśród kobiet (w 2019 r. stanowiły 52% ogółu bezrobotnych).

Przeciętne wynagrodzenie brutto w Koszalinie, pomimo systematycznego wzrostu i coraz korzystniejszej relacji w stosunku do średniej krajowej, w dalszym ciągu jest niższe w porównaniu do województwa i kraju.

Lokalna gospodarka

Sytuacja gospodarcza podregionu koszalińskiego na tle województwa i kraju jest przeciętna. Wskazuje na to wartość wskaźnika produktu krajowego brutto, który w roku 2016 wyniósł 39 462 mln zł. Dla porównania wskaźnik ten w województwie zachodniopomorskim był nieznacznie wyższy i osiągnął wartość 40 592 mln zł natomiast dla kraju 48 432 mln zł na jednego mieszkańca.

W roku 2018 w Koszalinie zarejestrowanych było 17 752 podmiotów gospodarczych, wśród których najliczniejszą grupę stanowiły przedsiębiorstwa mikro ponad 97%, pozostałe to przedsiębiorstwa małe ponad 2%, oraz średnie około 0,6%. W Koszalinie znajduje się 21 dużych podmiotów

zatrudniających powyżej 250 pracowników, z tego dwa o liczbie pracowników powyżej tysiąca. W Mieście zlokalizowanych jest 380 firm, które zostały wyróżnione i uzyskały status „Gazela gospodarki”. Są to najbardziej dynamicznie rozwijające się firmy, które odnotowały wzrost przychodów o 20% względem roku poprzedniego.

Struktura podmiotów gospodarczych w Koszalinie w latach 2013-2018

Wyszczególnienie	2013	2018
Sektor publiczny - ogółem	589	510
Sektor prywatny - ogółem, Tym m.in.:	17 719	17 104
Osoby fizyczne prowadzące Działalność gospodarczą	13 655	13 171
Spółki handlowe	1 322	1 313
Spółki cywilne	1 266	1 300
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	250	167
Spółdzielnie	127	45

Źródło: BDL, GUS.

W Koszalinie zdecydowanie dominują podmioty sektora prywatnego, które w 2018 roku stanowiły około 96,35% wszystkich podmiotów. W latach 2013-2018 liczba podmiotów systematycznie spadała. Utrzymuje się natomiast stała struktura branżowa według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). W Koszalinie, dominują podmioty sekcji G, która obejmuje sprzedaż hurtową i detaliczną wszystkich rodzajów towarów, świadczenie usług związanych ze sprzedażą towarów oraz naprawy pojazdów samochodowych i motocykli, łącznie 22,75%. Pozostałe sekcje to działalność profesjonalna, naukowa i techniczna 10,66%, budownictwo 9,86%, działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości 7,68%, opieka zdrowotna i pomoc społeczna 7,62% oraz przetwórstwo przemysłowe 7,11%. W Koszalinie występuje liczna grupa spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego.

Struktura podmiotów gospodarczych w Koszalinie w 2018 roku – wybrane branże

Sekcje Polskiej Klasyfikacji Gospodarczej	2018 [%]
G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	23
M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11
F Budownictwo	10
L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	8
Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8
C Przetwórstwo przemysłowe	7
H Transport i gospodarka magazynowa	7

Źródło: BDL, GUS.

Atrakcyjność inwestycyjna Koszalina

Atrakcyjność inwestycyjna jest zbiorem cech, które sprawiają, że inwestorzy są zainteresowani lokalizacją swoich inwestycji właśnie w danym mieście. Szczególnie zwracają uwagę na dostępność transportową, dostęp do specyficznych grup pracowników na rynku pracy, sytuację rynkową, wyposażenie miasta w infrastrukturę, jakość przestrzeni publicznej do życia i spędzania wolnego czasu, poziom bezpieczeństwa oraz chęć współpracy władz lokalnych z inwestorami.

Silną pozycję w strukturze gospodarki Koszalina zajmują: przemysł elektromaszynowy, spożywczy, drzewny i produkcja tworzyw sztucznych. W Mieście funkcjonuje kilka firm świadczących nowoczesne usługi biznesowe, dzięki czemu miasto jest jednym z czołowych regionalnych ośrodków sektora. Atrakcyjność miasta podnoszą ponadprzeciętne walory środowiskowe i krajobrazowe, otoczenie miasta oraz bliskość Morza Bałtyckiego.

Według raportu z 2018 roku wykonanego na zlecenie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Koszalin posiada wysoki potencjał dla inwestycji w sektorach BPO/SCC/IT/R&D. Miasto jest ośrodkiem o randze regionalnej w zakresie usług publicznych, w tym kulturalnych i akademickich. Charakteryzuje się jednym z najwyższych wskaźników dostępności kapitału ludzkiego oraz wysokim poziomem jakości życia. Koszalin został również wyróżniony pod względem profesjonalnej polityki proinwestycyjnej oraz wsparcia jakiego udziela przedsiębiorcom.

Dodatkowo Koszalin według raportów opracowywanych przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie na zlecenie Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu należy do grupy wysoko ocenianych jednostek samorządowych w Polsce pod względem atrakcyjności inwestycyjnej.

Podstrefa Koszalin Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

Podstrefa Koszalin ustanowiona w ramach Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej znajduje się w zachodniej części miasta, w dzielnicy przemysłowej. Położona jest przy drogach lokalnych w „Strefie Zorganizowanej Działalności Inwestycyjnej” oddalonej 4 km od centrum Koszalina. Podstrefa powstała 22 października 2003 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów o ustanowieniu Podstrefy „Koszalin” SSSE o pow. 22 ha.

Specjalne strefy ekonomiczne to wyodrębnione administracyjnie obszary kraju, gdzie inwestorzy mogą prowadzić działalność gospodarczą uzyskując pomoc regionalną w postaci zwolnienia z podatku dochodowego (CIT lub PIT) od dochodu uzyskanego z działalności określonej w uzyskanym zezwoleniu. Specjalne strefy ekonomiczne zostały stworzone przede wszystkim w celu przyspieszenia rozwoju gospodarczego regionów, zagospodarowania majątku przemysłowego i infrastruktury, tworzenia nowych miejsc pracy oraz przyciągnięcia do Polski inwestorów zagranicznych. Obecnie teren Podstrefy Koszalin SSSE obejmuje 150,17 ha. W obszarze strefy teren zakupiło 38 inwestorów (stan na 2019 r.). Do zagospodarowania i dyspozycji inwestorów pozostało 26 uzbrojonych działek od 0,3 ha do 4,1 ha. W roku 2019 w zakładach znajdujących się na terenie SSSE Podstrefa Koszalin zatrudnionych było 2100 os.

Organizacje i instytucje otoczenia biznesu

Instytucje otoczenia biznesu (IOB) to podmioty prowadzące działalność na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności, które nie działają dla osiągnięcia zysku, a jeśli go uzyskują, przeznaczają na cele zgodne z zapisami w statucie. Świadczą szeroko rozumiane usługi wsparcia dla przedsiębiorstw z sektora MŚP w zakresie doradztwa, edukacji, usług finansowych, a także integracji środowiska i jego reprezentacji w kontakcie z władzami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi. Posiadają bazę materialną, techniczną, zasoby ludzkie i kompetencje niezbędne do świadczenia usług na rzecz wspierania przedsiębiorczości w szerokim zakresie. Instytucje te oferują przedsiębiorcom pomoc związaną z tworzeniem, prowadzeniem i rozwojem przedsiębiorstwa.

W Koszalinie działa dziewięć instytucji otoczenia biznesu, które oferują lokalnym przedsiębiorcom zróżnicowaną ofertę wsparcia. Są to: Fundacja Centrum Innowacji i Przedsiębiorczości w Koszalinie - w ramach fundacji funkcjonują, Koszaliński Fundusz Pożyczkowy (KFP), Centrum Biznesu (CB), Inicjatywa Made in Koszalin, Koszaliński Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o., Park Technologiczny S.A., Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Koszalińska Izba Przemysłowo-Handlowa, Północna Izba Gospodarcza w Koszalinie, Zrzeszenie Kupców i Przedsiębiorców, Cech Rzemiosł Różnych, Business

Centre Club Łoża Koszalińska, Zachodniopomorski Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.

Turystyka

Koszalin posiada duży potencjał turystyczny, choć nie jest on w pełni wykorzystywany. Łączna liczba miejsc noclegowych wynosi 684. Na atrakcyjność turystyczną Miasta wpływają walory przyrodnicze, położenie geograficzne, bogata historia, liczne obiekty kultury oraz aktywnie działające środowiska kulturalne. Dodatkowo Koszalin posiada liczne tereny przeznaczone do uprawiania sportów wraz z zielonymi przestrzeniami do rekreacji ruchowej. Wyjątkowe walory przyrodnicze Koszalina są wynikiem usytuowania Koszalina między Morzem Bałtyckim, Górą Chełmską i jeziorami Jamno oraz Lubiatowo. W pobliżu Miasta znajdują się również dwa rezerваты: „Jezioro Parnowskie” oraz rezerwat glebowy „Bielica”.

Koszalin jest centrum kulturalnym o znaczeniu regionalnym, w którym działa kilka instytucji prowadzących szeroką działalność artystyczną i rozwinięty ruch amatorski. Działalność kulturalna Koszalina jest możliwa dzięki licznym obiektom kultury, takim jak: Amfiteatr im. Ignacego Jana Paderewskiego z widownią krytą stałym dachem, mogący pomieścić 5 tys. widzów, który obecnie poddany został całkowitej modernizacji. W 2014 roku został oddany do użytku gmach Filharmonii Koszalińskiej. W Mieście corocznie odbywają się liczne imprezy, wystawy oraz wydarzenia kulturalne rangi regionalnej, krajowej, a nawet międzynarodowej, które na stałe wpisały się w program imprez kulturalnych, sportowych Miasta. Liczne atrakcje Koszalina, które się wzajemnie uzupełniają i mogą tworzyć kompleksowy produkt turystyczny miasta to: przeprawa przez jezioro Jamno statkiem pasażerskim „Koszałek”, wycieczka kolejką wąskotorową, teren rekreacyjny nad „Wodną Doliną”, Zagroda Jamneńska i organizowany w niej Jarmark Jamneński, KABARETON, Międzynarodowy Festiwal Zespołowej Muzyki Akordeonowej; Targi Młyńskie, Noc Muzeów, Międzynarodowy Festiwal Organowy, Hanza Jazz Festiwal. Odbiorcami wymienionych atrakcji są zarówno mieszkańcy Koszalina i okolic, a także turyści odwiedzający miasto i jego najbliższe otoczenie.

Ostatnie inwestycje znacząco podniosły wartość turystyczną Koszalina, szczególnie w obszarze rekreacji i wypoczynku. Zakończono między innymi realizację koncepcji zagospodarowania

rekreacyjno-turystycznego Góry Chełmskiej, w ramach której powstały trasy turystyczno-rekreacyjne, ścieżka rowerowa typu Single Track i miejsca odpoczynku. Koszalin zyskał Wodną Dolinę, nowe miejsce do wypoczynku i rekreacji oraz uprawiania sportów wodnych z plażą miejską i wieloma atrakcjami, placem zabaw, boiskiem do siatkówki, torem do Wakeboardingu oraz minigolfem. Zagospodarowano również pradolinę rz. Dzierżęcinki natomiast na szczycie Góry Chełmskiej powstaje Centrum Pielgrzymkovo – Turystyczne wraz z muzeum pamięci św. Jana Pawła II. Niewątpliwie dużym wydarzeniem było uruchomienie Koszalińskiego Roweru Miejskiego. Wraz z licznymi trasami rowerowymi system 10 wypożyczalni tworzy atrakcyjną alternatywę dla tradycyjnych form transportu publicznego oraz wpływa na aktywność ruchową mieszkańców. W Koszalinie miało miejsce również otwarcie na osiedlu Jamno-Łabusz zrekonstruowanej Zagrody Jamneńskiej, która promuje i podtrzymuje tradycje i kulturę jamneńską.

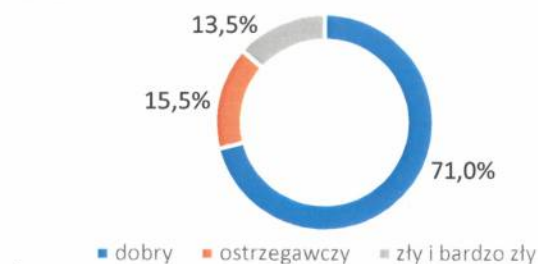
Park Wodny Koszalin otwarty w 2015 jest jednym z najnowocześniejszych Aquaparków w kraju. Stanowi kompleks wodno-rekreacyjny, który realizuje działania związane z propagowaniem zdrowego i aktywnego trybu życia oraz bezpiecznego zachowania się w wodzie wśród różnych grup wiekowych i społecznych, co jest stale realizowane poprzez organizowanie specjalnych eventów, pokazów, wydarzeń, jak również promocji i ofert specjalnych, które mają za zadanie zachęcić do korzystania z oferty wodnej rozrywki. Do istotnych wydarzeń należało ukończenie budowy instalacji fotowoltaicznej, która stanowi promocję zrównoważonego i ekologicznego rozwoju obiektu. W roku 2019, Park Wodny Koszalin odwiedziło 375 078 osób. Obiekt posiada stałą ofertę, dla osób starszych - Aqua senior, ale także propozycje rodzinne tzn. Bilet rodzinny 2+1 czy sprzedaż biletów grupowych.

Drogi

W Koszalinie łączna długość dróg publicznych krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, wynosi 233 km. Badanie stanu nawierzchni sieci ulicznych przeprowadzone w roku 2019 wykazało, że większość dróg jest w stanie zadowalającym (stan dobry, bardzo dobry). Wyniki pokazują, że na około 13,5 % dróg konieczne jest pilne przeprowadzenie remontów (stan dróg zły, bardzo zły), 71 % dróg jest w stanie dobrym, a 15,5 % dróg jest w stanie

niezadowalającym (ostrzegawczym), które wymagają stałego monitoringu i zaplanowania na tych odcinkach prac remontowych w najbliższym czasie.

Ocena stanu nawierzchni dróg w Koszalinie w 2019 roku

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu w Koszalinie

W 2019 roku zlecono przegląd szczegółowy wiaduktów w ciągu Al. Monte Cassino. W 2020 roku zlecono ekspertyzę, na podstawie której uzyskano decyzję o rozbiórce obiektów. Aktualnie zlecono opracowanie projektu nowych obiektów.

W Koszalinie prowadzone są liczne inwestycje poprawiające stan dróg, jak i wdrażane są nowe rozwiązania, których celem jest usprawnienie systemu komunikacji miejskiej. Z uwagi na potrzebę kształtowania zrównoważonego systemu miejskiego należy dążyć do spójnych rozwiązań polityki transportowej ukierunkowanej na komunikację zbiorową, jako najefektywniejszy i przyjazny dla jakości środowiska i powietrza środek transportu.

Koszaliński Rower Miejski

W 2018 roku w Koszalinie uruchomiono Rower Miejski. System wypożyczalni liczy 10 stacji, w których do dyspozycji mieszkańców Koszalina i turystów jest 100 rowerów. Mogą się oni przemieszczać licznymi drogami rowerowymi. Po uruchomieniu systemu w roku 2018 zanotowano 78 821 wypożyczenia oraz 8 559 rejestracji nowych użytkowników systemu, łącznie w ciągu trzech sezonów KRM rowery wypożyczono 153 787 razy. Najmniej w 2020 r., co wiązało się z zawieszeniem działalności w czasie epidemii COVID - 19. Przez ostatnie sezony największą popularnością cieszyły się stacje "Ratusz", "Budowlanka" i "Dworzec".

Parkingi

W Koszalinie łączna liczba miejsc parkingowych wynosi 12 140, z czego około 5% znajduje się w strefie płatnego parkowania. Niecałe 4% miejsc jest z przeznaczeniem dla osób z niepełnosprawnościami. W ostatnich latach

bilans miejsc parkingowych w Koszalinie znacznie poprawiły nowo wybudowane parkingi znajdujące się w centrach handlowych i w pobliżu sieci handlowych. Szczególnie dużym ułatwieniem dla ruchu samochodowego w rejonie cmentarza komunalnego jest powstały parking przy ul. Paderewskiego, który znacznie rozwiązuje problem parkowania w czasie uroczystości Wszystkich Świętych i Dnia zadusznego.

Komunikacja miejska, infrastruktura wodna

Na terenie Koszalina funkcjonuje model organizacji i zarządzania komunikacją miejską, zakładający pełnienie roli Organizatora przewozów przez Zarząd Dróg i Transportu w Koszalinie. Wykonawcą usług przewozowych w ramach komunikacji miejskiej w Koszalinie jest Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o.

Publiczne usługi transportowe obsługuje 71 pojazdów, z czego 90% to autobusy niskopodłogowe. Przewozy pasażerskie realizowane są taborem spełniającym restrykcyjne normy emisji spalin EURO, niemalże 50% taboru spełnia najwyższe normy EURO 5 i EURO 6. MZK, realizując Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Koszalina w roku 2019, zakupił 5 szt. autobusów hybrydowych o napędzie spalinowo – elektrycznym (zadanie zrealizowano w ramach projektu ZIT KKBOF „Zakup taboru niskoemisyjnego”).

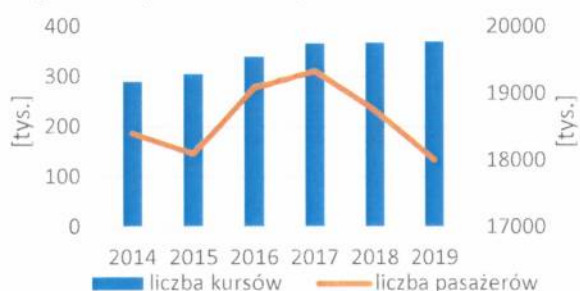
na zmiany w ofercie przewozowej oraz cen biletów. Od września 2018 r. wprowadzone zostały darmowe przejazdy dla zamieszkałych w Koszalinie uczniów szkół podstawowych i gimnazjum.

Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze nie rozwinęła się w Koszalinie typowa infrastruktura wodna. Po przyłączeniu Jamna wraz z Łabuszem do Koszalina pojawiła się możliwość zorganizowania przeprawy przez jezioro Jamno statkiem pasażerskim „Koszałek”. Rejsy po Jamnie trwają w okresie wakacyjnym i są efektem działania koszalińskiego samorządu na rzecz zapewnienia atrakcji i wygodnej komunikacji turystom przybywającym latem do miasta i regionu.

W 2020 r. MZK Sp. z o. o. podpisał umowę na dostawę statku, który obok „Koszałka” od 2021 r. będzie pływał po jeziorze Jamno na trasie Jamno Przyszań – Unieście Przyszań. Drugi, obok Koszałka statek będzie większą jednostką pływającą, zdolną do zabrania na pokład 120 osób i pokona dystans z Koszalina do Mielna w kwadrans.

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Koszalina szczególne ważne są połączenia komunikacyjne z innymi gminami i regionami w Polsce. Dalsze inwestycje związane z drogami S6 i S11, poprawa połączeń kolejowych i autobusowych oraz tworzenie sieci ścieżek rowerowych dają podstawę tworzenia funkcjonalnych powiązań i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Koszalina.

Miejski transport zbiorowy w latach 2014-2019

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z MZK Sp. z o.o.

* od roku 2018 liczba przewiezionych pasażerów nie uwzględnia uczniów korzystających z bezpłatnych przejazdów. Od roku 2014 liczba kursów autobusów oraz przewożonych pasażerów systematycznie wzrasta. Wzrost intensywności pracy przewozowej wpłynął

Zewnętrzna drogowa dostępność komunikacyjna Koszalina

Przez Koszalin przebiegają dwa kluczowe krajowe drogi szlaki komunikacyjne:

- równoleżnikowy wschód - zachód nr 6 ze Szczecina (Goleniowa) do Gdańska, będący częścią międzynarodowej drogi europejskiej nr E28 („Via Hanzeatica”) z Berlina przez Polskę do państw bałtyckich
- południkowy z północy na południe nr 11 prowadzący z Kołobrzegu przez Poznań na Górny Śląsk.

Obie drogi, zarządzane przez Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad, wpisane są do europejskiej uzupełniającej sieci drogowej T-ENT oraz przewidziane w docelowym układzie

drogowym kraju jako dwujezdniowe drogi ekspresowe o dwóch pasach ruchu w każdą stronę.

Wśród najważniejszych inwestycji drogowych znacząco poprawiających dostępność komunikacyjną Koszalina w ostatnich latach był oddany do użytku w 2019 roku 130 km odcinek trasy S6 Goleniów - Koszalin obejmujący 16 węzłów i 146 obiektów inżynierskich takich jak mosty, wiadukty, przepusty dla zwierząt. Inwestycja podwoiła długość dróg ekspresowych w woj. zachodniopomorskim, przyniosła poprawę zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Koszalina, jak również bezpieczeństwa i komfortu podróżowania. Skróceniu uległ czas dojazdu do Kołobrzegu do 25 min, lotniska w Goleniowie do 1h, stolicy regionu Szczecina – 2h, a do Berlina z jego dwoma dużymi lotniskami do 3,5 h. Koszalin został bezpośrednio włączony do europejskiej sieci autostrad – bez przerwy trasami szybkiego ruchu można teraz dojechać aż do Lizbony pokonując ponad 3 tys. km w ciągu 30 godzin jazdy.

W przypadku drugiej z kluczowych dla gospodarczego rozwoju Koszalina dróg ekspresowych S11, poza oddaniem do użytku odcinka wspólnego przebiegu trasy z drogą S6 Kołobrzeg – Koszalin, do przyspieszenia doszło w zakresie planowanych 41 km trasy S11 łączącej Koszalin z Bobolicami z czterema węzłami drogowymi. Oddanie do użytku trasy zaplanowane jest do końca 2023 r.

Sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa, ciepłownicza

W zakresie dostarczania wody i odbioru ścieków zadania Miasta realizowane są przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację Sp. z o. o. w Koszalinie, spółkę ze 100% udziałem Miasta. Koszaliński system wodociągowy odznacza się wysokim stopniem bezpieczeństwa i niezawodności, który tworzą: dwa ujęcia wody, dwa przewody dosyłowe na trasie Mostowo-Koszalin, pierścieniowy układ sieci wodociągowej, zbiorniki wyrównawcze na Górze Chełmskiej.

Z punktu widzenia zasobów wód podziemnych oraz zdolności produkcyjnych w Koszalinie nie występuje zjawisko deficytu wody. Funkcjonujący system zapewnia całkowite pokrycie obecnego zapotrzebowania na wodę. Ponadto przygotowany jest do obsługi nowych odbiorców. Plany

inwestycyjne zakładają budowę nowych sieci wodociągowych na terenach rozwojowych miasta (w tym na terenach przygotowanych do zbycia), jak też dozbrajanie i porządkowanie zagospodarowanych terenów Miasta. System posiada zdolność do pokrycia zwiększonego zapotrzebowania odbiorców już podłączonych i planowanych do podłączenia do systemu. Pomimo wzrostu w ostatnich latach produkcji i zużycia wody zasoby wód podziemnych mają jeszcze znaczną rezerwę zdolną zaspokoić wzrastające zapotrzebowanie odbiorców.

Sieć kanalizacji na terenie Koszalina obejmuje 90% obszaru Miasta, w tym 3% to kanalizacja ogólnospławna. Systemem kanalizacyjnym objęty jest prawie cały teren Miasta, z wyjątkiem terenów gdzie dotychczas brak jest uzbrojenia. Funkcjonująca oczyszczalnia ścieków „Jamno” oraz kolektor ściekowy „A”, doprowadzający ścieki z miasta do oczyszczalni, są obiektami nowoczesnymi. Uzyskiwane efekty spełniają warunki dyrektyw Unii Europejskiej. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Dzierżęcinka. W latach 2013-2019 długość sieci kanalizacyjnej wzrosła o ponad 12%, a wodociągowej o 15%. Spada natomiast ilość osób korzystających z tychże sieci, co można powiązać ze zmianami demograficznymi w Koszalinie. W latach 2013-2018 nastąpił wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych o 3,75%.

Gaz ziemny na terenie Koszalina dostarczany jest przez Zakład Gazowniczy w Koszalinie, zarówno na potrzeby przemysłowe, jak i do gospodarstw domowych. Od strony technicznej możliwe jest doprowadzenie gazu do terenów dotychczas niezgazyfikowanych. W Koszalinie nie występują problemy z dostępem użytkowników do sieci gazowej. Prowadzone są nowe inwestycje, planowana jest gazyfikacja Łabusza oraz dalszej części osiedla Lubiatowo.

Największym dostawcą ciepła w Koszalinie jest Miejska Energetyka Ciepła Spółka z o.o. Istniejący system ciepłowniczy posiada rezerwy i możliwości podłączenia nowych odbiorców ciepła. Przeprowadzone badania w zakresie zanieczyszczenia powietrza w Koszalinie wykazały przekroczenie emisji benzo(a)pirenu. Problem dotyczy dużych terenów miasta Koszalina, szczególnie centrum. Największym źródłem emisji są paleniska domowe, w tym piece kaflowe oraz kominki. Dzięki przeprowadzonym modernizacjom w źródłach ciepła i poprawie sprawności

wytwarzania ciepła, zakłady energetyki profesjonalnej ograniczyły emisję zanieczyszczeń do powietrza.

Gospodarka odpadami

Od dnia 1 lipca 2013 roku w Koszalinie funkcjonuje system gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Na terenie miasta działają przedsiębiorstwa, które uzyskały wpis do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Koszalina.

Kompleksowa gospodarka odpadami w Koszalinie obejmuje wywóz odpadów komunalnych z terenu Koszalina i ich zagospodarowanie. Kompleksowa gospodarka odpadami komunalnymi to również odbiór przeterminowanych leków, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz odpadów zawierających azbest. To równocześnie odbieranie innych rodzajów odpadów niezaliczanych do niebezpiecznych, tj. odpady wielkogabarytowe i budowlane.

Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne zebrane w 2018 roku wyniosły ok. 32 tys. ton i w porównaniu z rokiem 2013 ich ilość zmalała o 6%. Na terenie Miasta Koszalina istnieją: Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych i Miejsce Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK i MSZOK). Odpady z terenu Koszalina zagospodarowywane są sukcesywnie w rozbudowywanej Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) w Sianowie. Poddawane są procesom odzysku lub składowania w zależności od rodzaju odpadów. Zakład wyposażony jest w sortownię odpadów opakowaniowych, kompostownię osadów ściekowych, odpadów zielonych oraz frakcji organicznej, instalację do rozdziału strumienia odpadów komunalnych zmieszanych oraz składowisko odpadów z wydzieloną kwaterą na odpady azbestowe.

Uzupełnieniem systemu zbiórki i zagospodarowania odpadów jest prowadzona od wielu lat edukacja ekologiczna mieszkańców, przede wszystkim dzieci i młodzieży, ale również rad osiedli i innych grup oraz organizacji działających na terenie Koszalina.

Mieszkalnictwo

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkaniowych należy do zadań własnych gminy, zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym.

Zadanie to realizowane jest poprzez tworzenie i utrzymywanie gminnego zasobu mieszkaniowego oraz wspieranie i tworzenie dogodnych warunków rozwoju dla innych podmiotów prowadzących działalność w zakresie budownictwa mieszkaniowego. W latach 2013-2018 nastąpił 5% wzrost liczby mieszkań w zasobie mieszkaniowym miasta, tempo wzrostu było stabilne i wynosiło ok. 1% rocznie.

Zasoby mieszkaniowe w Koszalinie w latach 2013-2019

Źródło: BDL, GUS.

Na zasoby mieszkaniowe Koszalina wpływa również działalność Koszalińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego, które jest spółką ze 100% udziałem Miasta. Łącznie dzięki działalności Towarzystwa na rynku mieszkaniowym Koszalina pojawiło się 1026 nowych mieszkań.

Dostępność mieszkań jest ważnym czynnikiem, który może wspierać politykę demograficzną Koszalina. Dotyczy to szczególnie młodych ludzi, którzy zachęteni warunkami mieszkaniowymi chętniej zostaną w Koszalinie. Ma to również istotny wpływ dla osób, które chcą przeprowadzić się do Koszalina i podjąć tu pracę.

Działania jakie może podejmować Miasto względem lokalnego rynku mieszkaniowego to głównie wspieranie nowych przedsięwzięć w postaci oferty nowych działek pod budownictwo mieszkaniowe oraz uzbrajanie terenów. Ważną kwestią jest również poszukiwanie nowych źródeł finansowania budownictwa komunalnego i maksymalnie efektywne wykorzystanie kapitału oraz źródeł kredytowania.

Samorząd

Koszalin jest gminą miejską oraz miastem na prawach powiatu. Urząd Miejski w Koszalinie jest instytucją, która świadczy usługi publiczne dla mieszkańców Miasta. Zapewnia profesjonalną i przyjazną obsługę oraz stałe podnoszenie jakości świadczonych usług. W Koszalinie realizowana jest Polityka Jakości wdrożona w 2005 r. przez Prezydenta Miasta (obecnie obowiązuje 8 wydanie

z 2019 r.). Od 2005 roku w Koszalinie przeprowadzane są badania satysfakcji klienta z obsługi w Urzędzie Miejskim z wykorzystaniem metody tajemniczego klienta, które pozwala zweryfikować funkcjonowanie Urzędu. Celem przeprowadzanych badań jest poznanie opinii klientów na temat jakości usług świadczonych w Urzędzie, a w konsekwencji dostosowanie poziomu świadczonych usług do ich oczekiwań.

Koszalin prowadzi działania promocyjne zgodnie z przyjętą Strategią Rozwoju Koszalina oraz Programem Promocji Koszalina opartym na nowej marce miasta „Koszalin Centrum Pomorza”.

Działania promocyjne prowadzone są w oparciu o 6 celów strategicznych:

1. Koszalin - centrum Pomorza Środkowego - dynamicznie rozwijający się ośrodek gospodarczy;
2. Koszalin - centrum kulturalno - sportowo - rekreacyjne rangi krajowej;
3. Koszalin - inteligentne miasto przyjazne w sferze społecznej, przestrzennej i funkcjonalnej;
4. Koszalin - miasto akademickie, ośrodek naukowy i innowacyjno-wdrożeniowy;
5. Koszalin - miasto o silnych związkach z morzem, ponadregionalny ośrodek obsługi ruchu turystycznego;
6. Koszalin - miasto gdzie jakość życia w nim, porównywalna jest do standardów unijnych.

Nadrzędnym celem działań promocyjnych miasta jest sukcesywne budowanie rozpoznawalnej marki Koszalina wokół hasła „Koszalin Centrum Pomorza” oraz umacnianie wizerunku Koszalina jako wiodącego ośrodka regionu byłego województwa koszalińskiego, centralnego ośrodka kultury, sportu, rekreacji, nauki i rozrywki, a także kluczowego ośrodka miejskiego w trójkącie Szczecin – Gdańsk – Poznań.

Marka miasta charakteryzuje się pięcioma cechami: kooperacyjnością, otwartością, prostotą, spójnością oraz unikatowością.

Logo marki „Koszalin Centrum Pomorza”

Źródło: UM Koszalin

Koszalin promuje się na arenie międzynarodowej, m.in. poprzez współpracę z miastami partnerskimi. Obecnie Koszalin współpracuje z 12 miastami: Berlin Tempelhof-Schöneberg (Niemcy), Neumünster (Niemcy), Schwedt/n.Odrą (Niemcy), Neubrandenburg (Niemcy), Seinäjoki (Finlandia), Gladsaxe (Dania), Lida (Białoruś), Bourges (Francja), Albano Laziale (Włochy), Fuzhou (Chiny) oraz Iwano-Frankiws (Ukraina), Troki (Litwa). Od wielu lat Miasto Koszalin czynnie uczestniczy w kilku związkach, stowarzyszeniach, zrzeszeniach miast, gmin czy powiatów.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne – ZIT KKBOF

Perspektywa unijna na lata 2014-2020 pozwoliła samorządom na uruchomienie nowego narzędzia rozwoju terytorialnego, Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie otrzymały możliwość realizacji wspólnych przedsięwzięć, łączących działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego – na poziomie poszczególnych województw w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020.

Samorzady naszej części województwa utworzyły na zasadzie partnerstwa, tzw. subregionalny ZIT, w skład którego weszły: Będzino, Białogard, Miasto Białogard, Biesiekierz, Bobolice, Dygowo, Gościno, Karlino, Kołobrzeg, Miasto Kołobrzeg, Miasto Koszalin, Manowo, Mielno, Polanów, Sianów, Siemysł, Świeszyno, Tychowo, Ustronie Morskie. Miasto Koszalin zostało liderem Partnerstwa. Dla całego obszaru ZIT ważne jest usprawnienie połączeń stref inwestycyjnych, portów morskich i dróg lokalnych z głównymi szlakami komunikacyjnymi – siecią TEN-T. Wraz z poprawą sieci dróg w ramach ZIT rozwija się również sieć dróg rowerowych. Plan Zrównoważonej

Mobilności Miejskiej dla wszystkich partnerskich samorządów wskazuje kompleksowe rozwiązania w zakresie usprawnienia komunikacji miejskiej w połączeniu

z ochroną powietrza. Miasto Koszalin pod tym względem jest niewątpliwym liderem. Zakup 12 nowych, ekologicznych autobusów, budowa dwóch Centrów przesiadkowych w okolicy Dworca PKP i na ul. Wąwozowej, uruchomienie systemu roweru miejskiego, wybudowanie 18 km dróg rowerowych na terenie miasta i zakup jednostki pływającej do transportu pasażerskiego przez Jezioro Jamno- to efekty działań mających na celu rozwój Miasta w kierunku alternatywnych dla samochodu środków transportu. Na realizację ww. działań Miasto Koszalin uzyskało ponad 30,5 mln zł dofinansowania z Unii Europejskiej.

W sumie na terenie gmin partnerstwa ZIT KKBOF do 2023 roku powstanie ponad 90 km dróg rowerowych, 7 samorządów wybuduje centra przesiadkowe, a trzy miasta: Koszalin, Kołobrzeg i Białogard zdecydowały się za wymianę taboru autobusowego i zakupi 30 niskoemisyjnych pojazdów.

Zgodnie ze Strategią ZIT KKBOF podstawę gospodarki stanowią innowacyjne małe i średnie przedsiębiorstwa. Z 26 przedsiębiorstw z całego regionu ZIT KKBOF, które otrzymały dofinansowanie aż 11 prowadzi swoją działalność w Koszalinie, w tym również na terenie "Podstrefy Koszalin" Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Miasto Koszalin uzyskało dofinansowanie w ramach ZIT KKBOF na uzbrojenie 13,5 ha terenów inwestycyjnych dla nowych przedsiębiorstw z sektora MŚP. Łączny koszt inwestycji wyniesie prawie 22 mln zł, z tego dofinansowanie ze środków unijnych - 10,5 mln zł. Miasto Koszalin realizuje również projekt „Fabryka Kompetencji Kluczowych”. Uczestniczy w nim 13 gmin oraz dwa powiaty – koszaliński i kołobrzegi. Wsparciem objęto ponad 14 tys. uczniów z 30 szkół prowadzących kształcenie ogólne.

Koszaliński Budżet Obywatelski

Od roku 2014 nieprzerwanie w Koszalinie funkcjonuje budżet obywatelski. Jest to szczególna forma konsultacji społecznych i demokratyczny proces, w ramach którego mieszkańcy współdecydują o wydatkach publicznych w mieście w perspektywie kolejnego roku budżetowego. Budżet obywatelski jest przestrzenią do realnej

dyskusji władz samorządowych z mieszkańcami, miejscem do aktywności obywatelskiej, wykraczając w ten sposób poza ramy konsultacji społecznych. Budżet obywatelski pobudza kreatywność mieszkańców, zwraca uwagę na ich najważniejsze potrzeby, jak również integruje społeczność lokalną. W budżecie obywatelskim to mieszkańcy decydują, jakie pomysły przez nich zaproponowane wejdą w życie. Od roku 2014 w ramach budżetu obywatelskiego zrealizowano projekty na łącznie na kwotę ponad 11 mln złotych. Wśród najciekawszych realizacji znalazły się m.in. zakup AED – automatycznego defibrylatora do ratowania życia, koszalińskie „Sekundniki”, „Bulwary Młyńskie”, ścieżki rowerowe typu Single Track na terenie Góry Chełmskiej, City Golf Koszalin, budowa Obserwatorium Astronomicznego i wiele innych.

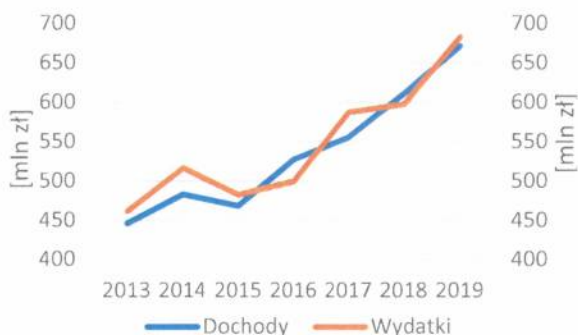
Zarządzanie finansami Miasta

Istotny wpływ na rozwój Koszalina ma możliwość korzystania z funduszy unijnych i innych środków zagranicznych. W perspektywie 2007-2013 do miasta Koszalina wpłynęło ponad 389 milionów zł dofinansowania ze środków unijnych. Jest to ponad 51% całości wydatkowanych pieniędzy na realizację projektów unijnych za ten okres. Na terenie miasta Koszalin zrealizowano 212 projektów, które wykorzystywały możliwości dofinansowania z 10 różnych programów.

W perspektywie 2014-2020 do miasta Koszalina wpłynęło prawie 358 milionów złotych dofinansowania ze środków unijnych. Jest to 70% całości wydatkowanych pieniędzy na realizację projektów unijnych w tym okresie czasu. W Koszalinie realizuje się 128 projektów, które wykorzystują możliwości dofinansowania z 7 różnych programów.

Podstawą gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego jest budżet oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa uchwalane corocznie przez Radę Miejską i opiniowane przez Regionalną Izbę Obrachunkową. Analizując wskaźniki należy stwierdzić, że dynamika dochodów w 2019 r. w stosunku do wykonania w 2013 r. stanowi 150,7%, natomiast dynamika wydatków w analogicznym okresie stanowi 148,1%.

Budżet Koszalina w latach 2013-2019

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2013-2019

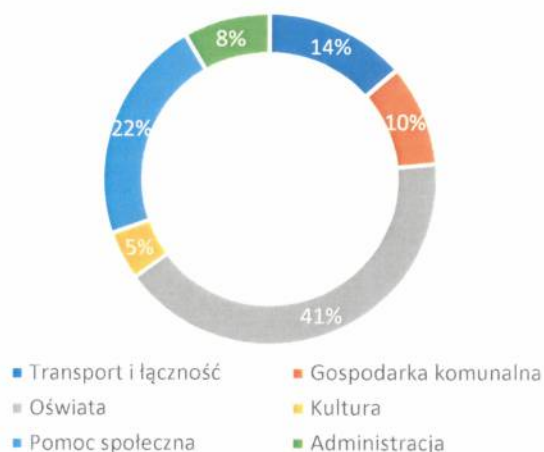
W latach 2013-2019 dochody Koszalina wzrosły o 50,7 % z kwoty 446 mln zł w 2013 roku do kwoty 671 mln zł w 2019 roku. Największy przyrost nastąpił w dochodach bieżących z 396 mln zł w 2013 r. do 618 mln zł w 2019 roku, głównie na skutek dotacji otrzymywanej z budżetu państwa od 2016 roku na realizację Programu „Rodzina 500+”, poza tym na skutek wyższych wpływów z udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa oraz z podatków i opłat pobieranych przez Miasto.

Główną pozycją dochodów własnych jest udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i osób prawnych. Wpływy te wzrosły z 109,7 mln zł w 2013 roku (46,0 % dochodów własnych) do 176,8 mln zł w 2019 roku (52,0 %). Drugim, co do wielkości dochodem własnym są podatki lokalne i opłaty pobierane przez Miasto. W omawianym okresie wpływy z tego tytułu wzrosły z 95,7 mln zł do 122,6 mln zł, głównie z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz z tytułu podatku od nieruchomości. Pozostałe dochody własne Miasta (z majątku Miasta oraz pozostałe dotyczące m.in. dochodów realizowanych przez jednostki budżetowe, otrzymywanych odszkodowań, rozliczeń lat ubiegłych) mają mniejsze znaczenie w polityce finansowej Miasta i w omawianym okresie ich udział w dochodach ogółem jest na stałym poziomie.

W latach 2013-2019 następował stopniowy wzrost wydatków szczególnie na oświatę oraz pomoc społeczną. Znaczny wzrost wydatków na pomoc społeczną związany jest z realizacją rządowego Programu „Rodzina 500+”, na który

Miasto otrzymuje w 100% dotację z budżetu państwa.

Struktura łącznych wydatków Koszalina w latach 2013-2019

Źródło: UM Koszalin, na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2013-2019

Niniejsza analiza podsumowuje okres za lata 2013 - 2019 i nie uwzględnia skutków społeczno-gospodarczych epidemii COVID-19. Zjawiska i mechanizmy wywołane między innymi zamrożeniem gospodarki, nie doczekały się jeszcze kompleksowych analiz i bez wątpienia będą miały wpływ na przyszłą sytuację Koszalina i jego mieszkańców, w tym szczególnie na gospodarkę finansową Miasta. Koszalin aktywnie wspierał mieszkańców i podmioty gospodarcze w walce z pandemią korona wirusa, podejmując szereg działań.

WYZWANIA STRATEGICZNE

Wyzwania dla Koszalina zostały wyznaczone na podstawie: konsultacji analizy trendów polskich i zagranicznych publikacji na temat rozwoju miast, badań ilościowych i jakościowych przeprowadzonych dla Koszalina w ostatnich latach.

1. Wzrost jakości życia wszystkich mieszkańców Koszalina.
2. Wspieranie aktywności i kreatywności wśród mieszkańców Koszalina oraz wzmacnianie roli organizacji pożytku publicznego.
3. Poprawa dostępności do usług publicznych przy uwzględnieniu wszystkich grup społecznych w tym społeczności wykluczonych, seniorów oraz osób niepełnosprawnych w obszarach administracji, kultury, edukacji i szkolnictwa wyższego, bezpieczeństwa, służby zdrowia oraz sportu i rekreacji.
4. Stały rozwój oferty wsparcia i pomocy społecznej, a przede wszystkim świadczonych usług ze szczególnym uwzględnieniem seniorów, rodzin i osób niepełnosprawnych.
5. Podnoszenie atrakcyjności Koszalina jako miejsca do życia i inwestowania oraz zapobieganie negatywnym zjawiskom demograficznym.
6. Budowanie silnej pozycji Koszalina w regionie i kraju oraz promowanie Koszalina jako Centrum Pomorza
7. Rozwijanie współpracy Koszalina z innymi jednostkami samorządowymi w obszarze zintegrowanych inwestycji terytorialnych na rzecz wzrostu atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i komunikacyjnej regionu.
8. Rozwój zrównoważony Koszalina poprzez ochronę zasobów przyrodniczych, zmniejszanie zanieczyszczeń powietrza, edukację ekologiczną i tworzenie nowych zielonych przestrzeni dla mieszkańców
9. Rewitalizacja i rewaloryzacja centrum miasta w kierunku stworzenia atrakcyjnej przestrzeni publicznej, powszechnie akceptowanej przez mieszkańców.
10. Skuteczne zarządzanie gospodarką przestrzenną i rezerwami terenowymi z poszanowaniem zasad ładu przestrzennego.
11. Poprawa stanu zdrowia fizycznego i psychicznego oraz wzrost aktywności fizycznej mieszkańców poprzez realizację programów profilaktycznych, promowanie idei zdrowego stylu życia oraz rozwoju funkcji rekreacyjno – sportowych Koszalina.
12. Rozwój funkcji turystycznych Koszalina i stworzenie kompleksowej oferty turystycznej poprzez kreatywną współpracę i połączenie potencjałów kulturowych, rekreacyjno-sportowych oraz przyrodniczych.
13. Podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej Koszalina dostosowanej do potrzeb mieszkańców oraz turystów.
14. Utrzymanie wysokiego poziomu edukacji oraz dalsze wyrównywanie z jednoczesnym podnoszeniem jego jakości w tych placówkach, w których wyniki są niezadowalające.
15. Wspieranie aktywności i kreatywności mieszkańców poprzez dostosowanie oferty edukacyjnej szkół do potrzeb lokalnego rynku pracy.
16. Wspieranie rozwoju inteligentnych systemów komunikacji oraz dostępu do technologii informacyjnych we wszystkich sferach społecznych, gospodarczych i kulturowych Koszalina.
17. Budowanie ekosystemu przedsiębiorczości w Koszalinie poprzez polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej, dalszy rozwój i wsparcie instytucji otoczenia biznesu oraz rozwijanie i wspieranie działalności przedsiębiorców na terenie Podstrefy Koszalin SSSE i poza nią.
18. Rozwój współpracy środowisk nauki, biznesu i samorządu w celu współtworzenia innowacyjnej, konkurencyjnej i odpowiedzialnej społecznie gospodarki regionalnej.
19. Rozwój zintegrowanego wewnątrz i zewnątrz układu komunikacyjnego Koszalina przy uwzględnieniu problemów dostępności komunikacyjnej i miejsc parkingowych, potrzeb osób niepełnosprawnych, ruchu tranzytowego przez miasto, jakości dróg oraz dalszej rozbudowy ścieżek rowerowych.
20. Prowadzenie intensywnego lobbingu na rzecz budowy drogi ekspresowej S-6 i S-11.

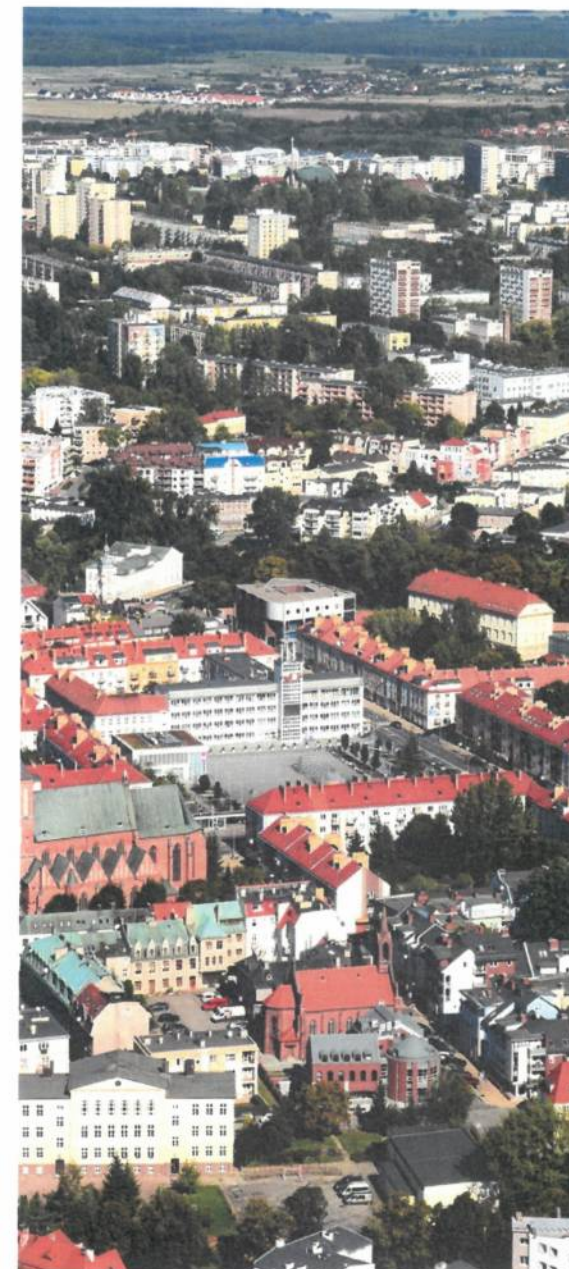
MISJA

Samorząd mieszkańców Koszalina, wykorzystując dziedzictwo kulturowe, walory środowiska i położenie Miasta oraz jego potencjał społeczny, gospodarczy, turystyczny, kulturalny i akademicki dąży do wzrostu poziomu życia we wszystkich sferach.

WIZJA

KOSZALIN W 2030 ROKU TO:

- miasto aktywnych i kreatywnych ludzi, którzy współpracują i wykorzystują potencjał kulturowy i gospodarczy miasta, współtworząc atrakcyjne i zrównoważone miejsce do życia, pracy i inwestowania;
- miasto przyjazne mieszkańcom i przedsiębiorcom z odpowiednią infrastrukturą, zielonymi osiedlami, dobrą komunikacją oraz możliwościami pracy i osiągnięcia dochodów;
- kulturowe, akademickie i gospodarcze Centrum Pomorza, które integruje lokalne społeczności w regionie.

#Koszalin2030

Strategia Rozwoju Koszalina

#Koszalin2030

to miasto aktywnych i kreatywnych ludzi, którzy współpracują i wykorzystują potencjał kulturowy i gospodarczy miasta, współtworząc atrakcyjne zrównoważone miejsce do życia, pracy i inwestowania.

#Koszalin2030

Strategia Rozwoju Koszalina

#Koszalin2030

to miasto przyjazne mieszkańcom i przedsiębiorcom z odpowiednią infrastrukturą, zielonymi osiedlami, dobrą komunikacją oraz możliwościami pracy i osiągnięcia dochodów

#Koszalin2030

Strategia Rozwoju Koszalina

#Koszalin2030 to kulturowe, akademickie i gospodarcze Centrum Pomorza, które integruje lokalne społeczności w regionie

#Koszalin2030

Strategia Rozwoju Koszalina

cele strategiczne

Cele wyznaczają kierunek działania podmiotów życia społecznego i gospodarczego naszego Miasta

**I INTELIGENTNIE
ZRÓWNOWAŻONE
MIASTO**

**II ROZWINIĘTA
I SPOŁECZNIE
ODPOWIEDZIALNA
GOSPODARKA**

**III AKTYWNI
I KREATYWNI
MIESZKAŃCY**

**IV KOSZALIN
CENTRUM
POMORZA**

1. Inteligentnie zrównoważone miasto

#TRANSPORT PUBLICZNY #DROGI #ŚCIEŻKI ROWEROWE #ŚRODOWISKO #NOWE TECHNOLOGIE
#MIESZKALNICTWO #HARMONIJNY ŁAD PRZESTRZENNY #TERENY ZIELONE #PRZYJAZNA
PRZESTRZEŃ MIEJSKA #GOSPODARKA KOMUNALNA #ELEKTROMOBILNOŚĆ #GOSPODAROWANIE
WODAMI OPADOWYMI I ROZTOPOWYMI #ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Miasto jest postrzegane jako „inteligentne”, gdy priorytetem działań podejmowanych w sferach społecznej, gospodarczej i przyrodniczej jest człowiek. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, inwestycje w infrastrukturę, mądre gospodarowanie zasobami naturalnymi, jak i wspieranie partycypacji obywatelskiej są gwarancją rozwoju gospodarczego i wysokiej jakości życia. Cel **Inteligentnie zrównoważone miasto** odnosi się do przestrzennych aspektów funkcjonowania miasta we wszystkich jego sferach. Poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz metod partycypacji społecznej zmierza do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia efektywności zarządzania oraz świadczenia usług publicznych na najwyższym poziomie. Podejmowane działania będą koncentrować się na potrzebach obecnych i przyszłych pokoleń przy poszanowaniu ekonomicznych, społecznych i środowiskowych potencjałów. Cel zostanie osiągnięty poprzez zrównoważony rozwój Koszalina, ochronę zasobów przyrodniczych, rewitalizację centrum miasta, zmniejszanie zanieczyszczeń powietrza, edukację ekologiczną oraz dbałość o zieloną przestrzeń dla mieszkańców. Podejmowane działania będą kształtować strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta w taki sposób, aby zwiększać atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną Koszalina, co pozwoli zapobiegać negatywnym zjawiskom demograficznym. Cel zostanie również osiągnięty poprzez utworzenie zintegrowanego wewnątrz i zewnątrz układu komunikacyjnego Koszalina. Działania będą obejmować poprawę dostępności komunikacyjnej, infrastruktury parkingowej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami, ograniczanie ruchu tranzytowego przebiegającego przez miasto, poprawę jakości dróg i chodników oraz dalszą sukcesywną rozbudowę sieci tras rowerowych.

1.1. Rozwój atrakcyjnej przestrzeni publicznej

Przestrzeń publiczna jest jednym z podstawowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców. Na dobrostan mieszkańca ulicy, osiedla czy miasta składa się poczucie bezpieczeństwa w szerokim rozumieniu tego słowa, identyfikacji z miejscem w którym żyje i integracji z lokalną społecznością, komfort fizyczny i psychiczny wynikający z przebywania w zdrowym i atrakcyjnym środowisku miejskim. Celem działań samorządu i mieszkańców Koszalina jest tworzenie miejsc, w których każdy z nas odnajduje wiele możliwości do aktywnego życia i wypoczynku oraz możliwości rozwoju w atmosferze tolerancji i bezpieczeństwa. Realizacja tego celu operacyjnego ma służyć kreowaniu przestrzeni publicznej zgodnie z zasadami ładu przestrzennego w planowaniu i zagospodarowaniu z poszanowaniem potrzeb psychofizycznych człowieka. Efektem podjętych działań powinna być czytelność form zagospodarowania przestrzennego i zabudowy. Ważnym kryterium ładu przestrzennego jest również zachowanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tworzenie zagospodarowania, które umożliwi utrzymanie równowagi ekologicznej, rozumianej jako zastosowanie układu terenów otwartych, czynnych biologicznie oraz terenów zieleni w przestrzeniach miejskich oraz wprowadzanie w tak tworzoną przestrzeń ruchu pieszego i rowerowego, jako uprzywilejowanej formy komunikacji. Kształtując przestrzeń determinuje się zachowania mieszkańców i ich reakcje na otoczenie, stymuluje się do aktywności, mobilizuje do ruchu i budowy związku emocjonalnego z najbliższym otoczeniem. Świadome planowanie zagospodarowania przestrzennego, gdzie w centrum wszelkich podejmowanych działań stawiany jest człowiek, pozwoli na zbudowanie przyjaznej przestrzeni. Wymaga to m.in. dalszych działań związanych z rewitalizacją zabytkowych parków miejskich oraz rewitalizacją centrum Koszalina, podnosząc tym samym atrakcyjność tych części Miasta i nadając im nowego, miastotwórczego charakteru. Ponadto należy wzmacniać atrakcyjność

ogólnomiejskich oraz osiedlowych terenów rekreacji i wypoczynku, lokalnych miejsc integracji i aktywności mieszkańców. Koszalin z racji znaczącego udziału terenów zielonych w powierzchni miasta, na tle innych miast polskich określane jest mianem „miasta zielonego”. Priorytetem winno być utrzymanie parków i terenów zielonych, które są źródłem aktywności. Przestrzeń miejska powinna być dostępna dla różnych grup wiekowych użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami. Powinna spełniać walor edukacyjny dla najmłodszych i prozdrowotny dla starszych. Efektem podjętych działań będzie stworzenie spójnej przestrzeni wykorzystującej atrakcyjny potencjał przyrodniczy i kulturowy miasta, zapewniając lokalnej społeczności możliwość aktywnego i bezpiecznego spędzania czasu wolnego.

Priorytetowym działaniem będzie również rozwój gospodarki mieszkaniowej, w tym budownictwa społecznego, jako kluczowego elementu budowania atrakcyjności osiedleńczej miasta i poprawy sytuacji demograficznej, w tym szczególnie zatrzymania młodych ludzi w Koszalinie.

- 1.1.1. Rozwój działań planistycznych w kierunku tworzenia harmonijnego ładu przestrzennego
- 1.1.2. Rewitalizacja centrum Koszalina
- 1.1.3. Wspieranie gospodarki mieszkaniowej

1.2. Rozwój gospodarki zrównoważonej i przyjaznej środowisku

Rozwój gospodarki zrównoważonej i przyjaznej środowisku jest celem operacyjnym, który silnie nawiązuje do obecnych trendów związanych z tworzeniem rozwoju w poszanowaniu otoczenia przyrodniczego, w którym żyje człowiek. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego stanowi jedno z priorytetowych zadań polityki ekologicznej Miasta. Zachowanie i zrównoważone użytkowanie oraz odnawianie zasobów przyrody służy zapewnieniu dostępu do nich obecnym i przyszłym pokoleniom. Głównym wyzwaniem w ramach tego celu jest dbałość o ochronę środowiska, w tym ochrona terenów cennych przyrodniczo przed nieracjonalnym z punktu widzenia ochrony przyrody zagospodarowywaniem terenu miasta, a także dbałość o zieloną przestrzeń miasta. Działania w tym zakresie obejmują wiele aspektów związanych z jakością powietrza, klimatem akustycznym, gospodarką wodno-ściekową i odpadową, ciepłownictwem, jak również zachowaniem i tworzeniem zielonych przestrzeni miejskich. Wszystkie te działania łącznie tworzą efekt synergii i bezpośrednio przekładają się na jakość życia mieszkańców Koszalina.

Usprawnianie systemu gospodarowania odpadami jest priorytetowym zadaniem Miasta, pomaga ono ograniczać negatywne oddziaływanie odpadów na środowisko przyrodnicze. Wyzwaniem w ramach tego celu jest dostosowanie i doskonalenie zarządzania gospodarką odpadami komunalnymi, gdyż to Miasto jest „właścicielem odpadów” i powinno zapewnić sprawne funkcjonowanie systemu, czyli odzysku i unieszkodliwiania odpadów zgodnie z wymogami prawnymi i polityką selektywnego ich zbierania, m.in. poprzez prowadzenie akcji informacyjno - edukacyjnych czy budowę punktu selektywnej zbiórki odpadów.

Dalszy rozwój gospodarki wodno – ściekowej będzie realizowany poprzez konsekwentną i systematyczną budowę oraz modernizację sieci i urządzeń wodociągowo – kanalizacyjnych oraz zagospodarowywanie wód opadowych i roztopowych. Realizacja tych założeń znacząco wpłynie na podniesienie standardu życia koszalinian oraz poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

Jakość powietrza w Koszalinie jest głównie uzależniona od zanieczyszczeń pochodzących z niskiej emisji, środków transportu oraz w mniejszym stopniu z przemysłu. Zanieczyszczenie powietrza stanowi zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i środowiska, jest jednym z ważniejszych czynników, które decydują o jakości życia w mieście. W celu poprawy stanu powietrza konieczne jest wprowadzanie kompleksowych działań w celu ograniczania emisji substancji szkodliwych w odniesieniu do dopuszczalnych norm.

Rozwój społeczno-gospodarczy Miasta nierozłącznie związany jest ze zmianami stanu akustycznego środowiska, kształtowanego w Koszalinie głównie przez komunikację drogową. Sukcesywna jego poprawa stanowi dla Miasta jedno z priorytetowych zadań prośrodowiskowych, mające na celu ograniczenie zagrożenia hałasem, a tym samym poprawę komfortu życia mieszkańców Koszalina.

Rozwój zrównoważonego systemu energetyki ciepłowniczej będzie zmierzał w kierunku wykorzystania najnowszych technologii i innowacji w celu zapewnienia przyjaznego i ekologicznego ciepła. Będzie to realizowane poprzez zastosowanie układów kogeneracji, wykorzystanie biomasy do produkcji energii cieplnej oraz likwidację ciepłowniczych węzłów grupowych.

Tworzenie przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców Koszalina polegało będzie również na utrzymaniu ilości zagospodarowanych terenów zielonych (parki, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej) oraz konsekwentną rewitalizację zgodnie z potrzebami. Dbłość o zasoby zieleni miasta oraz podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców wpłynie pozytywnie na wizerunek Miasta i komfort życia jego mieszkańców. Atrakcyjne, zdrowe i bezpieczne środowisko przyrodnicze stanowi element równie ważny, jak wzrost materialnego poziomu życia mieszkańców.

Realizacja przyjętych w tym celu kierunków działań stanowi proces dostosowywania do obecnych lub przewidywanych warunków klimatycznych i ich skutków. Działania miejskie będą miały charakter adaptacyjny i będą przybierały różnorodne formy, by zwiększać odporność Koszalina przed ewentualnymi skutkami zmian klimatu, jak i pozwolą wykorzystać możliwe szanse z nimi związane. Adaptacja do zmian klimatu to nowy element polityki rozwojowej miast, ważne jest, by prowadzić ją w sposób zindywidualizowany, uwzględniając specyfikę struktury i uwarunkowań potencjalnych zagrożeń klimatycznych w Koszalinie.

- 1.2.1. Usprawnienie systemu gospodarowania odpadami
- 1.2.2. Poprawa jakości powietrza
- 1.2.3. Poprawa klimatu akustycznego
- 1.2.4. Rozwój gospodarki wodno - ściekowej
- 1.2.5. Rewitalizacja terenów zielonych, w tym obszarów i obiektów chronionych przyrodniczo
- 1.2.6. Rozwój zrównoważonego systemu energetyki ciepłowniczej
- 1.2.7. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

1.3. Wspieranie rozwoju miasta inteligentnego i sprawnej komunikacji społecznej

Inteligentne miasto tworzą cztery główne elementy, takie jak kreatywni mieszkańcy, którzy wykorzystują wiedzę, efektywnie działające instytucje i procedury w zakresie tworzenia i jej wykorzystania, rozwinięta infrastruktura e-usług oraz zdolność do zarządzania wiedzą i innowacjami. Decydującą rolę w procesie tworzenia inteligentnego miasta odgrywają władze lokalne, które są inicjatorem wykorzystania nowoczesnych technologii, w tym jako głównego kanału informacyjnego. W inteligentnym mieście poszukuje się technologicznych rozwiązań dla zdiagnozowanych problemów, chcąc w ten sposób poprawiać jakość życia mieszkańców. W praktyce występuje kilka kierunków działań związanych z zastosowaniem inteligentnych rozwiązań technologicznych, są to publiczne sieci WiFi, inteligentne sterowanie ruchem ulicznym, wykorzystanie big data oraz promocja transportu elektrycznego. Nowe podejście w tworzeniu inteligentnego miasta polega na twórczym zaangażowaniu mieszkańców w budowaniu inteligentnego miasta obywatelskiego. Kluczowym zadaniem miasta w tym zakresie jest tworzenie przestrzeni i możliwości do wykorzystania różnorodnego potencjału obywateli, tym samym miasto otwiera się na aktywną postawę mieszkańców w kreowaniu dalszego rozwoju. Cel ten będzie realizowany poprzez zachęcanie mieszkańców do korzystania z nowoczesnych technologii oraz kreatywności i tworzenie własnych rozwiązań. Sprawna komunikacja społeczna i umiejętność przetwarzania informacji z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych stanowi obecnie ważną wartość ekonomiczną, społeczną oraz kulturową. Rozwój społeczeństwa informacyjnego wymaga przygotowania i podnoszenia kompetencji mieszkańców do użytkowania systemów informatycznych i wykorzystania usług telekomunikacyjnych do przekazywania i zdalnego przetwarzania informacji. Poprawa dostępności do Internetu jest działaniem, które zmierza do zmniejszenia cyfrowego wykluczenia osób, które mają utrudniony dostęp do urządzeń i sieci Internetowej. Jedną z przyczyn tej sytuacji jest brak odpowiedniej infrastruktury szerokopasmowej. Wykluczenie cyfrowe nie wynika z samego tylko braku połączenia z Internetem lub jego prędkości – inną przyczyną jest brak umiejętności posługiwania się komputerem w różnych grupach społecznych, w tym osób starszych. Odpowiedni poziom kompetencji informacyjno - komunikacyjnych umożliwia bowiem wprowadzenie i rozwijanie

usług zdrowotnych, a także społecznych, edukacyjnych, kulturowych czy ogólnomiejskich, takich jak karta mieszkańca.

1.3.1. Wspieranie rozwoju technologii na rzecz inteligentnego miasta

1.3.2. Poprawa dostępności do Internetu

1.3.3. Wdrożenie systemu e-urząd

1.3.4. Budowanie inteligentnego miasta obywatelskiego

1.4. Rozwój zintegrowanego wewnątrz i zewnątrz układu komunikacyjnego

Zwiększone natężenie ruchu drogowego wynikające ze stale rosnącej mobilności mieszkańców oraz ruchu tranzytowego przez miasto powoduje negatywne następstwa, takie jak: tłok w centrum, zanieczyszczenia, hałas komunikacyjny oraz nadmierne wykorzystanie przestrzeni. Z uwagi na fakt, że nie zawsze możliwa jest dalsza rozbudowa istniejącej infrastruktury komunikacyjnej, za ważne należy uznać efektywne wykorzystanie istniejącej sieci drogowej. Sprawne zarządzanie ruchem drogowym wymaga stosowania zaawansowanych systemów, które pozwolą na bieżącą analizę zmieniającej się sytuacji i elastyczność w procesie podejmowania decyzji w tym zakresie. Wdrożenie takiego systemu wpłynie także na bezpieczeństwo w ruchu drogowym, jego usprawnienie, jak również uzyskanie oszczędności w eksploatacji pojazdów oraz skróci czas podróży, szczególnie pojazdów komunikacji miejskiej, nadając im priorytet w ruchu. Budowa alternatywnych ciągów komunikacyjnych, pozwalających na ominięcie istniejącej infrastruktury drogowej o zakłóconej przepustowości ruchu, umożliwi równocześnie ukształtowanie ładu przestrzennego oraz zwiększenie jakości życia mieszkańców z różnych osiedli miasta. Zmniejszenie natężenia ruchu tranzytowego w centrum miasta pozwoli na ograniczenie skutków nadmiernego ruchu samochodowego.

Transport publiczny jest ważną alternatywą wobec indywidualnego transportu samochodowego wspierającą realizację idei zrównoważonego rozwoju miasta. Dogodny dostęp do przystanków autobusowych, zwiększenie częstotliwości kursowania linii wraz z nadaniem priorytetu w ruchu miejskim autobusom zachęcą do korzystania ze środków komunikacji miejskiej i ograniczą korzystanie z własnego środka transportu. Efektem będzie mniejsza emisja spalin i hałasu istotnie wpływające na jakość życia. Miasto Koszalin posiada korzystne warunki dla rozwoju ruchu rowerowego i pieszego. Wsparcie alternatywnych form przemieszczania się mieszkańców w stosunku do transportu samochodowego przyczyni się do popularyzacji idei zrównoważonego transportu miejskiego oraz do podniesienia bezpieczeństwa uczestników ruchu. Elektromobilność to rozwiązanie w zakresie przemieszczania się, które obecnie jest trendem światowym. Przesłanką do jej rozkwitu jest polityka rozwoju zrównoważonego i chęć uniezależnienia się od paliw tradycyjnych - ropopochodnych i ograniczenie emisji bezpośrednich z pojazdów, co przyczyni się do poprawy jakości powietrza i zmniejszenia hałasu w mieście. Wdrażanie tych rozwiązań jest wyrazem realizacji polityki Unii Europejskiej w zakresie budowania gospodarki niskoemisyjnej na tyle, aby elektromobilność stała się dostępna dla jak największej grupy mieszkańców miasta. Ponadto dążenia te przyczynią się do rozwoju taboru autobusów miejskich zasilanych energią elektryczną lub paliwem wodorowym oraz tworzenie udogodnień dla użytkowników pojazdów elektrycznych w postaci preferencyjnych miejsc parkingowych, tworzenia stref czystego transportu oraz wspierania rozwoju punktów stacji ładowania pojazdów w mieście. Efektem realizacji tego celu będzie podniesienie świadomości na temat roli elektromobilności i praktyczne jej wykorzystanie dla mieszkańców.

1.1.1. Rozbudowa i modernizacja dróg

1.1.2. Modernizacja systemu zarządzania i sterowania ruchem drogowym

1.1.3. Rozbudowa infrastruktury parkingowej

1.1.4. Wprowadzenie rozwiązań systemowych i infrastrukturalnych w komunikacji pieszej i rowerowej

1.1.5. Podnoszenie atrakcyjności oferty usług transportu publicznego

1.1.6. Wspieranie rozwoju elektromobilności

2. Rozwinięta i społecznie odpowiedzialna gospodarka

#KSZTAŁCENIE ZAWODOWE #NOWOCZESNY OŚRODEK NAUKOWY #ELASTYCZNY I ATRAKCYJNY RYNEK PRACY #WZMACNIANIE POSTAW PROGOSPODARCZYCH #WSPÓŁPRACA ŚRODOWISK #GOSPODARKA 4.0 #INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA #ROZWÓJ LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI #DZIAŁALNOŚĆ IOB #POZYSKIWANIE INWESTORÓW #OŚRODEK BIZNESU #LOKALNY PATRIOTYZM GOSPODARCZY

Rozwinięta i społecznie odpowiedzialna gospodarka zmierza do dialogu społecznego i podejmowania działań na poziomie lokalnym, które przyczyniają się do zwiększania konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw oraz miasta. To także budowanie relacji, zaufania i współpracy między przedsiębiorstwami, mieszkańcami Koszalina oraz instytucjami publicznymi. W tym kontekście ważne jest budowanie ekosystemu przedsiębiorczości i wprowadzanie udogodnień dla koszalińskich przedsiębiorców w prowadzeniu działalności gospodarczej. Zadanie to realizowane będzie poprzez tworzenie przyjaznego otoczenia prawnego, finansowego oraz instytucjonalnego, tworzącego ramy rozwoju i funkcjonowania koszalińskich przedsiębiorców. W efekcie podejmowanych działań zakłada się wzrost przedsiębiorczości w Koszalinie, w tym także podmiotów ekonomii społecznej świadczących usługi dla mieszkańców i samorządu. Rozwój lokalny wymaga współpracy środowisk nauki, biznesu i samorządu w celu współtworzenia gospodarki innowacyjnej, konkurencyjnej i społecznie odpowiedzialnej.

2.1. Wspieranie funkcjonowania i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

Gospodarkę lokalną Koszalina w większości tworzą mikro- i małe przedsiębiorstwach, wśród których główną formą działalności są usługi. Co piąta osoba w wieku produkcyjnym prowadzi własną działalność gospodarczą. Wspieranie przez Miasto lokalnej przedsiębiorczości powinno być realizowane poprzez tworzenie przyjaznego przedsiębiorcom otoczenia prawnego, finansowego oraz instytucjonalnego, przyczyniającego się do ich sprawnego powstania i funkcjonowania w zakresie zadań Miasta. Wspieranie właściwych podstaw i warunków dla podejmowania i prowadzenia samodzielnej aktywności zwłaszcza w tym sektorze sprzyja nie tylko tworzeniu nowych miejsc pracy, ale przyczynia się do wzrostu poziomu gospodarczego miasta.

Realizacja tego celu będzie polegała na wzmacnianiu pozycji rynkowej koszalińskich przedsiębiorstw oraz zwiększeniu konkurencyjności lokalnej gospodarki. Instrumenty wsparcia zostaną dostosowane do zróżnicowanych potrzeb przedsiębiorców, którzy już funkcjonują na rynku jak również tych, którzy zamierzają rozpocząć nową działalność gospodarczą. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości będzie realizowane poprzez zapewnienie przedsiębiorcom dostępu do źródeł kapitału na preferencyjnych warunkach, usług doradczych oraz usług szkoleniowych świadczonych przede wszystkim przez lokalne IOB. Natomiast formą mającą na celu wsparcie równych szans funkcjonujących przedsiębiorstw będzie konsekwentne stosowanie zasad korzystnych dla rozwoju przedsiębiorczości (m.in. posiadanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych czy aktywna promocja gospodarcza miasta i jego otoczenia gospodarczego). Podmioty gospodarcze powinny dążyć do współpracy i tworzenia więzi biznesowych. Za istotną w tym zakresie należy uznać współpracę pomiędzy przedsiębiorcami, samorządem i otoczeniem naukowo - badawczym. Wskazany cel będzie realizowany również poprzez współpracę przedsiębiorców z instytucjami otoczenia biznesu, organizacjami zrzeszającymi pracodawców oraz organizacjami pozarządowymi. Ze względu na fakt, że sektor MŚP odgrywa dominującą rolę w procesie tworzenia nowych miejsc pracy w gospodarce, budowanie odpowiednich podstaw i warunków dla

podejmowania i prowadzenia samodzielnej aktywności w tym sektorze, będzie sprzyjać wzrostowi poziomu gospodarczego miasta.

Pobudzanie przedsiębiorczości wśród lokalnej społeczności stanowi podstawę rozwoju społeczno - gospodarczego miasta. Cel ten będzie realizowany poprzez promocję kreatywnych postaw społecznych oraz wspieranie inicjatyw i rozwiązań w tym zakresie, służąc rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców Koszalina.

Realizacja tego celu polegać będzie na wsparciu i promowaniu przez Miasto przedsiębiorczości wśród koszalińskiej młodzieży ze szkół ponadpodstawowych i wyższych. Za istotne w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych należy uznać szersze uwzględnienie w ramach zajęć szkolnych zagadnień z zakresu przedsiębiorczości (w aspekcie teoretycznym i praktycznym) oraz organizację przedsięwzięć promujących tzw. dobre praktyki gospodarcze. Ponadto należy wspierać przedsiębiorczość i osoby zainteresowane prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. W realizacji założeń tego celu ważną rolę odgrywa również funkcjonowanie w Mieście mechanizmów ułatwiających powstawanie i rozwój start-upów a także wsparcie rozwoju branż opartych na innowacjach, co będzie możliwe m.in. dzięki współpracy samorządu, świata biznesu oraz nauki.

Na pograniczu przedsiębiorczości i realizacji celów społecznych działa sektor ekonomii społecznej. Podmioty ekonomii społecznej obok działalności społecznej prowadzą działalność gospodarczą, angażując osoby zagrożone wykluczeniem, których nadrzędną funkcją jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Rozwój tych podmiotów polegać będzie na wyrównywaniu szans podmiotów ekonomii społecznej w funkcjonowaniu w gospodarce lokalnej.

- 2.1.1. Wspieranie kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców
- 2.1.2. Intensyfikacja współpracy lokalnych Instytucji Otoczenia Biznesu
- 2.1.3. Zwiększenie dostępu do zasobów niezbędnych do prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej
- 2.1.4. Współpraca z podmiotami ekonomii społecznej
- 2.1.5. Promocja lokalnego patriotyzmu lokalnego

2.2. Pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych

Napływ zewnętrznych inwestycji jest czynnikiem, który przyspiesza rozwój wielu miast na świecie. W ciągu ostatnich kilkunastu lat w Polsce istotnie wzrosła podaż terenów inwestycyjnych w tym objętych statusem Specjalnych Stref Ekonomicznych. Po ponad 20 latach funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych, w 2018 r. ustawą o wspieraniu nowych inwestycji, dokonano zmian w zasadach funkcjonowania SSE. Podstawową i jednocześnie największą zmianą było zniesienie ograniczenia terenu na jakim przedsiębiorca może ubiegać się o wsparcie na nowe inwestycje. Dotychczas o takie wsparcie przedsiębiorcy mogli ubiegać się wyłącznie na obszarze objętym statusem Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Teraz można ubiegać się o nie na dowolnym terenie w całej Polsce. Co ostatecznie przelożyło się na powiększenie wachlarza ilości atrakcyjnych dla inwestorów terenów w Mieście. Należy pamiętać, iż SSE na podstawie obowiązujących przepisów funkcjonują do roku 2026.

W celu pozyskiwania inwestorów zewnętrznych niezbędna jest intensyfikacja działań zmierzających do jak najszerszej promocji oferty Koszalina na zewnątrz. Proces pozyskiwania inwestorów jest złożony i wielotorowy. Wskazany cel można będzie osiągnąć poprzez posiadanie przez Miasto atrakcyjnej oferty inwestycyjnej i stałe jej doskonalenie, skuteczną i intensywną promocję gospodarczą Koszalina na

zewnątrz oraz sprawną obsługę inwestorów zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej w Koszalinie.

Koszalin dysponuje endogenicznym potencjałem gospodarczym w postaci atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, w tym przede wszystkim terenów Podstrefy „Koszalin” Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. W celu pozyskania inwestorów krajowych i zagranicznych Miasto podejmować będzie działania ukierunkowane na wykorzystanie obecnego potencjału gospodarczego Miasta oraz zwiększanie terenów inwestycyjnych, budowę i rozbudowę infrastruktury technicznej. Ponadto zintensyfikowane zostaną działania zmierzające do jak najszerzej promocji oferty inwestycyjnej Koszalina na zewnątrz (wydawnictwa promocyjne, publikacje reklamowe w mediach ogólnotematycznych i branżowych, portal internetowy, uczestnictwo w targach i misjach gospodarczych, ścisła współpraca z jednostkami obsługującymi inwestorów zagranicznych na poziomie regionu i kraju oraz z ambasadami i izbami przemysłowo-handlowymi w kraju i za granicą).

Stałe rozwijanie istniejącej oferty inwestycyjnej przyczyni się do zwiększenia potencjału posiadanych terenów (np. stałe poszerzanie obszaru Podstrefy „Koszalin” SSSE), budowy i rozbudowy infrastruktury technicznej (m.in. dzięki projektom współfinansowanym ze środków UE). *Ważne w rozwoju koszalińskiej gospodarki jest również wykorzystanie przez samorząd, jak również przez lokalne firmy narzędzia, jakim są środki zewnętrzne.*

Tworzenie przyjaznego klimatu oraz działanie wyspecjalizowanej komórki Urzędu Miejskiego, pomagającej kompleksowo przeprowadzić inwestorów przez wszystkie procedury na każdym etapie inwestycji oraz zapewniającej opiekę po jej zakończeniu pozwoli na dalsze skuteczne pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych.

- 2.2.1. Poszerzanie wachlarza nowych terenów inwestycyjnych poprzez budowę uzbrojenia
- 2.2.2. Utrzymanie wysokiej jakości systemu obsługi inwestora krajowego i zagranicznego
- 2.2.3. Promowanie atrakcyjnej oferty dla inwestorów krajowych i zagranicznych

2.3. Wspieranie rozwoju Koszalina jako innowacyjnego ośrodka biznesu i nauki

Rozwój Koszalina powinien odbywać się w oparciu o trwałe ramy współpracy sektora nauki i edukacji ze środowiskiem biznesu oraz lokalnym samorządem i samorządem gospodarczym. Jednym z kierunków takiej polityki jest promowane przez Unię Europejską tworzenie regionalnych i lokalnych systemów innowacji. Koncepcja ta zakłada wypracowanie specjalizacji w obszarze aktywności gospodarczej i innowacyjnej oraz budowania na ich podstawie przewag konkurencyjnych Miasta. W tym kontekście należy zaznaczyć, że Koszalin jest znaczącym ośrodkiem akademickim w kraju, ze stale rozwijającym się potencjałem naukowo-badawczym oraz szeroką ofertą edukacyjną. Koszalińscy przedsiębiorcy wykazują dużą aktywność badawczą i innowacyjną co łącznie z uczelniami wyższymi stanowi istotny potencjał dla rozwoju w Koszalinie gospodarki opartej na wiedzy.

Realizacja tego celu odbywać się będzie przede wszystkim poprzez szeroko rozumianą współpracę pomiędzy nauką, biznesem, samorządem i samorządem gospodarczym. Zadania realizowane w tym zakresie polegać będą na propagowaniu innowacyjnych rozwiązań, komercjalizacji badań naukowych oraz transferze technologii. Za istotne należy również uznać zapewnienie odpowiednich warunków dla rozwoju sektora wysokich technologii (parki naukowo-technologiczne, inkubatory technologiczne, centra transferu technologii). Instytucje tego sektora powinny łączyć naukę z gospodarką oraz zapewniać powstanie nowych miejsc pracy związanymi z wykorzystaniem nowych technologii. Wskazane działania tworzyć będą warunki do osiedlania się w Koszalinie absolwentów wyższych uczelni.

- 2.3.1. Wsparcie dla sektora wysokich technologii i usług opartych na wiedzy (szkolenie kadr i kapitału ludzkiego)
- 2.3.2. Wspieranie gospodarki opartej na wiedzy (transfer wiedzy i technologii)
- 2.3.3. Tworzenie mechanizmów współpracy między samorządem, biznesem i środowiskiem akademickim (wspólne projekty badawcze i rozwojowe)

3. Aktywni i kreatywni mieszkańcy

#POPRAWA DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG PUBLICZNYCH #PROFILAKTYKA ZDROWIA PSYCHICZNEGO I FIZYCZNEGO #WZMACNIANIE POTENCJAŁU I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO #WSPIERANIE DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH #PODNOSENIE JAKOŚCI ŻYCIA #SILNE WIĘZI RODZINNE, SPOŁECZNE, MIĘDZYPOKOLENIOWE #BEZPIECZNE MIASTO #CYBERBEZPIECZEŃSTWO #POLITYKA RODZINNA #ZDROWI MIESZKAŃCY #EDUKACJA NA WYSOKIM POZIOMIE #KOMUNIKACJA Z MIESZKAŃCAMI #ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA #SPORT I REKREACJA

Główną misją samorządu jest podejmowanie działań na rzecz podnoszenia jakości życia wszystkich mieszkańców Koszalina. Wiąże się to z ciągłą potrzebą poprawy dostępności do usług publicznych przy uwzględnianiu wszystkich grup społecznych, w tym osób ze szczególnymi potrzebami, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Działania, które obejmują ten cel dotyczą przede wszystkim obszarów administracji, kultury, oświaty i szkolnictwa wyższego, bezpieczeństwa, służby zdrowia oraz sportu i rekreacji. Podnoszenie jakości życia to również dbałość o stan zdrowia psychicznego i fizycznego mieszkańców. W tym kontekście należy realizować programy profilaktyczne, promować ideę zdrowego stylu życia oraz rozwój funkcji rekreacyjno – sportowych Koszalina. Zmiany, jakie występują w otoczeniu społeczno-gospodarczym oraz obserwowane prognozy i trendy sprawiają, że należy wspierać aktywność i kreatywność wśród mieszkańców Koszalina. Wiąże się to z utrzymaniem wysokiego poziomu edukacji oraz z jednoczesnym podnoszeniem jej jakości poprzez wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań.

3.1. Wspieranie rozwoju systemu edukacji

Rozwój systemu edukacji, w tym budowanie jakości kształcenia, jest bardzo ważnym zadaniem, gdyż stanowi podstawę rozwoju wszystkich sfer życia mieszkańców, w tym szczególnie gospodarki. Głównym wyzwaniem jest utrzymanie wysokiego poziomu koszalińskiej edukacji, na każdym etapie kształcenia. Dotyczy to również konieczności rozwijania różnorodnych form wsparcia kształcenia osób z niepełnosprawnościami.

Realizacja tego celu operacyjnego wiąże się z zapewnieniem uczniom dostępu do nowoczesnych pomocy dydaktycznych, poprzez odpowiednie wyposażenie placówek, wraz z poszerzeniem oferty zajęć dodatkowych, ukierunkowanych na rozwój kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji kluczowych, takich jak technologie informacyjne, języki obce.

Powinno się to odbyć w oparciu o konsekwentną modernizację bazy oświatowej tak, by odpowiadała ona zmieniającym się potrzebom edukacyjnym. Wiązało się to będzie również z inwestycjami w infrastrukturę służącą poprawie stanu technicznego niektórych obiektów oświatowo-wychowawczych i dostosowaniem ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Realizacja powyższego celu doprowadzi do tworzenia lepszych warunków i wyposażania absolwentów szkół średnich w kompetencje wymagane na rynku pracy. Wpłynie to na kształtowanie postaw innowacyjnych

i przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży oraz pozwoli im w przyszłości na aktywne włączanie się w procesy gospodarcze miasta, wzmacniając proces budowy nowoczesnej gospodarki i społeczeństwa innowacyjnego.

Osiągnięcie powyższych celów wymaga wsparcia rozwoju kompetencji nauczycieli wszystkich szczebli edukacji, w zakresie wyżej wymienionych obszarów, szczególnie nowoczesnych technologii, innowacyjnych form i metod nauczania oraz języków obcych.

3.1.1. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia na wszystkich etapach edukacji

3.1.2. Wzmacnianie kompetencji nauczycieli

3.1.3. Wspieranie dostępności edukacji dla wszystkich grup społecznych

3.2. Wspieranie działań społecznych

Wspieranie działań społecznych to cel, który odnosi się do zaspokajania potrzeb wszystkich mieszkańców Koszalina i ukierunkowany jest na rozwój społeczny, wzrost poziomu życia, poszanowanie

obywateli i tworzenie dla wszystkich mieszkańców równych szans rozwoju. Praktycznym wymiarem takiego podejścia jest troska o grupy społeczne najbardziej potrzebujące pomocy, zapewnienie wsparcia rodzinom, seniorom i osobom z niepełnosprawnościami oraz podnoszenie i wspieranie aktywności mieszkańców. W szerszym kontekście oznacza to kreowanie wizerunku Miasta, w którym mieszkańcy doświadczają godnego i szczęśliwego życia w atmosferze akceptacji społecznej i tolerancji. Cele polityki społecznej, którymi kieruje się Miasto, to przede wszystkim: wyrównywanie szans życiowych różnorodnych grup mieszkańców, w tym grup ekonomicznie i socjalnie najsłabszych; wsparcie i rozwój oferty usług dla mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i osób z niepełnosprawnością, rozwój ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzenie bieżących działań osłonowych; dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych poprzez dokonywanie rzetelnej i szczegółowej diagnozy problemów społecznych oraz wdrażanie standardów unijnych i międzynarodowych. To również dedykowanie specjalnych programów ukierunkowanych na wspieranie rodziny.

Polityka społeczna będzie realizowana m.in. poprzez **kompleksowy system wsparcia osób starszych i rodziny**. **Polityka rodzinna** będzie realizowana w różnych aspektach podejmowanych w ramach działań Strategii, dotyczy to m.in. zapewnienia wysokiej jakości edukacji, dostępu do świadczeń realizowanych w ramach programów profilaktycznych i zdrowotnych, zapewnienie bazy żłobkowo - przedszkolnej i in. Ważnym obszarem działań będzie dążenie do zapewnienia dostępności opieki żłobkowej dla dzieci do lat 3.

Ponadto **ukierunkowana będzie na działania w obszarze pieczy zastępczej, pracy z rodzinami biologicznymi, zintegrowanego systemu wspierania wychodzenia z bezdomności i łagodzenia jej skutków, redukcji zjawiska ubóstwa, jako czynnika przyczyniającego się do marginalizacji społecznej**. Rozwijanie działań społecznych to również poprawa jakości życia i wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami, w tym profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa, a także likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych.

Ważnym kierunkiem jest również zmniejszanie skali zjawiska przemocy oraz rozwijanie profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie. Realizowane będzie wspieranie już istniejącego zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom. Realizacja powyższego celu doprowadzi do zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców Koszalina, podniesienia poziomu ich życia oraz wyrównania szans.

Działalność społeczna realizowana jest również przez organizacje pozarządowe, które prowadzą działalność statutową na terenie Koszalina. NGO są ważnym partnerem Miasta w realizacji zadań własnych i zleconych, znają potrzeby lokalne, jednocześnie posiadają niezbędną specjalistyczną wiedzę i realizują zadania pożytku publicznego w sposób skuteczny i efektywny. Współpraca z organizacjami pozarządowymi przyczynia się do podniesienia jakości usług oraz dotarcia do szerszej grupy odbiorców.

3.2.1. Kreowanie polityki rodzinnej

3.2.2. Rozwój usług społecznych, w tym: rozwój systemu wsparcia rodziny, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

3.2.3. Wspieranie działalności NGO

3.3. Koszalin jako akademickie centrum nauki i rozwoju na Pomorzu

Koszalin jest najważniejszym ośrodkiem akademickim na Pomorzu Środkowym. Potencjał koszalińskich uczelni sprawia, że środowisko akademickie jest istotną częścią społeczności lokalnej. Znaczenie środowiska akademickiego w Koszalinie obejmuje szerokie spektrum oddziaływania. Dotyczy to między innymi kształtowania kompetencji zawodowych, które powinno odbywać się we współdziałaniu ze szkołami ponadpodstawowymi oraz przedsiębiorstwami i instytucjami publicznymi w mieście i regionie. Szczególnie istotne jest tworzenie warunków do rozwijania wzajemnej współpracy pomiędzy tymi podmiotami. Stanowić to będzie przestrzeń do rozwijania przedsiębiorczości, podnoszenia jakości kształcenia oraz zwiększenia dostępności usług nakierowanych na zaspokajanie potrzeb mieszkańców. Funkcjonowanie przestrzeni akademickiej w mieście wpływa na jego rozpoznawalność oraz prestiż. Stanowi istotny czynnik wpływający na decyzje młodych ludzi do osiedlania się i budowania karier

zawodowych z pracodawcami zlokalizowanymi na terenie miasta Koszalina i okolic. Tendencje demograficzne, spadająca liczba młodzieży, odpływ młodych ludzi do większych ośrodków, podkreślają konieczność podejmowania działań nakierowanych na budowanie przewag konkurencyjnych koszalińskiego ośrodka edukacyjnego. Obszar wsparcia współpracy przedsiębiorstw z uczelniami wyższymi powinien dotyczyć również wzmocnienia procesów transferu wiedzy do gospodarki.

Priorytetowe kierunki działań, jakie należy podjąć to między innymi: integrowanie środowisk biznesu i nauki wokół wyzwań rozwoju miasta, wspieranie współpracy koszalińskich szkół z przedsiębiorstwami, w celu dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb regionalnego rynku pracy, wspieranie budowy interdyscyplinarnej oferty edukacyjnej szkół wyższych w Koszalinie, podnoszenie jakości życia studentów oraz promocja podejmowania studiów w Koszalinie.

Realizacja tego celu skupia się przede wszystkim na zadaniach, które mogą być podejmowane wspólnie z uczelniami lub zadaniach wspierających inicjatywy koszalińskich uczelni przy założeniu, że rozwój uczelni znacząco i pozytywnie wpływa na rozwój całego miasta. Wykonanie założeń tego celu nieodzownie związane jest z celami: 2.3. Wspieranie rozwoju Koszalina jako innowacyjnego ośrodka biznesu i nauki. oraz 3.1. Wspieranie rozwoju systemu edukacji.

Koszalińskie szkoły i uczelnie wyższe, dzięki współpracy z przedsiębiorstwami i instytucjami publicznymi, zapewnią wysoką jakość edukacji oraz praktyczne przygotowanie, ukierunkowane na potrzeby obecne i przyszłe rynku pracy Koszalina i regionu. Oferta edukacyjna powinna być ukierunkowana na funkcje gospodarcze regionu i pozwolić planować ścieżki rozwoju zawodowego, wykorzystując potencjał przedszkoli, szkół podstawowych, ponadpodstawowych, branżowych oraz uczelni wyższych w regionie, w myśl koncepcji uczenie się przez całe życie – Lifelong Learning. Oferta edukacyjna powinna być zintegrowana na poziomie wszystkich szkół w Koszalinie, zapewniając ciągłość kształcenia wszystkich grup wiekowych i tworzenie nowych kierunków, dostosowanych do potrzeb budowania nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy.

- 2.1.1. Wspieranie współpracy instytucji edukacji z przedsiębiorstwami i instytucjami publicznymi, na rzecz wzrostu konkurencyjności Koszalina oraz podnoszenia jakości i warunków życia mieszkańców
- 2.1.2. Podnoszenie roli Koszalina jako znaczącego ośrodka akademickiego

3.4. Interaktywna komunikacja jako efektywne porozumienie z mieszkańcami

Komunikacja z mieszkańcami jest obecnie postrzegana jako kluczowy element funkcjonowania społeczeństwa na różnych płaszczyznach relacji. Szczególnie dotyczy to mieszkańców i wymiany informacji z otoczeniem instytucjonalnym. Dbałość o sprawny system komunikowania się miasta z mieszkańcami w oparciu o najnowsze technologie i rozwiązania z zakresu technologii IT jest podstawowym warunkiem sprawnego zarządzania.

Projektowanie systemu komunikowania i wybór jego narzędzi, powinien odbywać się przy spełnieniu ogólnych warunków, które mogą mieć wpływ na powodzenie zamierzonych działań.

Warunkiem skutecznej komunikacji jest traktowanie przez władze publiczne społeczności lokalnej jako równoprawnego partnera a przekazywane informacje powinny cechować wiarygodność i rzetelność. Komunikacja jest procesem interakcji dlatego wymaga, aby władze lokalne nie tylko koncertowały się na poszukiwaniu efektywnych metod przekazu informacji, ale również, w pełni wykorzystywały informacje płynące od mieszkańców i otoczenia zewnętrznego, w którym działają organizacje społeczne oraz stowarzyszenia przedsiębiorców. Sprawne komunikowanie się w wymiarze zewnętrznym polega na identyfikacji problemów i potrzeb mieszkańców. Są one podstawą do sformułowania diagnozy sytuacji, która staje się drogowskazem i pozwala na projektowanie lokalnych

programów rozwojowych. Działania podejmowane na rzecz poznania potrzeb i preferencji lokalnych są ważne nie tylko z punktu widzenia pozyskiwania informacji, wpisują się one również w proces partycypacji społecznej. Mieszkańcy proszeni o wyrażenie swoich opinii czują się współzarządzającymi sprawami swojej społeczności i chętniej angażują się w przedsięwzięcia publiczne podejmowane na rzecz rozwoju lokalnego.

W procesie wspierania sprawnej komunikacji należy zastosować kilka istotnych zasad: należy precyzyjnie i jasno formułować przekaz tak aby był zrozumiały dla wszystkich mieszkańców, stosować odpowiednie drogi i formy przekazu informacji, krótkie drogi komunikacyjne oraz zróżnicowane kanały komunikowania z wykorzystaniem rozwiązań technologii IT. Należy również zadbać o zapewnienie mieszkańcom możliwie najszerszego dostępu. Ważne jest również podmiotowe traktowanie partnerów procesu komunikowania, poświęcanie należytej uwagi otrzymywanym od mieszkańców sygnałom oraz reagowanie na te komunikaty. Działania z zakresu komunikacji powinny stać się fragmentem standardowych działań podejmowanych w sposób ciągły, uporządkowany i przemyślany.

- 3.4.1. Rozwój interaktywnego systemu komunikacji
- 3.4.2. Wspieranie aktywności obywatelskiej i rozwoju kompetencji cyfrowych koszalinian
- 3.4.3. Wspieranie dialogu i zaangażowania mieszkańców w podejmowane decyzje

3.5. Wzmocnienie pozycji Koszalina jako atrakcyjnego ośrodka kultury i turystyki

Przyjęty cel operacyjny związany jest z potencjałem i aktywnością instytucji kultury oraz środowisk kreujących ważne wydarzenia kulturalne w mieście. Realizacja tego celu zakłada przede wszystkim dążenie do zwiększenia aktywności kulturalnej mieszkańców Koszalina oraz zainteresowania koszalińską kulturą osób odwiedzających miasto. Ważnym zadaniem jest więc kształtowanie wizerunku miasta jako atrakcyjnego ośrodka kultury. Osiągnięcie tego celu wymaga ciągłego rozwijania infrastruktury spełniającej oczekiwania mieszkańców i turystów. Kolejnym zadaniem jest zintensyfikowanie współpracy pomiędzy miejskimi instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi, a także animatorami, twórcami, artystami i grupami nieformalnymi, która sprzyjać będzie organizacji wydarzeń kulturalnych o charakterze regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój Koszalina jako ośrodka kultury jest mecenat nad działalnością kulturalną – wspieranie, twórców i promowanie ich osiągnięć, a także wzbogacanie oferty kulturalnej, inicjowanie nowych przedsięwzięć i tworzenie projektów zapewniających całoroczny program kulturalny. Kształtowanie wizerunku Koszalina jako miasta debiutów i festiwali, otwartego na nowe trendy.

W Koszalinie nie brakuje wydarzeń, miejsc i osób dbających o prestiż miasta. Promocja tych zasobów oraz wykorzystanie twórczego potencjału lokalnych artystów zwiększy znaczenie Miasta jako ważnego ośrodka kultury. Otwierając się na nowe trendy będziemy dążyć do wykorzystania lokalnych możliwości w zakresie kultury, wspierać rodzime inicjatywy, twórców i miejskie instytucje.

Miasto Koszalin posiada wysoki potencjał turystyczny wynikający zarówno z korzystnego położenia miasta, jak i mnogości jego walorów przyrodniczych. Oferta kulturalna jest różnorodna, dostosowana do potrzeb i gustów mieszkańców, w tym również osób z niepełnosprawnościami. Miasto Koszalin posiada

duże walory naturalne, mieszkańcy mogą korzystać z wyznaczonych szlaków i atrakcji turystycznych, wśród których wyróżnić można produkty regionalne w postaci kultury jamneńskiej czy Koszalińskiej Kolei Wąskotorowej.

Rozwój turystyki w Koszalinie uwarunkowany jest przede wszystkim stanem zagospodarowania jego walorów naturalnych i dostosowaniem ich do uprawiania różnych form turystyki. Odpowiednie wykorzystanie potencjału turystycznego skoncentrowane będzie na zagospodarowaniu jeziora Jamno, rozbudowie infrastruktury turystycznej i paraturystycznej, umożliwiającej rozwój turystyki aktywnej (np. w kompleksie Góry Chełmskiej, na obszarze doliny Dzierżęcinki, "Wodnej Dolinie", tj. zalewie przy ul. 4 Marca).

Realizacja tego celu polegać będzie przede wszystkim na odpowiednim dysponowaniu istniejącą infrastrukturą. Istotne będzie również proponowanie w tym zakresie nowych rozwiązań. W ramach tego celu zostaną zintensyfikowane działania zmierzające do rozbudowy bazy hotelowo – gastronomicznej oraz infrastruktury okołoturystycznej. Wpływ na rozwój turystyki mają również placówki kulturalne o regionalnym zasięgu oddziaływania takie jak teatr, filharmonia, stanowiące ośrodek rozwoju kulturalnego i integracji mieszkańców Koszalina i okolic.

Realizacja wskazanego celu będzie wymagała spójnej promocji walorów i atrakcji miasta na poziomie krajowym i międzynarodowym oraz skoordynowanej w tym zakresie pracy całego środowiska, tj. władz samorządowych i przedsiębiorców. Z uwagi na uwarunkowania przestrzenne oraz kulturowe Koszalina, rozwój turystyki z wykorzystaniem istniejących i planowanych zasobów stanowi kluczowy bodziec dla rozwoju społeczno – gospodarczego miasta. Rozwój turystyki w Koszalinie będzie miał wpływ na powstawanie nowych miejsc pracy, wzrost usług oraz wzrost konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości.

3.5.1. Tworzenie tożsamości terytorialnej i rozwój kultury Koszalina

3.5.2. Tworzenie i promocja zintegrowanych produktów turystyki kulturowej Koszalina

3.5.3. Wspieranie współpracy między branżą turystyczną, instytucjami kultury oraz przemysłami kreatywnymi

3.5.4. Miasto debiutów i festiwali otwarte na nowe trendy

3.6. Wspieranie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej wśród mieszkańców

Dbłość o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie mieszkańców jest jednym z ważniejszych elementów rozwoju społecznego miasta. W ramach realizacji zadania własnego gminy związanego z ochroną zdrowia podejmowane i kontynuowane będą, działania wzmacniające jak: dostępność i jakość usług publicznych zmierzających do kształtowania zdrowotnego stylu życia mieszkańców oraz aktywizowania jednostek i organizacji pozarządowych do działań na rzecz zdrowia.

Poprawa stanu zdrowia, a w tym i jakości życia mieszkańców, będzie możliwa dzięki realizacji działań profilaktycznych takich jak zwalczanie chorób układu krążenia, chorób nowotworowych, działaniu na rzecz osób starszych i dzieci, szczepienia profilaktyczne (m.in.: grypa, HPV), walka z otyłością, propagowanie zdrowego odżywiania, osiągnięcie pozytywnych trendów demograficznych Miasta Koszalina poprzez dofinansowanie programu leczenia niepłodności oraz profilaktyka zdrowia psychicznego. W ramach realizacji tego celu operacyjnego należy przywracać i tworzyć nowe nawyki zajęć sportowo-rekreacyjnych dla szerokiego ogółu odbiorców. Wspólną sprawą samorządu, stowarzyszeń kultury fizycznej oraz mieszkańców winien stać się zdrowy i aktywny styl życia. Propagować i upowszechniać należy tradycje dyscyplin uprawianych głównie na świeżym powietrzu, takich jak bieganie, jazda na rowerze, aktywna turystyka piesza oraz szeroko rozumiana lekkoatletyka.

Podstawowym założeniem realizacji tego celu jest również dążenie do zaspokojenia potrzeb i oczekiwań mieszkańców Koszalina oraz osób odwiedzających miasto w zakresie kultury fizycznej, a przez to ukształtowanie i utrwalenie wizerunku miasta jako atrakcyjnego ośrodka kultury fizycznej oraz wydarzeń sportowych.

Utrzymanie takiego wizerunku wymaga jednak podejmowania ciągłych działań w tym obszarze, polegających m.in. na utrzymaniu istniejącej bazy obiektów sportowych oraz dalszym, systematycznym jej rozwoju, mającym na celu dostosowanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej do potrzeb społecznych, a także kreowaniu i organizacji wydarzeń sportowych o randze regionalnej, krajowej i międzynarodowej. Stałe poszerzanie i różnicowanie oferty sportowej, również z wykorzystaniem potencjału Jeziora Jamno. Realizacja tego celu obejmuje również tworzenie dogodnych warunków prawno-organizacyjnych oraz finansowych dla rozwoju kultury fizycznej w mieście. Wspieranie dyscyplin sportowych występujących w najwyższej klasie rozgrywkowej oraz skuteczne upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, co przyczyni się do ich przyszłych sukcesów i osiągania znaczących wyników. Działalność stowarzyszeń kultury fizycznej jest również ważnym elementem promującym Miasto.

3.6.1. Zwiększenie dostępności usług na rzecz zdrowia, w tym zdrowia psychicznego

3.6.2. Wspieranie aktywności fizycznej mieszkańców Miasta

3.7. Wzmacnianie bezpieczeństwa oraz porządku publicznego

Jedną z najważniejszych potrzeb społecznych jest poczucie bezpieczeństwa. Występujące zagrożenia związane ze zjawiskami cywilizacyjnymi, patologii społecznej oraz zagrożenia powodowane siłami natury decydują o konieczności budowy systemów zabezpieczających i reagowania w każdej sytuacji zagrożenia. Skuteczność tych działań, szczególnie w sytuacjach kryzysowych, to podstawowa miara oceny poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Sprawy bezpieczeństwa własnego, rodziny, bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu, bezpieczeństwa w sieci oraz dobra organizacja ruchu drogowego i sprawne funkcjonowanie służb ratowniczych stawiane są na czele oczekiwań społeczności lokalnej.

Bezpieczeństwo jest dla władz miasta Koszalina jednym z priorytetowych zadań, dlatego też realizacja tego celu polegała będzie na podejmowaniu (kontynuowaniu) szeregu działań mających na celu podniesienie jego poziomu.

Podstawowym zadaniem wynikającym z realizacji tego celu jest koordynacja i usprawnienie współdziałania pomiędzy różnymi podmiotami na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego, jak również zaangażowanie mieszkańców Koszalina w działania na rzecz bezpieczeństwa w tym zmiana świadomości społecznej w zakresie dbania o bezpieczeństwo własne i otoczenia m.in. poprzez wprowadzenie nowych rozwiązań edukacyjnych i zapobiegawczych. Realizacja celu będzie oparta zarówno na działaniach z zakresu zastosowania nowych rozwiązań technicznych na rzecz poprawy bezpieczeństwa i zmian w infrastrukturze takich jak: rozbudowa sieci monitoringu wizyjnego i modernizacja sprzętu gaśniczo - pożarniczego, jak również funkcjonowaniu instytucjonalnych form działania. Podjęwane będą również systematyczne działania na rzecz poprawy możliwości szybkiego działania i reagowania podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz inwestycji poprawiających bezpieczeństwo ruchu drogowego. Poprawa stanu bezpieczeństwa w mieście polegać będzie również na wdrażaniu szeregu programów prewencyjnych wśród mieszkańców, w tym skierowanych do seniorów i młodzieży działań zapewniających cyberbezpieczeństwo, tj. bezpieczeństwo korzystania z Internetu .

Poprawa stanu bezpieczeństwa w Koszalinie wpłynie na wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców, co przełoży się na jakość życia w Mieście.

3.7.1 Wzmacnianie cyberbezpieczeństwa oraz bezpieczeństwa życia i mienia mieszkańców

3.7.2. Dbalność o bezpieczeństwo w ruchu drogowym

3.7.3. Wspieranie funkcjonowania służb ratowniczych

4. Koszalin Centrum Pomorza

#REGIONALNY OŚRODEK AKADEMICKI #ZIT #KOSZALIN ATRAKCYJNY KULTUROWO #LIDER W ZAKRESIE GOSPODARKI #INTEGRACJA SAMORZĄDÓW #ROZWÓJ TURYSTYKI

Cel Koszalin Centrum Pomorza odwołuje się do misji, jaką pełni Koszalin w regionie w zakresie gospodarki, kultury i turystyki, edukacji oraz sportu.

W opracowaniach dotyczących wizji dynamicznego rozwoju miast na świecie podkreśla się, że w pod koniec XXI wieku będzie w nich mieszkać blisko 80% populacji. Miasta staną się ośrodkami, w których koncentrowała się będzie główna aktywność ludzi. Jest to jednak długofalowe wyzwanie, które wymaga mądrego zarządzania miastem i kreatywnego wykorzystywania miejskich zasobów w kierunku ich rozwoju. Dynamiczny rozwój współczesnych miast determinuje również konieczność zarządzania nimi w kontekście własnego wizerunku. Większość samorządów od dawna posiada spersonalizowane, strategiczne dokumenty promocyjne. Miasta rywalizują ze sobą o nowych inwestorów, turystów czy mieszkańców, przyjmując perspektywę rynkową, zgodnie z którą wizerunki marek są jednym z ważniejszych elementów decydujących o sukcesie. Aby go osiągnąć, należy aktywnie reagować na dynamicznie zmieniające się realia współczesnego świata. Przeprowadzone konsultacje sektorowe pokazały, że cechą Koszalina najczęściej przywoływaną w trakcie ich trwania były centralność w kontekście jakościowym, jak i geograficznym. Cecha ta pojawiała się podczas większości debat poświęconym różnym obszarom funkcjonowania miasta. Odebranie Koszalinowi statusu miasta wojewódzkiego w praktyce nie przekreśliło jego funkcji centralnego ośrodka gospodarczego, kulturalnego czy naukowego. Mapa polskiego wybrzeża pokazuje, że obok takich miast jak Szczecin–Gdańsk–Poznań, Koszalin jest największym ośrodkiem miejskim. Obszar oddziaływania Koszalina obejmuje Pomorze Środkowe i dla ludzi żyjących na tym terenie Koszalin jest centralnym punktem wielu dziedzin życia. To miejsce pracy, nauki, kontaktu z kulturą, a także odpoczynku czy rekreacji. Koszalin jako Centrum Pomorza jest wyrazem aktywności mieszkańców miasta, którzy odznaczają się dużą energią i kreatywnością, są aktywnymi uczestnikami życia społecznego, stanowiąc najlepszą wizytówkę swojego miasta. Są również świadomi jego zalet i chętnie je promują.

Realizacja celu odnosi się do podejmowania działań i promocji Koszalina jako regionalnego centrum rozwoju gospodarczego, ale wiąże się również z podnoszeniem atrakcyjności Koszalina w odniesieniu do potrzeb mieszkańców regionu oraz turystów. W tym kontekście ważne jest rozwijanie i promocja produktu regionalnego kojarzonego silnie z Koszalinem i jego walorami oraz nadmorskim położeniem. Wspomniana misja Koszalina w regionie będzie rozwijana przy współpracy Koszalina z innymi jednostkami samorządowymi w obszarze zintegrowanych inwestycji terytorialnych na rzecz wzrostu atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i komunikacyjnej regionu. Budowanie silnej pozycji Koszalina w regionie i kraju wymaga podnoszenia atrakcyjności lokalizacyjnej, gospodarczej i turystycznej oraz prowadzenia intensywnych działań na rzecz budowy dróg ekspresowych S-6 i S-11. Cel ten będzie również ukierunkowany na rozwój funkcji turystycznej Koszalina i stworzenie kompleksowej oferty turystycznej poprzez połączenie potencjałów kulturowych, rekreacyjno-sportowych oraz przyrodniczych.

4.1. Promocja Koszalina jako Centrum Pomorza

Misja jaką pełni Koszalin w regionie pozwala promować liczne jego walory miejskiej aktywności w zakresie edukacji i nauki, infrastruktury i gospodarki, kultury i dziedzictwa, turystyki, sportu i rekreacji, oraz zdrowego stylu życia. Koszalin Centrum Pomorza to wizja rozwoju pięciu filarów, w obszarze których Miasto pełni rolę centralnego ośrodka regionu o wyraźnie zarysowanych aspiracjach ponadregionalnych. Pierwszym z filarów Koszalin Centrum Pomorza odnosi się do procesu kształcenia człowieka, czyli systemu oświaty, szkolnictwa wyższego oraz innych form zinstytucjonalizowanego zdobywania wiedzy i podnoszenia kwalifikacji zawodowych. We wszystkich powyższych kategoriach Koszalin pełni rolę najważniejszego ośrodka regionu. Kierunkiem działań, w tym zakresie będzie budowanie wizerunku Koszalina jako centralnego ośrodka edukacyjnego i naukowego w regionie oraz podejmowanie działań

promocyjnych zachęcających młodzież mieszkającą w trójce miast Szczecin–Gdańsk–Poznań do uczenia się w koszalińskich szkołach oraz studiowania na koszalińskich uczelniach wyższych.

Drugi z filarów marki Koszalin Centrum Pomorza dotyczy szeroko rozumianego obszaru infrastruktury i gospodarki miasta. Pojęcia te można rozumieć w kontekście towarzyszących im kategorii pobocznych, takich jak biznes, cyfryzacja, handel, inwestycje, komunikacja, przemysł, technologia czy usługi. W każdym z powyższych obszarów Koszalin pełni rolę lidera, będąc centralnym punktem regionu. Czynniki te przyczyniły się do wzrostu znaczenia Koszalina, który zyskał miano liczącego się na rynku partnera infrastrukturalnego i gospodarczego – zarówno dla ogólnopolskich, jak i światowych inwestorów.

Kierunkiem działań będzie budowanie wizerunku Koszalina jako najlepiej rozwiniętego infrastrukturalnie miasta regionu, stanowiącego jego centrum gospodarcze. Cel ten należy rozumieć w kontekście podejmowanie działań promocyjnych zachęcających osoby mieszkające w trójce miast Szczecin–Gdańsk–Poznań do podejmowania pracy na terenie Koszalina, korzystania z jego bogatej oferty handlowo-usługowej lub korzystania z niego na zasadzie miasta tranzytowego. Cel ten dotyczy również perspektywy ponadregionalnej, w myśl której Koszalin jest pozytywnie wyróżniającą się lokalizacją dla polskich i zagranicznych inwestorów.

Trzeci z filarów marki Koszalin Centrum Pomorza obejmuje całokształt kultury miasta i jego ponad 750-letniego dziedzictwa, które spowodowały, że Koszalin może na polu kultury mierzyć się z dużo większymi ośrodkami miejskimi. Działania promocyjne w tym obszarze powinny obejmować w równym stopniu szerokie grupy odbiorców i powinny ulec szczególnemu zintensyfikowaniu w okresie letnim.

Kierunkiem działań będzie budowanie wizerunku Koszalina jako centralnego ośrodka kulturalnego w regionie, oferującego swoim odbiorcom produktów i atrakcji kulturalnych o zasięgu lokalnym, regionalnym oraz ogólnopolskim. Cel ten należy rozumieć w kontekście podejmowania działań promocyjnych zachęcających osoby mieszkające w trójce miast Szczecin–Gdańsk–Poznań do korzystania z bogatej oferty kulturalnej miasta, opartej na szeregu uznanych festiwali i imprez masowych, a także stałej ofercie licznych instytucji kultury działających na terenie Koszalina.

Czwarty z filarów marki Koszalin Centrum Pomorza obejmuje szeroki obszar, na który składają się trzy obszary turystyka, sport i rekreacja istotne w procesie promowania miasta. Wszystkie powyższe komponenty składają się na obraz ciekawego i pełnego atrakcji miasta, które pełni rolę turystycznego, sportowego i rekreacyjnego centrum regionu.

Kierunkiem działań będzie budowanie wizerunku Koszalina jako atrakcyjnego kierunku podróży gwarantującego relaks i rozrywkę na najwyższym poziomie. Cel ten należy rozumieć w kontekście podejmowanie działań promocyjnych zachęcających turystów wypoczywających na terenie pasa nadmorskiego do odwiedzania Koszalina, a także mających na celu promowanie bogatej infrastruktury i licznych obiektów rekreacyjnych w regionie.

Ostatni z filarów marki Koszalin Centrum Pomorza obejmuje sferę najbliższą mieszkańcom miasta, dotyczącą ich codziennej działalności. Koszalin, jako nowoczesne i przyjazne mieszkańcom miasto, opiera się na otwartości oraz aktywności organizacji pozarządowych i ruchów miejskich, stawiając przy tym na zrównoważony transport niskoemisyjny oraz rozwój nowych technologii. Atrybuty miasta to bezpieczeństwo, przyjazne środowisko naturalne, liczne walory przyrodnicze oraz inwestycje i programy poprawiające codzienny komfort życia mieszkańców. W tym kontekście Koszalin pełni rolę centralnego ośrodka regionu.

Kierunkiem działań będzie budowanie wizerunku Koszalina jako nowoczesnego i przyjaznego mieszkańcom miasta, otwartego na aktywność organizacji pozarządowych i ruchów miejskich, a także stawiającego na zrównoważony transport niskoemisyjny oraz rozwój nowych technologii. Cel ten należy rozumieć w kontekście podejmowanie działań promocyjnych podkreślających **atrybuty miasta**.

Promocja miasta w tym obszarze powinna opierać się na systematycznym i konsekwentnym informowaniu zainteresowanych grup odbiorców o istotnych przedsięwzięciach realizowanych we współpracy z uczelniami wyższymi usytuowanymi na terenie miasta. Działania promocyjne powinny być zogniskowane w przestrzeni wirtualnej ze względu na charakter docelowego segmentu odbiorców (media społecznościowe, strony www).

- 4.1.1. Promocja edukacji i nauki
- 4.1.2. Promocja infrastruktury i gospodarki
- 4.1.3. Promocja kultury i turystyki
- 4.1.4. Promocja sportu i rekreacji
- 4.1.5. Promocja zdrowego stylu życia

4.2. Wzmacnianie partnerstwa i integracja samorządów regionu środkowopomorskiego

Jednym z celów koszalińskiego samorządu jest wykreowanie silnego i rozwiniętego obszaru Pomorza Środkowego opartego na współpracy samorządów, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych. Istotą tej współpracy jest obszar rozumiany jako terytorium działania poszczególnych partnerów oraz wspólne cele skupione na podnoszeniu konkurencyjności obszaru funkcjonalnego. Koszalin z uwagi na naturalne walory, takie jak rozwinięta infrastruktura, silne zaplecze edukacyjne, akademickie, administracyjne i kulturowe może stanowić inicjatora, koordynatora dla nowych partnerstw i przedsięwzięć. Realizacja idei partnerskiego modelu współpracy niesie za sobą szereg wzajemnych korzyści – od zwiększenia efektywności projektów i uzyskania efektu synergii wynikającego z połączenia sił – po zwiększenie wpływów Koszalina i ośrodków powiązanych z nim funkcjonalnie w regionie i kraju.

Rolą partnerstwa jest nie tylko rozwój gospodarczy, ale również podtrzymywanie i wzmacnianie relacji i więzi istniejących pomiędzy partnerami. Jednym z przykładów trwałego i stale rozwijającego się partnerstwa są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Koszalińsko – KołobrzESCO – Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT KKBOF), którego Miasto Koszalin jest liderem. Realizują wspólnie założone cele określone w Strategii.

Istotnym elementem silnego Pomorza Środkowego jest również zapewnienie mu dobrej dostępności komunikacyjnej, dlatego za tak istotne należy uznać dalsze działania władz Miasta i lokalnych partnerów na rzecz poprawy standardów dróg oraz rozbudowy infrastruktury drogowej i kolejowej. Jednymi z kluczowych inwestycji Pomorza Środkowego ostatniej dekady było otwarcie dwóch dróg ekspresowych, tj. S6 - znacząco skracając odległość między Koszalinem a Szczecinem oraz S11, która skomunikuje ten region w najkrótszy sposób z centrum kraju. Niezwykle istotna z tego punktu widzenia jest dalsza modernizacja układu komunikacyjnego poprzez sukcesywne budowanie dowiązań do tras ekspresowych. Realizacja wskazanego celu przyczyni się do wzrostu dostępności komunikacyjnej nie tylko Miasta Koszalina, ale również całego regionu, dlatego w tym zakresie za konieczną należy uznać współpracę z sąsiednimi gminami. Realizacja tego wpłynie na poprawę dostępu transportowego do krajowych centrów gospodarczych, co pozwoli na silniejsze włączenie Koszalina w procesy rozwojowe kraju i w rezultacie wzrost poziomu konkurencyjności Miasta.

- 4.2.1. Opracowanie wspólnej strategii rozwoju ponadlokalnego
- 4.2.2. Realizacja wspólnych przedsięwzięć w ramach zawieranych partnerstw
- 4.2.3. Wspieranie i inicjowanie działań na rzecz poprawy zewnętrznej dostępności miasta
- 4.2.4. Aktywna działalność na rzecz poprawy dostępności kolejowej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Koszalina

1.1. Uwarunkowania i struktura funkcjonalno-przestrzenna Koszalina

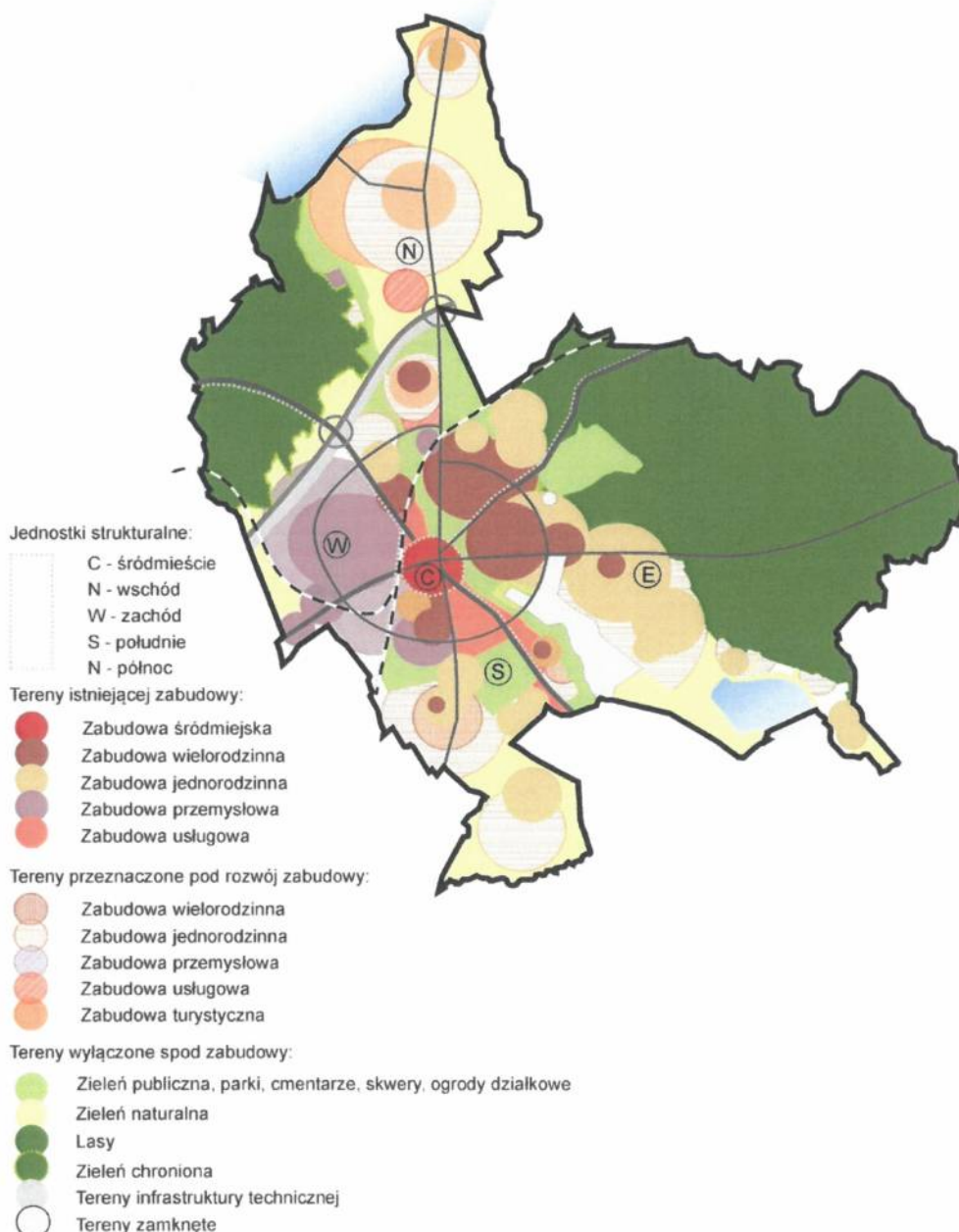
Koszalin jest miastem o układzie zasadniczo koncentrycznym, którego rozwój przestrzenny wokół centrum jakie stanowi układ miasta średniowiecznego w granicach murów obronnych, trwa od średniowiecza – początkowo w kierunkach: zachodnim, północnym (za Bramą Młyńską) i południowym (za Bramą Wysoką), a od lat 20-tych XIX w., po rozbiórce murów miejskich, najpierw głównie w kierunku wschodnim. Od lat 60-tych XX w. w następstwie uzyskania przez Koszalin statusu miasta wojewódzkiego nastąpiła ekspansja układu miejskiego na północ wzdłuż osi ul. Władysława IV-go, gdzie powstał zespół osiedli blokowych, a następnie na wschód i południe. W latach 1989 r. i 2010 r. wskutek przyłączenia obszarów okolicznych wsi w granicach miasta znalazły się obszary słabo zurbanizowane; wokół dawnych wsi powstaje zabudowa jednorodzinna, w dużej mierze rozproszona. Struktura przestrzenna Koszalina obejmuje zbiór informacji przestrzennych na temat czynników osadniczych, komunikacyjnych, powiązań funkcjonalnych, uwarunkowań przyrodniczych i form użytkowania terenu. Pod względem funkcjonalno – przestrzennym na obszarze miasta wyróżnić można pięć jednostek strukturalnych o odmiennych uwarunkowaniach, funkcji dominującej i kierunkach rozwoju terenu:

1. **Jednostka C** - Centrum (śródmieście) wydzielone pierścieniem obwodnicy, o koncentracji funkcji usługowych o znaczeniu ogólnomiejskim i regionalnym oraz funkcji mieszkaniowej. Obejmuje historyczne centrum miasta lokacyjnego z częściowo zachowanym pierścieniem murów obronnych oraz zabytkowy układ zieleni stanowiącej otulinę starego miasta i jej kontynuację jako systemu parków miejskich;
2. **Jednostka W** – Zachód stanowiąca dzielnicę poprzemysłową w zachodniej części miasta, oddzieloną od śródmieścia linią kolejową, o dominacji funkcji przemysłowej, magazynowej, usług produkcyjnych oraz udziale mieszkalnictwa (osiedla: Morskie i Księżnej Anny). Zawiera tereny baz transportowo-sprzętowych, infrastruktury technicznej (ciepłownia, GPZ), handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², obsługi komunikacji drogowej i kolejowej oraz enklawy zabudowy mieszkaniowej (w budynkach jednorodzinnych oraz kilkurodzinnych, zakwalifikowanych do ochrony konserwatorskiej). Północno-zachodnią część jednostki stanowi fragment komunalnego kompleksu leśnego „Lasy Mścickie”, w części południowej znajdują się tereny upraw rolniczych, ogrodniczych i sadowniczych oraz ogrodów działkowych
3. **Jednostka N** – Północ - tereny mieszkaniowe położone w północnej i północno-wschodniej części miasta i związane z nimi tereny usługowe, obszary dawnych wsi stanowiące dwa zabytkowe zespoły ruralistyczne Jamno i Łabusz - tereny rozwojowe budownictwa jednorodzinnego o skromnej infrastrukturze turystycznej, stanowiące potencjalne tereny rekreacji i turystyki oraz budownictwa mieszkaniowego, głównie w zabudowie jednorodzinnej. Pozostałe funkcje to usługi nauki i szkolnictwa wyższego, centrum handlowo-usługowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², produkcja rzemieślnicza, magazyny, składy i hurtownie, linia kolejowa, infrastruktura techniczna (miejska oczyszczalnia ścieków, GPZ, sieci energetyczne i gazowe). W części środkowej zespoły ogrodów działkowych, w rejonie północnym fragmenty kompleksów leśnych Góry Chełmskiej oraz Lasów Mścickich. Wzdłuż doliny rzeki Dzierżęcinki ciąg zieleni naturalnej, na północ od dawnej granicy miasta tereny otwarte – polderów łąkowych.
4. **Jednostka E** – Wschód- tereny obejmujące wschodnią część miasta, Około 60% powierzchni terenu jednostki jest pokryte lasem (Las Miejski wchodzący w skład kompleksu leśnego Góry Chełmskiej). W południowej części znajduje się fragment Jeziora Lubiatowskiego Północnego, stanowiącego ornitologiczny rezerwat przyrody, w otoczeniu upraw łąkowych przechodzących w ciąg zieleni naturalnej wzdłuż doliny rzeki Dzierżęcinki. Tereny zainwestowane to zespoły zabudowy wielo- i jednorodzinnej, obszary usług (w tym centrum handlowo-usługowe przy ul. Paderewskiego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²) oraz tereny zamknięte (wojskowe). Na Górze Chełmskiej znajduje się historyczne (chronione wpisem do rejestru zabytków) oraz współczesne centrum kultu religijnego - Sanktuarium Maryjne, ośrodek pielgrzymkowy i Klasztor Sióstr Szentszackich;

5. **Jednostka S** – Południe - obejmująca południową część miasta; od zachodu graniczy z linią kolejową Koszalin – Szczecin, od północy z ulicą Zwycięstwa, od wschodu z ulicami: Krakusa i Wandy, Gnieźnieńską, od południa – wzdłuż granicy administracyjnej miasta. Obejmuje tereny osiedli: Lechitów i Raduszka. Jednostka o niejednorodnej strukturze funkcjonalnej i przestrzennej; w części północnej tereny zabudowy wielo- i jednorodzinnej, częściowo w trakcie realizacji (osiedle KTBS) oraz usługowo-produkcyjne i infrastruktury technicznej (ciepłownia miejska, zakład gazowniczy, GPZ), kwalifikujące się do rehabilitacji i przekształceń. Część środkowa jednostki niezabudowana (ogrody działkowe, cmentarz, otwarte tereny upraw rolnych i łąkowych); w części południowej osiedle w zabudowie jednorodzinnej rozwijające się na obszarze dawnej wsi Raduszka.

Rysunek Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Koszalina

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA MIASTA KOSZALINA

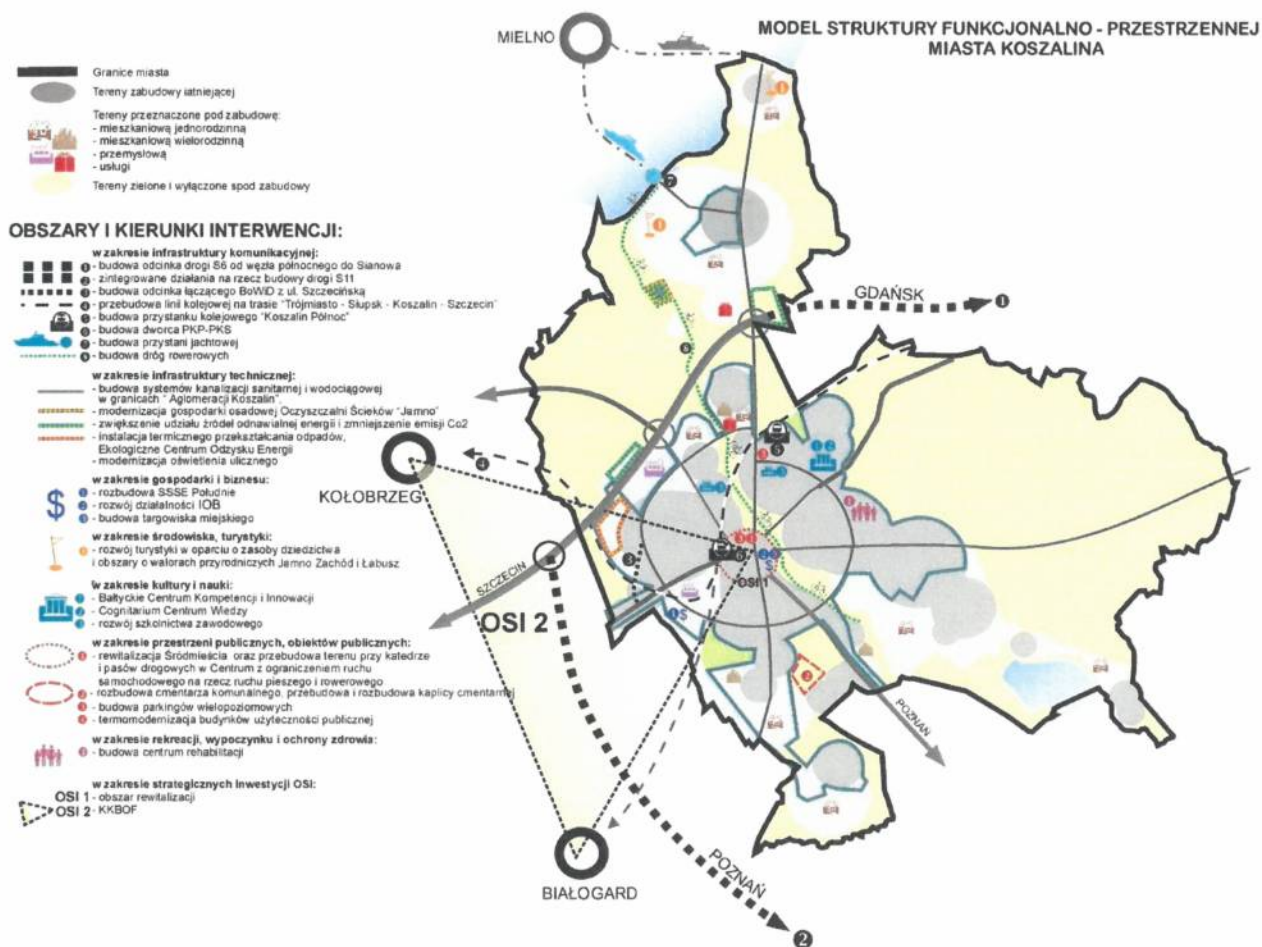

Źródło:-Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Koszalina ze zmianami

I.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Koszalina

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej Koszalina do roku 2030 r. stanowiąc będą kontynuację rozwoju przestrzennego Koszalina określoną w studium z uwzględnieniem strategicznych celów określonych w Strategii Rozwoju Kraju i Strategii Rozwoju Województwa oraz OSI (Obszar Strategicznej Interwencji) a także strategicznych i operacyjnych procedur dla realizacji strategii rozwoju miasta. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Koszalina ze zmianami, przyjętym uchwałą Nr XLVII/673/2014 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 4 września 2014 r., stanowi jeden z najważniejszych dokumentów planistycznych dla miasta opisujący politykę przestrzenną miasta. Studium jako dokument podstawowy dla sporządzanych przez Prezydenta Miasta Koszalina aktów prawa miejscowego wyznacza kierunki rozwoju poszczególnych obszarów miasta z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju strategii i planów zagospodarowania województwa i miasta. Dla wymienionych wyżej jednostek strukturalnych studium zakłada wskazane na mapie kierunki przekształceń i rozwoju.

Rysunek Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Koszalina wraz z obszarami i kierunkami interwencji

Źródło: Wydział Architektury i Urbanistyki UM Koszalin

Planowane kierunki interwencji w jednostkach funkcjonalno-przestrzennych

Jednostka C:

- koncentracja w obszarze śródmieścia usług centrotwórczych i ogólnomiejskich, przekształcanie struktury funkcjonalnej w kierunku ograniczania funkcji mieszkaniowej na rzecz funkcji usługowej,
- eliminacja z rejonu jednostki zabudowy tymczasowej, o niskim standardzie,
- rewitalizacja, rewaloryzacja, przekształcenia poszczególnych rejonów usługowych, mieszkaniowych i przemysłowych oraz przestrzeni publicznych,
- eliminacja ruchu tranzytowego,
- realizacja parkingów ogólnomiejskich,
- ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych,

Jednostka W:

- utrzymanie funkcji przemysłowo-produkcyjnej jako dominującej, przy założeniu rehabilitacji i modernizacji istniejącej zabudowy przemysłowej,
- w części północno-zachodniej strefę zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- jako funkcję uzupełniającą usługi,
- funkcję mieszkaniową – jako lokale mieszkalne dla właścicieli; adaptację istniejącej zabudowy mieszkaniowej na funkcje usługowe,

Jednostka N:

- rozwój funkcji mieszkaniowej w zabudowie jednorodzinnej w rejonie *osiedla Jamno-Łabusz*,
- wykreowanie bazy usług turystyki i rekreacji nad jeziorem Jamno,
- rehabilitacja i przebudowa zabudowy przemysłowej z uporządkowaniem istniejącej struktury przestrzennej,
- rezerwacja terenu pod centrum handlowo-usługowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- ochrona walorów krajobrazowo-przyrodniczych terenu,

Jednostka E:

- rozwój funkcji usług centrotwórczych i ogólnomiejskich (z kreacją przestrzeni publicznych) w rejonach ulic: Fałata i Gdańskiej, Słonecznej i Leśnej oraz Góry Chełmskiej (m.in. nauki, szkolnictwa wyższego, administracji, kultu religijnego, sportu i rekreacji),
- wykształcenie pasma zieleni parkowej z główną promenadą pieszą, łączącej park śródmiejski z Górą Chełmską; rekultywacja i zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe ciągu zieleni naturalnej wzdłuż doliny rzeki Dzierżęcinki,
- rozwój funkcji mieszkaniowej, głównie poprzez rozbudowę istniejących osiedli w zabudowie jednorodzinnej, realizacja ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w rejonie Lubiatowa z uwzględnieniem ochrony istniejącego rezerwatu przyrody,
- zachowanie i ochrona otwartych terenów łąkowych oraz terenów leśnych,

Jednostka S:

- adaptacja bazy transportowej na centrum handlowo-usługowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- rozwój strefy usług w rejonie ulic Połczyńskiej i Gnieźnieńskiej,
- rehabilitacja, przekształcenia w kierunku wykształcenia ładu przestrzennego oraz rozwój strefy produkcyjno-usługowej w rejonie ul. Słowiańskiej,
- rozwój funkcji mieszkaniowej w rejonie Raduszki oraz Sarzyna (nowa struktura funkcjonalno-przestrzenna – osiedle w zabudowie wielo- i jednorodzinnej, o wysokiej intensywności, z pełną infrastrukturą usługową),
- rezerwa terenu pod rozwój cmentarza,
- utrzymanie terenów otwartych w dolinach rzek Raduszki i Czarnej.

Procedury wdrażania, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina #Koszalin2030

Strategia Rozwoju Koszalina #Koszalin2030 stanowi narzędzie wdrażania długookresowej polityki rozwoju miasta. Efektywność realizacji Strategii wymaga podjęcia dalszych szczegółowych procesów planowania oraz wdrażania różnych procedur zarządczych. Realizacja Strategii wymaga zaangażowania przede wszystkim samorządu, ale także współpracy różnych instytucji i organizacji działających w Mieście. Wobec tego proces realizacji Strategii powinien zostać uregulowany poprzez przyjęcie odpowiedniego systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji oraz aktualizacji. Realizacja Strategii Rozwoju Koszalina #Koszalin2030 będzie podlegała cyklicznej sprawozdawczości (monitoring) oraz ocenie uzyskanych efektów (ewaluacja). Na tej podstawie zostaną podjęte ewentualne decyzje o aktualizacji dokumentu.

Wdrażanie Strategii Rozwoju Koszalina

Strategia Rozwoju Koszalina przez wizję i przyjęte cele, nakreśla ogólne ramy rozwoju miasta. Przyjęte w Strategii cele mają charakter programowy, stanowiąc wyłącznie wytyczne dla planowanych działań. Wobec tego konieczne jest określenie systemu wdrażania, który pozwoli na realizację założeń Strategii na poziomie operacyjnym.

Proces wdrażania Strategii Rozwoju Koszalina polegał będzie na realizacji zawartych w niej celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań za pośrednictwem zarówno kontynuowanych, jak i nowych sektorowych programów rozwoju. Poprzez sektorowe programy rozwoju należy rozumieć dokumenty, które zostały przyjęte lub zostaną przyjęte (bądź zaktualizowane) w trybie uchwały lub na innej drodze uzyskały status obowiązujących, jak np.: strategia, program, plan czy studium. Zgodnie z przyjętym systemem poszczególne sektorowe programy rozwoju (realizowane i proponowane do opracowania) stanowią instrument wdrażania strategii rozwoju.

Dla osiągnięcia przyjętych celów strategicznych i operacyjnych niezbędna będzie sukcesywna aktualizacja Strategii #Koszalin2030, pod kątem bieżących zapisów, obowiązujących sektorowych programów rozwoju, jak również przygotowanie nowych, zgodnie z potrzebami.

Aktualnie obowiązujące dokumenty nie obejmują zakresu wszystkich przyjętych celów strategicznych i operacyjnych, konieczne będzie dokonanie przez Zespół ds. Strategii przeglądu obowiązujących dokumentów oraz wypracowanie propozycji nowych. Nie wyklucza się także możliwości przyjęcia innych programów rozwoju, których obowiązek opracowywania wynikał będzie z wymagań, jakie przyniesie, np. nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej 2021-2027.

Sektorowe programy rozwoju zarówno nowe, jak i aktualizowane powinny być opracowywane w oparciu o trzy nadrzędne zasady:

- programowania w oparciu o Strategię Rozwoju Koszalina #Koszalin2030,
- partnerstwa,
- uspołeczniania.

Celem sprawnego prowadzenia tego procesu wskazane jest przygotowanie planu aktualizacji sektorowych programów rozwoju zgodnie z wytycznymi, za których opracowanie odpowiadać będzie Zespół ds. Strategii. Wytyczne przyjmą formę zarządzenia Prezydenta Miasta, zawierać będą szczegółowe zasady opracowywania i aktualizacji sektorowych programów rozwoju. Wytyczne te określą podstawowe elementy, jakie powinny zawierać opracowywane i aktualizowane dokumenty, prowadząc do ujednoczenia systemu zarządzania strategicznego w mieście. Za aktualizację, przygotowanie i realizację sektorowych programów rozwoju odpowiedzialne są (merytorycznie i organizacyjnie) właściwe jednostki organizacyjne samorządu miejskiego.

W celu usprawnienia procesu wdrażania Strategii Rozwoju Koszalina działał będzie Zespół ds. Strategii powołany przez Prezydenta Miasta Koszalina. Służyć będzie to koordynacji współpracy pomiędzy poszczególnymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego, miejskimi jednostkami organizacyjnymi oraz podmiotami zewnętrznymi zaangażowanymi w opisany powyżej system wdrażania Strategii Rozwoju Koszalina.

Do zadań Zespołu ds. Strategii należeć będzie przede wszystkim:

- opracowanie planu aktualizacji sektorowych programów rozwoju;
- opiniowanie projektów sektorowych programów rozwoju;
- rekomendowanie projektów/zadań zgłaszanych do sektorowych programów rozwoju do zatwierdzenia kierownictwu urzędu;
- prowadzenie monitoringu realizacji Strategii Rozwoju Koszalina wraz z przygotowaniem raportu z realizacji;
- przeprowadzenie ewaluacji lub zlecenie ewaluacji na zewnątrz;
- aktualizację Strategii Rozwoju Koszalina.

Szczegółowy zakres i tryb pracy Zespołu ds. Strategii określony jest zarządzeniem wewnętrznym Prezydenta Miasta Koszalina.

System zarządzania strategicznego w Mieście oparty będzie na sieci powiązań pomiędzy głównym dokumentem jakim jest Strategia Rozwoju Koszalina i sektorowymi programami rozwoju zawierającymi konkretne zestawy zadań do realizacji. Natomiast nad prawidłowym i optymalnym działaniem tego systemu czuwać będzie Zespół ds. Strategii.

Sukcesem w zakresie wdrażania Strategii #Koszalin2030 będzie identyfikowanie przez mieszkańców celów i wartości płynących ze strategii rozwoju miasta, nawet przez tych, którzy nie znają dokumentu. Dlatego najważniejsze będzie powiązanie strategii Warszawy z marką miasta.

Monitoring Strategii Rozwoju Koszalina #Koszalin2030

Monitoring Strategii to systematyczny proces zbierania i analizowania danych służących ocenie realizacji przyjętych w niej celów strategicznych i operacyjnych. Określony system wdrażania niesie ze sobą konieczność przyjęcia zgodnego z nim systemu monitorowania. Wobec tego monitoring Strategii Rozwoju Koszalina powinien być prowadzony systematycznie (1) i kompleksowo (2), czyli jego zakres powinien obejmować wszystkie elementy zarządzania strategicznego, tj. Strategię oraz sektorowe programy rozwoju.

Zgodnie z tak przyjętymi zasadami monitoring Strategii Rozwoju Koszalina prowadzony będzie na poziomie:

- Strategii Rozwoju Koszalina #Koszalin2030 – poprzez przyjęty zestaw wskaźników (załącznik nr 2);
- sektorowych programów rozwoju – zbiorczo, poprzez opis stanu realizacji zadań oraz osiągniętych wskaźników.

Przyjęty zestaw wskaźników do Strategii składa się zarówno ze stałych danych statystycznych (ilościowych), jak i z danych jakościowych wynikających z prowadzonych badań oraz wskaźników opisowych charakteryzujących działalność Urzędu Miejskiego we wskazanym obszarze.

Natomiast monitoring na poziomie sektorowych programów rozwoju polegał będzie na bieżącej obserwacji wykonywanych zadań/projektów zaplanowanych w ramach tych programów. Należy dążyć

do ujednoczenia procesu monitorowania poszczególnych sektorowych programów rozwoju, nad czym czuwać będzie Zespół ds. Strategii.

Monitoring Strategii #Koszalin2030 na każdym z poziomów będzie realizowany przez Zespół ds. Strategii. Procedury monitoringowe poszczególnych sektorowych programów rozwoju prowadzone będą przez właściwe jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego i/lub miejskie jednostki organizacyjne.

Sprawozdawczość z realizacji celów Strategii będzie prowadzona w cyklu rocznym, będzie przyjmowała formę raportu, który będzie stanowił element Raportu o stanie miasta. Raport z realizacji Strategii będzie udostępniany opinii publicznej.

Raport z realizacji Strategii Rozwoju Koszalina zawierać będzie: stopień osiągnięcia wskaźników, relację ze stanu wdrażania zadań/projektów zawartych w poszczególnych sektorowych programach rozwoju oraz wynikające z nich mierniki, a także informację o poniesionych wydatkach.

Raport z realizacji Strategii należy sporządzać raz do roku, stanowił on będzie integralną część Raportu o stanie miasta za dany rok. Sprawny system monitorowania Strategii Rozwoju Koszalina #Koszalin2030 umożliwi nie tylko ocenę czy coś co planowano zostało osiągnięte, ale przede wszystkim będzie wskazaniem, w jakim kierunku powinny iść zmiany przy aktualizacji Strategii.

Ewaluacja Strategii Rozwoju Koszalina

W ramach oceny skuteczności, efektywności, użyteczności realizowanych celów strategii oraz ich trwałości, a także trafności doboru celów wobec zidentyfikowanych potrzeb, prowadzone będą badania ewaluacyjne. Proces ewaluacji pozwoli nie tylko na ocenę wdrażanej Strategii, ale również poprzez wnioski, zalecenia i rekomendacje da podstawę do ewentualnej modyfikacji zapisów Strategii lub jej aktualizacji.

Dla procesu ewaluacji Strategii Koszalina planuje się zastosowanie dwóch form ewaluacji:

- w trakcie wdrażania interwencji – ewaluacja *on-going*,
- po zakończeniu interwencji – ewaluacja *ex post*.

Ewaluacja *on-going* realizowana jest w trakcie wdrażania Strategii. Skupia się przede wszystkim na badaniu aktualności Strategii i sprawności systemu jej wdrażania. Ewaluację okresową należy przeprowadzić co najmniej raz w trakcie trwania okresu planistycznego.

Ewaluacja *ex-post* dokonywana jest po zakończeniu realizacji Strategii. Koncentruje się na ocenie efektów zrealizowanej Strategii, tj. na ile udało się osiągnąć założone cele. Ewaluację końcową należy przeprowadzić w ostatnim roku obowiązywania niniejszej Strategii.

Ewaluacja powinna opierać się na analizie danych statystycznych, raportów z realizacji Strategii, a także danych pozyskanych na podstawie przeprowadzonych badań społecznych. Ewaluacja będzie prowadzona w oparciu o uzgodnioną metodologię podmiotu realizującego. Ewaluacja może być realizowana zarówno wewnątrz, przez osoby zaangażowane we wdrażanie Strategii bądź zewnętrznie, poprzez zlecenie oceny niezależnemu zespołowi ewaluacyjnemu.

Wyniki ewaluacji okresowej oraz końcowej stanowić będą podstawę do aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina w kolejnym okresie strategicznym.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Koszalina #Koszalin2030

Ze względu na zmienność i trudną przewidywalność występujących trendów społeczno – ekonomicznych oraz uwarunkowań prawnych Strategia Rozwoju Koszalina, jako najważniejszy dokument rozwoju szczebla lokalnego, powinna charakteryzować się dużą elastycznością zapisów. Celem dostosowania założeń Strategii do dynamicznie zmieniającego się otoczenia i tym samym zachowania ciągłości procesu zarządzania strategicznego konieczne jest prowadzenie okresowej aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina.

Aktualizację Strategii Rozwoju Koszalina #Koszalin2030 należy przeprowadzić wraz z upływem przyjętego okresu planistycznego bądź też w sytuacji, gdy w mieście lub jego otoczeniu zajdą zmiany, które wpłyną na dezaktualizację przyjętych założeń strategicznych. Należy przyjąć zasadę, że dokument

Przesłanki do aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina mogą wynikać także z prowadzonego monitoringu oraz dokonanej ewaluacji.

Proces aktualizacji Strategii wymaga przede wszystkim kompleksowego prześledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych oraz uwzględnienia ich w przesuwającym się horyzoncie czasowym zgodnie z kolejnymi latami programowania. Niezbędnym narzędziem przy aktualizacji Strategii będą raporty z przeprowadzonej ewaluacji.

Finansowanie realizacji Strategii Rozwoju Koszalina

Warunkiem realizacji założeń wynikających ze Strategii Rozwoju Koszalina jest finansowanie przedsięwzięć rozwojowych. Ponieważ miasto posiada ograniczone narzędzia bezpośredniego wspierania rozwoju społeczno – gospodarczego, wobec tego koncentruje się przede wszystkim na tworzeniu warunków rozwoju gospodarczego i pobudzania aktywności mieszkańców, poprzez kształtowanie przestrzeni, budowę infrastruktury, rozwój zasobów ludzkich oraz zapewnienie bezpieczeństwa w sferze społecznej. Dlatego też, celem pełnego wykorzystania potencjału rozwojowego Koszalina konieczne jest również zaangażowanie ze strony podmiotów zewnętrznych w realizację przyjętych celów.

Finansowanie realizacji celów zawartych w Strategii Rozwoju Koszalina #Koszalin2030, zależeć będzie w głównej mierze od środków wydatkowanych na ten cel przez Miasto, ale również od źródeł i środków podmiotów zewnętrznych, które realizują zadania na terenie Miasta.

Środki finansowe na realizację zadań wynikających z przyjętych celów strategicznych i operacyjnych pochodzić będą z następujących źródeł:

- budżet miasta;
- środki zewnętrzne krajowe i unijne;
- środki innych partnerów zaangażowanych w osiągnięcie celów Strategii;
- środki prywatne zaangażowane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Strategia jest dokumentem ogólnym, określa cele nie mówiąc o kolejności, tempie i miejscu ich realizacji oraz sposobie finansowania. Szczegółowe zakresy finansowe wynikać będą z sektorowych programów rozwoju. Natomiast planowanie źródeł finansowania ze strony Miasta odbywa się poprzez Budżet Miasta oraz Wieloletnią Prognozę Finansową.

Powiązanie Strategii Rozwoju Koszalina z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi

Nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, wprowadziła nowy system dokumentów strategicznych. Realizowana reforma obejmuje zarówno aspekty zarządzania w sferze społeczno-gospodarczej, jak i zarządzanie przestrzenią. Jej celem jest konsolidacja systemu zarządzania rozwojem i stopniowe wprowadzanie systemu zintegrowanego planowania rozwoju na każdym poziomie administracji krajowej i administracji samorządowej. Oznacza to, że dokumenty na krajowym, regionalnym i lokalnym poziomie zarządzania powinny być ze sobą powiązane i spójne, w zakresie treści, celów i obszarów strategicznej interwencji. Polityka rozwoju jest obecnie realizowana w oparciu o nowe dokumenty strategiczne (m.in. SOR, KSRR, strategie regionalne). W celu zachowania spójności z ich priorytetami, stały się one jedną z przesłanek do aktualizacji niniejszej strategii. W tym kontekście, Strategia Rozwoju Koszalina zachowuje zgodność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, określającymi kierunki, trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju i regionu.

Swoimi zapisami, Strategia Rozwoju Koszalina szczególnie odnosi się do celu głównego **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020** (z perspektywą do 2030 r.), którym jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Uwzględnia również cel główny **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)**, którym jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Ponadto Strategia Rozwoju Koszalina jest spójna z poniższymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, w tym m.in.:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategią Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 (SSiNP 2030)
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Polityką Ekologiczną Państwa 2030 – strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030.
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego

Strategiczne dokumenty wyższego rzędu	I. Inteligentnie zrównoważone miasto	II. Rozwinięta i społecznie odpowiedzialna gospodarka	III. Aktywni i kreatywni mieszkańcy	IV. Koszalin Centrum Pomorza
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030				
Cel szczegółowy I: zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym				
Cel szczegółowy II: wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych				
Cel szczegółowy III: podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie				
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR				
Cel szczegółowy I: trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną				
Cel szczegółowy II: rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony				
Cel szczegółowy III: skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu				
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030				
Cel szczegółowy I: zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne				
Cel szczegółowy II: wzmocnienie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich				
Cel szczegółowy III: zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju				
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL2030)				
Cel szczegółowy I: podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych				
Cel szczegółowy II: poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej				
Cel szczegółowy III: wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy				
Cel szczegółowy IV: redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne				
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. (SRT2030)				
Kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce				

Kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym	■			
Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności	■			■
Kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów	■			■
Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;	■			■
Kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe	■			■
Polityka Ekologiczna Państwa 2030				
Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	■			
Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska		■		
Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	■			
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030				
Cel strategiczny I: otwarta społeczność			■	■
Cel strategiczny II: dynamiczna gospodarka		■		
Cel strategiczny III: sprawny samorząd	■	■	■	■
Cel strategiczny IV: partnerski region				■
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego				
Cel I: zintegrowany i zrównoważony transport	■			■
Cel II: innowacyjna gospodarka, czerpiąca z endogenicznych potencjałów		■		■
Cel III: edukacja i wychowanie, dostosowane do współczesnych wymogów cywilizacyjnych			■	■